

บทที่ 10

การทำให้สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามกฎหมายระหว่างประเทศ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนได้ประกาศถึงหลักการสิทธิมนุษยชนประกอบไปด้วยสิทธิและเสรีภาพขั้นบุสตรานต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีการกำหนดถึงพันธกิจพันธุ์ของรัฐต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ได้เจตนาธรรมณ์ของปฏิญญาฯ นี้ต้องการเผยแพร่ให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชน ออกไปอย่างกว้างขวางจน涵涵อย่างมาก ประเทศได้บัญญัติหลักการสิทธิมนุษยชนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของตน ในขณะเดียวกันรัฐต่าง ๆ องค์กรระหว่างประเทศทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนได้ดำเนินการในทางสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเคารพและปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง มีการออกกฎหมายทางด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศมาโดยมาก กฎหมายระหว่างประเทศก็มีทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

กฎหมายต่าง ๆ ที่ออกมามุ่งกับสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะเป็น ปฏิญญา อนุสัญญา กติกา พิธีสาร และอื่นๆ ต่างก็ออกมามุ่งกับป้องคุ้มครองผู้ดูคละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ อิกหังเป็นการเพิ่มเติมมาตรการต่างๆ ในการคุ้มครองคุ้มการปฏิบัติตามพันธกรณีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ต้องหมายต่างๆ เหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างกันไป เป็นกฎหมายที่กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป หรือเป็นปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือเฉพาะกุญแจ หรือเป็นเรื่องการเลือกปฏิบัติตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว การกำหนดมาตรการคุ้มครองคุ้มให้ปฏิบัติตามพันธกรณีก็มีกำหนดไว้แตกต่างกันไป ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีกฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนอยู่เป็นจำนวนมาก ในที่นี้จึงขอกล่าวถึงเฉพาะกรณีกฎหมายที่ขยายหลักการสิทธิมนุษยชนตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาฯ สำคัญว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเพื่อให้เกิดผลเป็นการปฏิบัติตามอย่างเป็นรูปธรรม คือการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม กฎหมายดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดครอบคลุมถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนต่างๆ ตามที่ประกาศไว้ในปฏิญญาฯ ดังนั้นถ้าหากประเทศต่างๆ ให้การรับรองและให้สัตยบันกุญแจดังกล่าวนี้แล้วก็นับได้ว่าเป็นการช่วยทำให้สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิตามกฎหมายของมวลมนุษยชาติ

10.1 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง¹

คำประกูลองกติกานี้ได้ถูกต่อไว้ยังถึงกฎหมายบัตรสภาพชาติซึ่งมุกพันธุ์ต่างๆ ในกรณีที่ไม่สามารถโอนให้ผู้อื่นได้เป็นสำคัญ ได้เรียกร้องให้บุคคลทั้งหลายส่วนร่วมในสิทธิ ต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวงของบุคคลอื่นแต่ต่อส่วนรวมด้วย ได้ขอบรรภในอุดมการณ์ที่ว่ามนุษย์จะมีสิทธิในการพำนเมืองและทางการเมือง จะหุดหันจากความทุกข์ยากความกลัวได้นั้น จะต้องทำให้ทุกคนอยู่ในสภาวะที่พร้อมจะได้รับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง อีกทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมก่อน

10.1.1 หลักการ²

หลักการได้กำหนดไว้ในกติกา³ ฉบับนี้โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และหลักการของกฎหมายบัตรสภาพชาติ คือ “ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเขตอำนาจของตนเอง” จากหลักการดังกล่าว ประชาชนสามารถกำหนดสถานะทางการเมืองโดยอิสระเสรี และมีอิสระในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อไปสู่ชุมชนbury ดังกล่าว ประชาชนมีสิทธิในการดำรงชีวิตตามปกติของตนและสามารถดัดแปลงเพื่อปรับเปลี่ยนตามความต้องการ ทั้งหลายทั้งปวงที่มีอยู่โดยอิสระเสรี มาตรา 1 (1) ขอนับว่าปวงชนทั้งหลายมีสิทธิในการกำหนดเขตอำนาจของตนเอง นับว่าเป็นหลักการที่สำคัญยิ่งและเป็นสิทธิที่จำเป็นต่อการได้รับการคุ้มครองในสิทธิมนุษยชนต่างๆ ตามมา ในส่วนของรัฐนี้ได้กำหนดไว้ว่าจะต้องให้การรับประกันต่อสิทธิต่างๆ ตามกติกา นี้แก่ทุกบุคคลในดินแดนของตนโดยไม่มีการ เดือกดูบัตร โดยจะปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัตรสภาพชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นที่ว่าไปดำเนินที่ 12 มาตรา 1 การประชุมสมัยที่ยี่สิบเอ็ด (1984)) สังเกตว่า รายงานของรัฐบาลที่จำนวนมากได้ระบุต่อ มาตรา 1 ทั้งๆ ที่มาตรา 1 ก็เป็นข้อผูกพันของรัฐบาลที่จะต้องรายงานด้วย แต่การให้ข้อมูลข่าวสารก็ไม่เพียงพอเกี่ยวกับมาตรานี้หรือจำกัดเนื้อหาอยู่ที่การอ้างถึงกฎหมายเดือกดัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาเห็นว่าเป็นเรื่องพึงประสงค์อย่างยิ่งที่รายงานของรัฐบาลควรจุบข้อมูล

¹ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยคณะกรรมการรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2536 ได้รับภาคจากบุตติสาร เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2539 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 (กฎดู พ.ศ. 2540: 1)

² ดู ภาค 1 ข้อ 1 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคหน่วย ๑

³ คำว่า “กติกา” ในบทที่ 10 ข้อ 10.1 ต่อไปนี้หมายความถึง “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง”

ข่าวสารเกี่ยวกับบทบัญญัติแต่ละวรรคของมาตรา 1 รัฐภาคีควรจะอธิบายถึงกระบวนการทางรัฐธรรมนูญและการเมืองที่ทำให้การใช้สิทธินี้เป็นไปได้

มาตรา 1 (2) ขึ้นขันแห่งนุ律เพาะของเมืองทางเศรษฐกิจของสิทธิในการกำหนดใจตนเอง เช่น สิทธิของปวงชนที่จะดำเนินการอย่างเสรีเพื่อชุมชนหมาดของตนในการ “จัดการโภคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของตน” โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีใด ๆ อันเกิดจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการแห่งผลประโยชน์ซึ่งกันและกันและสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ และไม่ว่าในกรณีใดปวงชนหนึ่ง ๆ ย่อมไม่อาจถูกตัดขาดออกจากกัน “การจัดการทรัพย์และผลประโยชน์ของตน” สิทธินี้ขึ้นก่อให้เกิดหน้าที่ตามมาสำหรับทุกรัฐและประชาชนระหว่างประเทศ รัฐจะต้องชี้บ่งถึงนัจขหรืออุปสรรคใดซึ่งขัดขวางการจัดการโภคทรัพย์และทรัพยากรธรรมชาติของปวงชนโดยเสรี อันเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของมาตรา 1 (2) นี้รวมทั้งบ่งชี้ถึงขอบเขตของการขัดขวางนี้มิผลกระทบต่อการได้ใช้สิทธินี้ ดังที่ระบุไว้ในกติกา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นว่า มาตรา 1 (3) มีความสำคัญอย่างยิ่งในแห่งที่ได้กำหนดพันธกรณีจำเพาะแก่รัฐภาคี ไม่เฉพาะแต่ที่เกี่ยวเนื่องกับปวงชนของตน แต่รวมทั้งปวงชนทั้งหลายซึ่งไม่สามารถที่จะได้ใช้ หรือถูกตัดขาดออกจากสิทธิในการกำหนดใจตนเอง ลักษณะโดยทั่วไปของมาตรา 1 (3) นี้ได้รับการขึ้นยันโดยความเป็นมาของภาระร่างซึ่งระบุว่า “รัฐภาคีแห่งกติกาวนั้นที่ได้รับผิดชอบในการบริหารดินแดนที่ไม่ได้ปักครองตนเอง และดินแดนภายใต้การคุ้มครองข้อตกลง จะส่งเสริมสิทธิในการกำหนดใจตนของตนเองให้บรรลุผล เป็นจริง และต้องการเพิ่มเติมนี้โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ” พันธกรณีคงอยู่ไม่ว่าปวงชนที่มีสิทธิในการกำหนดใจตนจะใจตนเองนั้นจะขึ้นอยู่กับรัฐภาคีแห่งกติกาหรือไม่ก็ตาม ดังนี้ รัฐภาคีแห่งกติกาทั้งปวงจะต้องดำเนินการในทางสนับสนุนเพื่อเอื้อให้เกิดการบรรลุผล และการเพิ่มเติมสิทธิในการกำหนดใจตนของปวงชนทั้งหลาย การกระทำเชิงสนับสนุนดังกล่าวนั้นต้องสอดคล้องกับพันธกรณีของรัฐภาคีได้กูบัตรสหประชาชาติและภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐจะต้องละเว้นจากการแทรกแซงในการภายในของรัฐอื่นซึ่งจะส่งผลกระทบทางลบต่อการใช้สิทธิในการกำหนดใจตนของตนเอง รายงานจะต้องบรรลุข้อมูลการปฏิบัติตามพันธกรณีเหล่านี้ ตลอดจนมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว (มุกดานารถ ศักดิ์บุญ 2545 : 28-30)

10.1.2 พันธกรณีของรัฐภาคี¹

มาตรา 2 บัญญัติว่าให้รัฐภาคีรับที่จะดำเนินการอย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้บุคคลในอาณาเขตของตนได้รับสิทธิต่าง ๆ ที่รับรองไว้ในกติกาฯ นี้ ทั้งนี้จะต้องไม่มีการเดือดปฏิบัติในเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับ เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง กำเนิด ทรัพย์สิน หรืออื่นใดกีตาม นอกจากนี้ขึ้นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ที่จะประกันถึงสิทธิที่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงในสิทธิทั้งปวงทั้งทางแพ่งและทางการเมืองตามกติกาฯ นี้อีกด้วย

ถ้ามีบุคคลได้ถูกละเมิดสิทธิและเสรียหายตามที่ให้การรับรองแล้ว ก็สามารถร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดไว้ภายในของรัฐนั้น ๆ ได้ โดยจะต้องมีการปฏิบัติตามอย่างจริงจังและต่อเนื่อง แต่ถ้ายังไร้ผล รัฐบางรัฐอาจจะยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรียหายไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดของกติกาฯ นี้ รัฐภาคีนั้นก็จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างสอดคล้องกับระบบกฎหมายภายในของตนเพื่อให้มีการประกันว่าจะมีการปฏิบัติตามพันธกรณีโดยสมบูรณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า รัฐภาคีที่มีกฎหมายรับประกัน ก็จะได้รับการคุ้มครองให้ความเคารพและปฏิบัติตาม ส่วนรัฐภาคีที่ยังไม่มีกฎหมายให้การรับประกัน ก็จะต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอนต่อไป เพื่อให้มีการคุ้มครองและเคารพต่อสิทธิและเสรียหายตามที่กำหนดไว้ในกติกาฯ ฉบับนี้

ความผูกพันของรัฐตามมาตรา 2 ที่กำหนดให้รัฐภาคีแห่งกติกาฉบับนี้แต่ละรัฐรับที่จะเคารพและให้ความนับถือในสิทธิต่าง ๆ ที่ขอมรับแล้วในกติกา ในทางปฏิบัติแล้ว รัฐภาคีต่างก็จะบัญญัติกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในของประเทศตนให้สอดคล้องกับกติกา ที่กำหนดไว้ แต่ในความเป็นจริงแล้วอาจจะมีการดำเนินการในทางปฏิบัติอย่างไม่จริงจังหรือไม่มีประสิทธิภาพ หรือไม่สามารถสนับสนุนทิศทางได้ตามเจตนาณั้นของกติกา หรืออาจจะไม่มีการดำเนินการใด ๆ ในทางปฏิบัติ ในกรณีดังกล่าวคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไป คำดับที่ 3 มาตรา 2 การปฏิบัติในระดับชาติ การประชุมสมัยที่สิบสาม (1981)) ตระหนักว่า การปฏิบัติในจริงเป็นต้องขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญหรือการออกกฎหมาย ซึ่งโดยตัวของมันเองแล้ว ใช่ว่าจะเพียงพอ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่ต้องซื้อให้รัฐภาคีเห็นว่า พันธกรณีตามกติกาไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน หากแต่รัฐภาคีจะต้องรับที่จะประกันว่า ป้าเจกบุคคลทุกคนที่อยู่ภายใต้เขตปีกของตนได้ใช้สิทธิทุกประการตามกติกา

¹ ดู ภาค 2 ข้อ 2 ดึงข้อ 5 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคหนาก ๑

ในแห่งนี้รัฐภาคีจะต้องจัดกิจกรรมเฉพาะบางอย่างเพื่อให้บังเกณฑ์คุณได้ใช้สิทธิของตน ความข้อนี้ย้อนประภากฎดินแดนมาตรา (เช่น มาตรา 3 เป็นต้น) และโดยเกี่ยวเนื่องกันจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่บังเกณฑ์คุณจะต้องรับรู้ถึงสิทธิของตนภายใต้กฎหมาย (และพิธีสารเลือกรับตามกรณี) และหน่วยงานด้านบริหารและศุลกากรทั้งหมดต้องทราบถึงพันธะกรณีของรัฐภาคีตามกติกาในอันที่จะให้เกิดผลตามนี้ จึงควรจะมีการอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจถึงเนื้อหาของกติการ่วมทั้งการมีการเผยแพร่ความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนด้วย (กฎกระทรวงศักดิ์บุญ 2545 : ๖ - ๗)

แม้ว่ารัฐภาคีผูกพันที่จะต้องให้การคุ้มครองและเเครปต่อสิทธิและเสรีภาพตามที่กำหนดไว้ในกติกาฯ ก็ตาม แต่ก็มีข้อยกเว้นที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามได้ ก่อนมาตรา 4 กำหนดว่า ที่เกิดภาวะการณ์ฉุกเฉินอันมีนาเป็นสาหรະซึ่งคุกคามความอยู่รอดปลอดภัยของชาติรัฐภาคีสามารถดำเนินมาตรการหลักเลี่ยงพันธะที่มีอยู่ตามกติกาฯ ฉบับนี้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นอย่างแท้จริง ต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่การหลักเลี่ยงพันธะกรณีที่มีอยู่ตามกติกาฯ นี้จะต้องไม่ขัดแย้งต่อพันธะกรณีอื่นๆ ตามกฎหมายระหว่างประเทศที่รัฐภาคีนั้นมีพันธ์ผูกพัน และจะต้องไม่เป็นการเดือกปะบัดที่กล่าวอ้างเหตุอันเนื่องมาจากเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา หรือเชื้อพันธุ์ทางสังคม อันจะไปกีดขวางแม้ว่ามาตรา 4 (1) จะเปิดโอกาสให้รัฐภาคีหลักเลี่ยงพันธะที่มีอยู่ตามกติกาฯ ได้ในขานที่เกิดภาวะการณ์ฉุกเฉินอันมีนาเป็นสาหรະก็ตาม แต่มาตรา 4 (2) ก็ไม่ขึ้นชื่อมให้รัฐภาคีหลักเลี่ยงในการกระทำละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญบางประการ¹ เช่น สิทธิในชีวิตรมนา การอาบน้ำเป็นท่าส เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแม้จะมีข้อยกเว้นให้รัฐภาคีหลักเลี่ยงไม่ต้องปฏิบัติตามพันธะกรณีที่กำหนดไว้ในกติกาฯ ได้ในบางกรณีก็ตาม แต่รัฐภาคีเหล่านี้ก็ไม่สามารถหลักเลี่ยงที่จะไม่ปฏิบัติตามสำหรับสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญบางประการได้ (มาตรา 4 (2)) ซึ่งนับได้ว่า เป็นสิทธิและเสรีภาพที่สำคัญของกติกาฯ ฉบับนี้ที่ไม่อาจหลักเลี่ยงได้ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม

ถ้ารัฐภาคีได้แห่งกติกาฉบับนี้ใช้สิทธิหลักเลี่ยงตามมาตรา 4 แล้ว ก็มีพันธะกรณีที่จะต้องแจ้งแก่รัฐภาคีอื่นๆ แห่งกติกาฉบับนี้โดยทันที โดยอาศัยเลขารหัสประจำชาติเป็นสื่อกลาง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงบทบัญญัติที่ตนได้หลักเลี่ยงและเหตุผลอันก่อให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้น ตลอดจนวันที่รัฐนั้นยุติการหลักเลี่ยงดังกล่าว (มาตรา 4 (3)) ในเรื่องการหลักเลี่ยงพันธะกรณีตามมาตรา 4 นี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ ๕ มาตรา 4 การประชุม

¹ สิทธิและเสรีภาพที่ไม่อาจหลักเลี่ยงได้แม้ว่าเป็นภาวะการณ์ฉุกเฉินก็ตามคือมาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง มาตรา 11 มาตรา 15 มาตรา 16 และมาตรา 18 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ดูภาคผนวก ๑)

สมัยที่สิบสาม (1981)) เห็นว่ามาตรการการเลี้ยงพันธุกรรมภัยดับทันบัญญัตามตรา 4 ของ กติกามีลักษณะยกเว้นเป็นเพียงมาตรการชั่วคราว และมีผลบังคับตราหน้าที่กับกฎหมายต่อความ อญ্ত์ของชาติยังคงอยู่เท่านั้น และในภาวะฉุกเฉินการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนยังคงไว้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิทธิที่รัฐภาคีไม่อาจเลี้ยงพันธุกรรมได้ ที่สำคัญทัดเทียมกันก็คือ การที่รัฐ ภาคีต้องแจ้งต่อรัฐภาคีอื่นเกี่ยวกับลักษณะของเขต และเหตุผลของการเลี้ยงพันธุกรรมในภาวะ ฉุกเฉิน อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามพันธุกรรมในการรายงานภัยได้ตามตรา 40 ของกติกา โดยบังชี้ ลักษณะและขอบเขตของสิทธิแต่ละประการที่มีการเลี้ยงพันธุกรรม รวมทั้งระบุถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในกรณีของรัฐภาคีบางแห่งที่ได้ใช้สิทธิในการเลี้ยงดังกล่าว ไม่มีความชัดเจนว่าได้มี การประกาศภาวะฉุกเฉินอย่างเป็นทางการ หรือได้มีการเลี้ยงพันธุกรรมสำคัญที่ไม่อาจทำได้ตาม มาตรา 4 (2) ของกติกาหรือไม่ รวมทั้งไม่ชัดเจนว่ารัฐภาคีอื่นๆ ได้รับแจ้งถึงการเลี้ยงพันธุกรรม ดังกล่าว รวมทั้งเหตุผลของการเลี้ยงนั้นหรือไม่ (มุกดาระรัฐ ศักดิ์บุญ 2545 : 10-11)

สำหรับส่วนสุดท้ายที่กำหนดไว้ในภาค 2 คือมาตรา 5 เป็นเรื่องเจตนาของกติกา ที่จะให้มีการเพิ่มสิทธิมนุษยชน การตีความใดๆ ซึ่งเป็นการทำลายสิทธิหรือเสรีภาพ หรือเป็น การจำกัดด้วยสิทธิอื่นไปกว่าที่ได้บัญญัติไว้ในกติกา นี้จะกระทำไม่ได้ และจะต้องไม่ส่งผลยั่ง เป็นการเดินทางต่อสิทธิขั้นมนตรฐานใดๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือธรรมเนียมของรัฐใดที่เป็น ภาคีโดยการกล่าวถึงบทบัญญัติของกติกา นี้ไม่ได้

เมื่อพิจารณาถึงความผูกพันของรัฐที่กำหนดไว้ในภาค 2 ของกติกาแล้ว จะเห็นได้ว่ามี ประเด็นสำคัญสองประการที่ควรจะทำความเข้าใจโดยกว้างขวางคือเรื่อง การไม่เลือกปฏิบัติ และ เรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

10.1.2.1 การไม่เลือกปฏิบัติ

หลักการเบื้องต้นและหลักการทั่วไปในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนั้นจะต้องไม่มี การเลือกปฏิบัติและมีความเสมอภาคกันในทางกฎหมายที่จะได้รับการคุ้มครอง เพื่อที่จะได้เท่าที่ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงควรทำความเข้าใจก่อนว่าอะไรคือการเลือกปฏิบัติ

กติกามิได้ให้คำนิยามคำว่า “การเลือกปฏิบัติ” ไว้ว่าหมายความถึงอะไรบ้าง แต่ถ้าพิจารณาจากกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวกับเรื่องการเลือกปฏิบัติแล้วก็มีกฎหมายที่ให้ คำจำกัดความไว้คือ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในทุกรูปแบบ มาตรา 1 (1) บัญญัติไว้ว่า “เลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ หมายถึงการเลือกปฏิบัติต่างๆ การกีดกัน การจำกัดหรือการเออนเอียงไป โดยกิจขั้นจากเชื้อชาติ สีผิว สายพันธุ์ หรือที่มาของ สัญชาติหรือเชื้อชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหรือให้มีผลเป็นการทำลายหรือทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับ” ไม่ได้

รับประโยชน์หรือไม่ได้ใช้ในเงื่อนไขที่เท่าเทียมกันที่จะได้รับสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพพื้นฐาน ในทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หรือในทุกๆ ด้านของชีวิตพื้นฐานทั่วไป” นอกจากนี้อนุสัญญาฯ ด้วยการจัดการเดือกปฎิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ มาตรา 1 บัญญัติไว้ว่า “เดือกปฎิบัติต่อสตรี หมายถึง การแบ่งแยก การกีดกัน หรือการกำกั้นใดๆ เพราเหตุแห่งเพศ ซึ่งมีผลหรือความมุ่งประสงค์ที่จะทำลายหรือทำให้เสื่อมเสียการยอมรับ การได้อุปโภคหรือใช้สิทธิ โดยสตรี โดยไม่เลือกสถานภาพด้านการสมรส บนพื้นฐานของความเสมอภาคของบุรุษและสตรี ของสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมือง หรือด้านอื่นๆ” เมื่อพิจารณาคำนิยามจากกฎหมายสองฉบับนี้แล้วก็พอที่จะเข้าใจได้ว่า การเดือกปฎิบัติเป็นการกระทำที่ไม่เป็นธรรม มีความแตกต่างกันในทางที่เป็นที่เสียหายหรือเสียประโยชน์ ระหว่างบุคคล หรือกลุ่มนบุคคลอย่างโดยย่างหนึ่ง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 18 การไม่เลือกปฎิบัติ การประชุมสมัยที่สามสิบเจ็ด (1989)) เชื่อว่าคำว่า “เดือกปฎิบัติ” ที่ใช้ในกฎหมาย จะต้องได้รับการเข้าใจว่า มีนัยหมายถึงการแยกแซะ ความแตกต่าง กีดกัน หรือจำกัด หรือปฎิบัติเป็นพิเศษใดๆ บนพื้นฐานแห่งเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่น ரากฐานทางสัญชาติ หรือที่มาสังคม ทรัพย์สิน ชาติกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ หรือผลกระทบในการล้มล้างหรือบั่นทอนการยอมรับและการได้ใช้สิทธิและเสรีภาพโดยบุคคลทั้งปวง บนพื้นฐานแห่งความเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตาม การได้ใช้สิทธิและเสรีภาพบนพื้นฐานที่เท่าเทียม กันนั้น ไม่ได้หมายความถึงการปฏิบัติให้เหมือนๆ กันในทุกกรณี บทบัญญัติในกฎหมายไว้ ชัดเจนในเรื่องนี้ ตัวอย่างเช่น มาตรา 8 (5) ห้ามไทยประหารชีวิตสำหรับบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และห้ามไทยประหารชีวิตกับผู้หันมิครรภ์ เช่นเดียวกัน มาตรา 10 (3) กำหนดให้ แยกผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนออกจากผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นอกจากนี้ มาตรา 25 ยังประกันสิทธิทางการเมืองทางประการ ซึ่งมีความแตกต่างบนพื้นฐานของการเป็น พลเมือง เป็นต้น ดังนั้นไม่ใช่การปฏิบัติที่แตกต่างทุกประการจะถือเป็นการเดือกปฎิบัติ ถ้าหาก เกณฑ์ของการปฏิบัติที่แตกต่างนั้น เป็นเหตุเป็นผล และเป็นกลาง และถ้าหากวัตถุประสงค์นั้น นุ่งที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ขอบธรรมภัยได้ก็คือ

จากเนื้อหาของกฎหมาย มาตรา 2 (1) กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละแห่งต้องเคราะห์ และประกัน สิทธิที่ยอมรับในกฎหมายให้กับทุกคนในเขตแดนและภายใต้เขตอาณาเขตทางกฎหมาย โดยปราศจาก การเดือกปฎิบัติทั้งปวง ไม่ว่าด้วยเหตุเรื่องเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทาง การเมือง หรือความคิดเห็นอื่น รากฐานทางสัญชาติ หรือที่มาทางสังคม ทรัพย์สิน ชาติกำเนิด หรือสถานะอื่นๆ มาตรา 26 ไม่เพียงแต่ให้ทุกคนมีความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย และการได้

รับการคุ้มครองที่เท่าเทียมกันทางกฎหมาย หากแต่ยังห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าด้วยเหตุใดๆ หลักการการไม่เลือกปฏิบัตินั้น เป็นหลักการพื้นฐานอันทำให้มาตรา 3 กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละแห่ง ต้องประกันสิทธิที่เท่าเทียมกันของชายและหญิงในการใช้สิทธิต่างๆ ตามปกติ แม้มาตรา 4 (1) จะอนุญาตให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการที่เดี่ยวจากพันธกรณียกайต่อกติกาได้ในภาวะฉุกเฉินสาระจะ มาตราเดียวกันนี้ก็ระบุด้วยว่ามาตรการเด่นนั้น จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของเชื้อชาติ สิ่ง เศพ ภาษา ศาสนา หรือที่มาทางสังคنم นอกจากนี้ มาตรา 20 วรรค 2 กำหนดให้รัฐภาคี ต้องมีการห้ามโดยกฎหมาย ซึ่งการส่งเสริมความเกตีดชั้งทางเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา อันเป็นการขัดแย้งให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ด้วยลักษณะที่มีความเป็นเบื้องต้นและมีผลบังคับโดยทั่วไป หลักการการไม่เลือกปฏิบัติและหลักการความเสมอภาคทางกฎหมายตลอดจนการคุ้มครองที่ เท่าเทียมกันทางกฎหมาย ในบางครั้ง จึงถูกระบุดถึงอย่างชัดแจ้งในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิ มนุษยชนบางประเภท มาตรา 14 (1) ระบุว่าทุกคนเสมอภาคกันในกระบวนการยุติธรรม และมาตรา 14 (3) ของมาตราเดียวกัน กำหนดว่าในการพิจารณาข้อกล่าวหาทางอาญาใดๆ ต้องบุคคล ทุกคนจะต้องได้รับความเท่าเทียมอย่างเดียวกันที่จะได้รับการประกันเบื้องต้นตามที่กำหนดไว้ใน วรรคย่อข้อ (ก) ถึง (ช) ของมาตรา 14 (3) ในทำนองเดียวกันมาตรา 25 กำหนดถึงการมีส่วน ร่วมอย่างเท่าเทียมกันในชีวิตสาธารณะของประชาชนทุกคน โดยปราศจากการแยกแยะความ แตกต่างใดๆ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 2

ดังนั้น รัฐภาคีจึงมีหน้าที่จะต้องพิจารณามาตรการที่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามบท บัญญัติที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต้องการชี้ให้รัฐภาคีเห็นถึงความจริงที่ว่า บาง ครั้งกติกาได้ระบุให้มีการดำเนินมาตรการเพื่อประกันความเท่าเทียมของสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยอย่างเช่น มาตรา 23(4) กำหนดว่า รัฐภาคีจะต้องดำเนินการที่เหมาะสมที่จะประกัน ความเสมอภาคของสิทธิ และความรับผิดชอบของคู่ الزوج ในเรื่องการสมรส ระหว่างสมรส และ การสันสุกดการสมรส ข้อนตอนเช่นนั้นอาจจะอยู่ในรูปของกฎหมาย มาตรการทางบริหาร หรือ มาตรการอื่น แต่เป็นหน้าที่อันพึงกระทำของรัฐภาคี ที่จะประกันว่าคู่ الزوجมีสิทธิเสมอภาคกัน ตามที่กติการะบุไว้ ในส่วนที่เกี่ยวกับเด็ก มาตรา 24 กำหนดว่า เด็กทุกคนมีสิทธิได้รับมาตรการ การคุ้มครองในฐานะผู้เยาว์ตามหน้าที่ ในส่วนของครอบครัว สังคม และรัฐ โดยปราศจากการเลือก ปฏิบัติทั้งปวงในเรื่องสิ่ง เศพ ภาษา ศาสนา รากฐานทางสัญชาติ หรือที่มาทางสังคنم ฐานะ ทรัพย์สิน หรือชาติกำเนิด เป็นต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่าหลักการของความเสมอภาค บาง ครั้งต้องการให้รัฐภาคีดำเนินมาตรการเชิงสนับสนุน เพื่อลดหรือขัดสภาวะที่ก่อให้เกิด หรือช่วยทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ต้องห้ามโดยกติกา ด้วยอย่างเช่น ในรูปที่สภาพทั่วไปของ

ประชากรบางกลุ่ม ได้ถูกกีดกันหรือบั้นทอนชีวิตร้าสังหาริมานุษยชน รัฐบาลคือควรจะดำเนินการจำเพาะเพื่อแก้ไขสภาพการณ์ดังกล่าว การกระทำเช่นนั้น เช่น การให้ประชากรบางกลุ่มได้รับการปฏิบัติแบบพิเศษในเรื่องเฉพาะบางเรื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรกลุ่มอื่นๆ สักช่วงหนึ่งอย่างไรก็ตาม ทราบเท่าที่มาตราการเช่นนั้นมีความจำเป็นเพื่อการแก้ไขการเลือกปฏิบัติในความเป็นจริง ข้อนี้ถือเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างโดยชอบธรรมภายใต้กฎหมาย สำหรับมาตรา 2 ของกติกาได้กำหนดขอบเขตของสิทธิที่จะได้รับการปกป้องจากการเลือกปฏิบัติไว้เฉพาะสิทธิที่ระบุในกติกาแต่มาตรา 28 ไม่ได้ระบุถึงการจำกัดเช่นนั้น กล่าวคือ มาตรา 28 กำหนดว่าคนทุกคนเสมอภาคตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองโดยเท่าเทียมกันทางกฎหมาย โดยปราศจาก การเลือกปฏิบัติ และว่ากฏหมายจะต้องประกันการคุ้มครองที่เสมอภาคกันและมีประสิทธิภาพ จากการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานใดๆ ก็ตาม ให้กับทุกๆ คน ในความเห็นของคณะกรรมการ สิทธิมนุษยชน มาตรา 28 ไม่เพียงแต่ย้ำถึงการประกันที่ระบุไว้ในมาตรา 2 เท่านั้น แต่ยังระบุใน ตัวของมันเองถึงสิทธิอีกประการหนึ่ง อันเป็นเอกเทศ มาตรานี้ป้องกันการเลือกปฏิบัติทั้งทาง กฏหมายและทางปฏิบัติ ในเรื่องใดๆ ก็ตามที่จำกัดความหรือคุ้มครองโดยองค์กรของรัฐ มาตรา 28 จึงเกี่ยวข้องกับพันธกรณีของรัฐบาลในการตราชากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายนั้น ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีการตราชากฎหมายโดยรัฐบาล กฏหมายนั้นต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรา 28 ที่ว่า เนื้อหาของมันจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำหลักการของการไม่เลือกปฏิบัติตามที่บรรจุไว้ในมาตรา 28 ไปใช้ ไม่ได้จำกัดเฉพาะแต่สิทธิที่ขอมรับในกติกาเท่านั้น (มุกดารรัตน์ ศักดิ์บุญ 2545 : 58-63)

10.1.2.2 ความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง

นาตรา 3 ของกติกาบัญญัติไว้ว่า “บรรดารัฐภาคีแห่งกติกานับนี้รับที่จะประกันสิทธิ์เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ให้มีสิทธิ์ทั้งปวงทางแพ่งและทางการเมืองดังที่ได้ระบุไว้ในกติกานับนี้” จากเนื้อหาของมาตรฐานนี้ ชี้นัยว่า มนุษย์ทั้งปวงควรจะได้ใช้สิทธิ์ในกติกานพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน และครอบคลุมสิทธิ์ทั้งหมด เมื่อใดก็ตามที่บุคคลไม่ได้ใช้สิทธิ์โดยข้างเดียวที่และเท่าเทียม ผลสมบูรณ์ของบทบัญญัตินี้ย่อมถูกบันทอน ดังนั้น รัฐจะต้องประกันให้บุรุษและสตรีได้ใช้สิทธิ์ทั้งปวงในกติกาโดยเท่าเทียมกัน รัฐภาคีทั้งหลายจึงมีพันธกรณีที่จะต้องประกันสิทธิ์ที่ได้รับการยอมรับในกติกาและอยู่ในมาตรฐาน 2 และ 3 ให้กับบุคคลทั้งปวง และผูกพันให้รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวง เพื่อเอื้อให้บุคคลทุกคนได้ใช้สิทธิ์เหล่านั้น ซึ่งรวมถึงการขัดขวางต่อการได้ใช้สิทธิโดยเท่าเทียมกัน การให้การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ และการปรับกฎหมายภายในเพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติตามที่ได้มีการกำหนดในกติกา รัฐภาคีจะต้องไม่เพียงแค่ออกมาตรการคุ้มครอง

เท่านั้น หากจะต้องดำเนินมาตรการทางบวกทุกทาง เพื่อให้บรรลุการเสริมสร้างอำนาจให้สตรีอย่างเท่าเทียม และมีประสิทธิผล รู้สึกว่ามีความรับผิดชอบที่จะต้องประกันการใช้สิทธิอย่างเสมอภาค โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ มาตรา 2 และ 3 กำหนดให้รู้สึกว่าต้องดำเนินมาตรการจำเป็นทั้งปวง รวมทั้งการห้ามการเลือกปฏิบัตินั้นฐานแห่งเพศ ใน การขัดการกระทำที่เป็นการเลือกปฏิบัติทั้งในส่วนของรู้สึกภาคเอกชน ซึ่งเป็นการทำให้เสื่อมเสียต่อการได้ใช้สิทธิโดยเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี นอกจากนี้รู้สึกว่าคงต้องการรับที่จะประกันสิทธิเสมอภาคของบุรุษและสตรีในการได้ใช้สิทธิเพื่อเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้งปวงในอดีต และโดยสอดคล้องกับมาตรา 5 ไม่มีสิ่งใดในอดีตที่อาจจะถูกตีความเสื่อมเป็นการให้สิทธิแก่รู้สึกอุ่นหรือบุคคลใดในการดำเนินกิจกรรม หรือกระทำการใดๆ ที่มุ่งทำลายสิทธิตามมาตรา 3 หรือมุ่งสร้างข้อจำกัดที่ไม่ครอบคลุมภายใต้กฎหมาย นอกจากนี้จะต้องไม่มีข้อจำกัดหรือการเบี่ยงเบนจาก การที่สตรีจะได้สิทธิมนุษยชนทั้งปวง ซึ่งได้รับการรับรอง หรือมีอยู่ในกฎหมาย ข้อตกลง กฎหมายบังคับ หรือประเพณีอย่างเท่าเทียม โดยยังว่าด้วยการไม่ได้รับรองสิทธิเหล่านั้น หรือรับรองในขอบเขตที่แคบกว่า

เพื่อให้ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงสัมฤทธิผล รู้สึกว่าจะพิจารณาถึงปัจจัยซึ่งขัดขวางการที่บุรุษและสตรีจะได้ใช้สิทธิที่ระบุไว้ในอดีตอย่างเท่าเทียมกัน สำหรับความไม่เท่าเทียมกันในการได้ใช้สิทธิของสตรีทั่วโลกนั้นหยังหากลืนในประเพณี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม รวมถึงทัศนคติทางศาสนา บทบาทที่เป็นรองของสตรีในบางประเทศ เห็นได้ชัดจากการณ์ของการเลือกเพศทางกรุงซึ่งปรากฏอยู่มากน้อย และการทำแท้งทางกรุงหญิงรู้สึกว่าจะประกันว่า ประเพณี ตลอดจนทัศนคติทางประวัติศาสตร์ ศาสนา หรือวัฒนธรรมจะไม่ถูกอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการละเมิดสิทธิในความเสมอภาคทางกฎหมายของสตรี และในการได้สิทธิทั้งปวงในอดีตอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงจะต้องได้รับการคุ้มครองไม่ว่าในภาวะการณ์ปัจจุบันหรือในภาวะการณ์ฉุกเฉินก็ตาม จะก่อตัวอ้างภาวะการณ์ฉุกเฉินอันมีนาเป็นสาระและเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งในความเป็นจริงสตรีมักถูกอยู่ในภาวะเสียงในสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ จึงควรคุ้มครองไม่ให้สตรีถูกบุ่มขึ้น ลักษณะ หรือได้รับความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ เนื่องจากความเป็นผู้หญิง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 28 มาตรา 3 (ความเสมอภาคแห่งสิทธิระหว่างบุรุษและสตรี) การประชุมสมัยที่หกสิบแปด (2000)) เห็นว่าสิทธิในความเท่าเทียมกันระหว่างชายกับหญิงนั้นอาจถูกขัดขวางในการใช้สิทธิต่างๆ ตามที่มีระบุไว้ในอดีตได้ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับต่อไปคือ

การเดินทางประเททอื่นให้กับศศรีที่เป็นผู้ใหญ่ รัฐภาคีควรจะมีมาตรการที่จะดำเนินการเพื่อขัดกฏหมายและการปฏิบัติเช่นนี้ และการคุ้มครองศศรีจากกฏหมายและการปฏิบัติเช่นนี้ ตลอดจนการอ้างถึงมาตรการเขียวาภัยในประเทศที่มีอยู่

5. มาตรา 18 ของกฎหมายเป็นเรื่องสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคล สิทธิของบุคคลที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฏหมายในทุกแห่งหนนั้น มีความเกี่ยวข้องโดยเฉพาะต่อศศรีซึ่งมักถูกปฏิเสธสิทธินี้ด้วยเหตุแห่งเพศหรือสถานภาพสมรส สิทธินี้มีนัยว่า ความสามารถของศศรีในการที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ในการทำสัญญา หรือในการใช้สิทธิผลเมืองอื่นๆ นั้น ไม่อาจถูกจำกัดโดยสถานภาพการสมรส หรือเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติอื่นใด นอกเหนือนี้ยังมีนัยว่า ศศรีไม่อาจถูกปฏิบัติเช่นวัสดุ ที่จะถูกยกไปพร้อมกับทรัพย์สินของสามีที่เสียชีวิตไปแล้วให้กับครอบครัวของเข้า รัฐต้องมีกฏหมายและการปฏิบัติที่ให้ศศรีได้รับการปฏิบัติหรือทำหน้าที่ในฐานะเป็นบุคคลตามกฏหมายอย่างเต็มที่ ถ้ารัฐภาคีไม่มีกฏหมายหรือการปฏิบัติที่ขัดแย้งกับหลักการดังกล่าว รัฐภาคีนั้นจะต้องมีมาตรการดำเนินการเพื่อขัดกฏหมายหรือการปฏิบัติเช่นนั้น

6. มาตรา 17 ของกฎหมายเป็นเรื่องสิทธิในความเป็นส่วนตัว ถ้ารัฐภาคีไม่มีกฏหมายและการปฏิบัติใดๆ ที่แทรกแซงสิทธิความเป็นส่วนตัวของศศรี และสิทธิอื่นๆ ที่คุ้มครองโดยมาตรา 17 บนพื้นฐานความเสมอภาคกับบุรุษ ด้วยย่างของกรรมการกฎหมายนั้น เช่น การที่ชีวิตทางเพศของศศรีถูกนำเข้ามาพิจารณาประกอบการตัดสินของเขตของสิทธิและการคุ้มครองทางกฏหมายของเธอ รวมทั้งการคุ้มครองจากการถูกข่มขืน แรงบุนเด็นที่อาจแสดงให้เห็นถึงการที่รัฐไม่เคารพต่อสิทธิความเป็นส่วนตัวของศศรีนั้น เกี่ยวกับหน้าที่ในการเริ่มพันธุ์ของพวกเข้า ยกตัวอย่างเช่น เมื่อมีการกำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตจากสามีในการตัดสินใจเรื่องการทำมัน หรือเมื่อมีการวางแผนข้อกำหนดที่ไว้ในการทำมันของศศรี เช่น ต้องมีบุตรกีกุน หรือเมื่อมีอายุถึงกำหนดหรือเมื่อรัฐกำหนดให้เป็นหน้าที่ทางกฏหมายที่แพทย์ และบุคลากรทางสาธารณสุขอื่นๆ จะต้องรายงานกรณีของศศรีที่กำแหัง จากตัวอย่างเหล่านี้สิทธิอื่นๆ ในกฎหมาย เช่น ในมาตรา 6 และ 7 ก็อาจจะได้รับผลกระทบเช่นกัน สิทธิความเป็นส่วนตัวของศศรีอาจถูกแทรกแซงโดยภาคเอกชน เช่น โดยนายจ้างที่กำหนดให้มีการตรวจการตั้งครรภ์ก่อนเข้าทำงานศศรี รัฐภาคีควรจะรายงานถึงกฏหมายหรือการกระทำการที่ทำของรัฐหรือเอกชนใดๆ ที่เป็นการแทรกแซงการใช้สิทธิตามมาตรา 17 โดยเท่าเทียมของศศรี และตลอดจนมาตรการที่ได้ดำเนินการเพื่อขัดและคุ้มครองศศรีจาก การแทรกแซงเช่นนั้น

7. มาตรา 18 ของกฎหมายเป็นเรื่องเสรีภาพในทางความคิด มโนธรรมและศาสนา รัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการเพื่อประกันว่า เสรีภาพทางความคิด มโนธรรม และศาสนา และเสรีภาพ

ในการนับถือศาสนา หรือความเชื่อตามที่ตนเลือก รวมทั้งเสรีภาพในการเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อ และที่จะแสดงออกทางศาสนาหรือความเชื่อของคน จะได้รับการประกันและคุ้มครอง โดยกฎหมาย และในการปฏิบัติสำหรับทั้งบุรุษและศตรีเดียวกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ บรรดาเสรีภาพเหล่านี้ที่ได้รับการคุ้มครองโดยมาตรา 18 จะต้องไม่ตกเป็นเป้าของการจำกัดนอกเหนือจากที่อนุญาตโดยกฎหมาย แต่จะต้องไม่ถูกกีดกันโดยกฎหมายข้อบังคับที่ต้องให้มีการอนุญาตจากบุคคลที่สาม หรือการแทรกแซงโดยบุคชา สามี พี่ชาย หรือบุคคลอื่น หรือการกีดกันแบบอื่น การอ้างมาตรา 18 เพื่อสร้างความชอบธรรมในการเลือกปฏิบัติต่อศตรี โดยอ้างถึงเสรีภาพทางความคิด มนธรรม และศาสนาไม่อาจกระทำได้ รัฐภาคีจะต้องไม่ฝึกอบรมหรือการปฏิบัติใด ๆ ที่เป็นการล่วงล้ำเสรีภาพในส่วนที่เกี่ยวกับศตรีและไม่ทำให้ศตรีถูกเลือกปฏิบัติ

8. มาตรา 23 ของกติกาเป็นเรื่องสิทธิในครอบครัว ครอบครัวก็คือการสมรสระหว่างชายกับหญิง และมีบุตรรวมทั้งความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างกัน รัฐภาคีมีข้อผูกพันที่ต้องปฏิบัติต่อบุรุษและศตรือ่างเท่าเทียมกันในเรื่องการสมรสโดยสอดคล้องกับมาตรา 23 บุรุษและศตรีมีสิทธิที่จะสมรสโดยความยินยอมพร้อมใจโดยเสรี และรู้มิพันธุกรณีที่ต้องคุ้มครองการได้ใช้สิทธินั้นบนพื้นฐานที่เท่าเทียม ปัจจัยหลายประการอาจบดขวางไม่ให้ศตรีได้ตัดสินใจโดยเสรีในการสมรส หนึ่งในปัจจัยเหล่านี้เกี่ยวข้องกับอายุขันต่ำของการสมรส การกำหนดอายุดังกล่าวโดยรัฐ จะต้องเป็นไปบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ที่เสมอภาคกันระหว่างบุรุษและศตรี หลักเกณฑ์เหล่านี้ควรจะประกันความสามารถของศตรีในการตัดสินใจอย่างมีข้อมูลและไม่ถูกบังคับ ปัจจัยประการที่สองในบางรัฐ อาจจะมาจากกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายเจตนา ประเพณี ที่กำหนดให้ผู้ชายและซึ่งโดยทั่วไปเป็นผู้ชาย ให้ความยินยอมในการสมรส แทนที่จะเป็นตัวของศตรีเอง ดังนั้นจึงเป็นการบดขวางศตรีจากการเลือกโดยเสรี ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งอาจจะกระทบต่อสิทธิของศตรี ในการที่จะสมรสก็ต้องเมื่อพากເຮືອให้ความยินยอมพร้อมใจอย่างเสรี ก็คือ หัศนคติทางสังคมซึ่งมีแนวโน้มเหยียดหยามศตรีที่ตอกเป็นเหี้ยของกรรมสิ่ง เช่น ข่มขู่ บังคับ ให้พากເຮືອต้องยอมทำการสมรส ความยินยอมอย่างเต็มใจและเสรีของศตรีในการสมรสอาจจะถูกบั้นทอนโดยกฎหมายที่อนุญาตให้ผู้บังคับไม่ต้องรับโทษทางอาญา หรือได้รับการลดหย่อนโทษโดยกฎหมายที่อนุญาตให้ผู้บังคับไม่ต้องรับโทษทางอาญา หรือได้รับการลดหย่อนโทษหากแต่งงานกับเหี้ย รัฐภาคีควรระบุว่ามีกรณีเข่นนี้อยู่หรือไม่ในรัฐ และในกรณีที่เหี้ยเป็นผู้เยาว์ การบังคับให้ตัดขาดจากครอบครัวในสังคม อิกแย่บุนหนึ่งซึ่งสิทธิในการสมรสอาจได้รับผลกระทบก็คือ เมอร์รูดังข้อจำกัดเรื่องการสมรสครั้งใหม่ของศตรี แต่ไม่ได้กระทำเข่นนั้นกับบุรุษ ในทำนองเดียวกัน สิทธิที่จะเลือกคู่สมรสอาจถูกจำกัดโดยกฎหมาย หรือการปฏิบัติที่ห้ามศตรีที่นับถือศาสนาบางศาสนาทำการสมรสกับบุรุษผู้ไม่มีศาสนา หรือนับถือศาสนาอื่น

รัฐควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายและ การปฏิบัติเหล่านี้ ตลอดจนมาตรการที่ดำเนินการเพื่อยกเลิกและจัดการปฏิบัติที่บันทอนสิทธิของศรีในการที่จะสมรสก็ต่อเมื่อเชื้อชาติให้ความยินยอมพร้อมใจอย่างเสรี นอกจากนี้ควรกล่าวไว้ว่าด้วยความเห็นอกากของการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิในการสมรสนั้น ชี้นัยว่า ระบบครอบครัวที่ขอมรับการที่สามีมีภารยาได้หากาขคนนั้นไม่สอดคล้องกับหลักการนี้ เพราะเป็นการละเมิดสิทธิ์ของศรี และเป็นการเดือกดูปฏิบัติต่อศรีที่ไม่อาจขอมรับได้ ดังนั้นที่ได้กีตามที่บังคับมีการปฏิบัตินี้อยู่ จะต้องมีการยกเลิก

เพื่อที่จะบรรลุพันธกรณีภายใต้มาตรา 23 (4) รัฐภาคีจะต้องประกันว่า ระบบการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสมรสให้สิทธิและพันธกรณีที่เท่าเทียมกันแก่คู่สมรสเกี่ยวกับการคุ้มครองและการคุ้มครอง การให้การศึกษาทางด้านศาสนาและศีลธรรมแก่เด็ก ความสามารถในการถ่ายทอดสัญชาติของผู้ปักครองแก่เด็ก และการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินร่วมกันหรือทรัพย์สินที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นเจ้าของเพียงผู้เดียว และหากมีความจำเป็น รัฐภาคีควรทบทวนกฎหมาย เพื่อประกันว่า ศรีที่แต่งงานแล้วได้รับสิทธิที่เท่าเทียมในการเป็นเจ้าของ และบริหารจัดการทรัพย์สินนั้น ในทำนองเดียวกัน รัฐภาคีควรประกันว่าจะไม่มีการเดือกดูปฏิบัติใดด้วยเหตุแห่งเพศเกิดขึ้น ในแง่ของการได้มาหรือสูญเสียซึ่งสัญชาติอันเนื่องมาจากการสมรสหรือสิทธิในการตั้งต้นที่อยู่หรือสิทธิของคู่สมรสแต่ละฝ่ายที่จะบังคับใช้ซึ่งสกุลเดิม หรือการได้มีส่วนร่วมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันในเรื่องการเดือกใช้ซึ่งสกุลใหม่ ความเสมอภาคในระหว่างสมรส ชี้นัยว่า สามีและภารยาจะต้องมีส่วนร่วมโดยเท่าเทียมในความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ภายในครอบครัว

รัฐภาคีจะต้องประกันความเท่าเทียมกัน ในเรื่องของการสันสุขของการสมรส ซึ่งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่อาจปฏิเสธได้ เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาเรื่องการหย่าและการประคายให้การสมรส เป็นไปจะ ควรจะเป็นเรื่องเดียวกันสำหรับบุรุษและศรี ตลอดจนการตัดสินใจเกี่ยวกับการแบ่งทรัพย์สิน ค่าเดือนเช่า และการคุ้มครองเด็ก นอกจากนี้ การตัดสินดึงความจำเป็นที่จะต้องให้มีการติดต่อระหว่างเด็กและผู้ปักครองที่ไม่ได้เป็นผู้ดูแลเด็กจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการวินิจฉัยอย่างเท่าเทียม ศรีควรจะมีสิทธิในระดับเท่าเทียมกับบุรุษ เมื่อการสันสุขของการแต่งงานนั้น เกิดจากการเสียชีวิตของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

เพื่อให้เกิดผลต่อการยอมรับครอบครัวในบริบทของมาตรา 23 เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องขอมรับแนวคิดเรื่องรูปแบบที่หลากหลายทางด้านของครอบครัว รวมถึงคู่ที่ไม่ได้แต่งงานและบุตรของพวกรضا แต่ครอบครัวพ่อแม่คนเดียวและลูกๆ ของพวกรضا ตลอดจนประกันการปฏิบัติที่เท่าเทียมต่อศรีในบริบทเหล่านี้ ในหลากหลายกรณี ครอบครัวที่มีผู้ปักครองคนเดียวมักจะเป็น

ครอบครัวที่มีสตรีเพียงฝ่ายเดียวเป็นผู้ดูแลเด็กหนึ่งคนหรือมากกว่าและรัฐภาคีควรจะอธิบายว่าได้มีมาตรการสนับสนุนอย่างไร เพื่อให้พวกระดับปฐมติดหน้าที่ของการเป็นผู้ปกครองบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันกับบุรุษผู้อื่นในสถานการณ์เช่นเดียวกัน

9. มาตรา 24 ของกฎหมายเป็นเรื่องสิทธิเด็ก รัฐภาคีมีพันธุกรรมจะต้องให้การคุ้มครองเด็กจะต้องมีการปฏิบัติต่ออย่างเท่าเทียมกันต่อเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง รัฐภาคีควรจะมีมาตรการที่จะประยุกต์ใช้กับเด็กผู้หญิงได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเท่าเทียมกับเด็กผู้ชายในเรื่องการศึกษา โภชนาการ และการดูแลสุขภาพ และต้องให้ข้อมูลที่จำแนกระหว่างเด็กหญิงและชายในเรื่องนี้ รัฐภาคีจะต้องกำจัดการปฏิบัติทางวัฒนธรรม และศาสนาซึ่งเป็นการคุกคามเสรีภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กหญิง โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย หรือมาตรการอื่นที่เหมาะสม นอกจากนี้ควรมีมาตรการต่อความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงประจำอื่น ๆ การข่มขืนต่อสตรีและเด็ก การบังคับทำแท้ง ทำมัน อีกทั้งประเพณีเรื่องการลินอวัยวะเพศหญิง

10. มาตรา 25 ของกฎหมายเป็นเรื่องสิทธิในการมีส่วนร่วม สิทธิในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจส่วนรวมนั้น ไม่ได้รับการปฏิบัติต่ออย่างเดิมที่ในทุกแห่งบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาค รัฐภาคีจะต้องประยุกต์ใช้กับเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายในมาตรา 25 ให้กับสตรีเช่นเดียวกับบุรุษ และจะต้องดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพและมาตรการเชิงบวกในการส่งเสริมและประกันการมีส่วนร่วมของสตรีในการดำเนินรัฐกิจ และการได้รับตำแหน่งสาธารณะ รวมทั้งมาตรการเหมาะสมที่ให้โอกาสสตรีเป็นพิเศษ ส่วนมาตรการที่มีประสิทธิภาพที่รัฐภาคีได้ดำเนินการเพื่อประกันว่าบุคคลทุกคนที่มีสิทธิในการออกเสียงเดือดตั้งสามารถใช้สิทธินี้ได้ จะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานเรื่องเพศ นอกจากนี้ควรมีข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำนวนร้อยละของสตรีในตำแหน่งสาธารณะที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งในฝ่ายนิติบัญญัติ และตำแหน่งทางราชการพลเรือนและอาชญากรรมระดับสูง

11. มาตรา 26 ของกฎหมายเป็นเรื่องสิทธิในความเสมอภาค สิทธิในความเสมอภาคกันทางกฎหมายและอิสรภาพจากการเดือดตั้ง ในมาตรา 26 นั้น กำหนดให้รัฐต้องต่อต้านการเลือกปฏิบัติโดยองค์กรของรัฐและเอกชนในทุกด้าน การเลือกปฏิบัติต่อสตรีในเรื่องกฎหมายประจำสังคม (communication Nos. 172/84, *Broeks v. Netherlands*, Views of 9 April 1987; 182/84, *Zwaan de Vries v. the Netherlands*, Viwes of 9 April 1987; 218/1986, *Vos v. the Netherlands*, Views of 29 March 1989) ตลอดจนในเรื่องสัญชาติ หรือสิทธิของบุคคลที่ไม่ใช้พลเมืองในประเทศ (communication No. 035/1987, *Aumeeruddy-Cziffra et al v. Mauritius*, Views adopted 9 April 1981) นั้นเป็นการละเมิดมาตรา 26 การกระทำที่เรียกว่า “อาชญากรรมเพื่อเกียรติยศ” ซึ่งขังคุกไม่มีการลงโทษนั้น เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรง

ต่อ กติกา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 8 มาตรา 14 และ 26 กฎหมายซึ่งนับถือไทยที่รุนแรง สำหรับสตรีมากกว่าบุรุษในเรื่องการมีชีวิตรือการกระทำผิดอื่นๆ นั้น ขัดต่อข้อกำหนดของการปฏิบัติที่เท่าเทียม นอกจานนี้ขึ้นพ้นในรายงานของรัฐภาคีต่างๆ ว่ามีสัดส่วนจำนวนมากของ สตรีที่ได้รับการจ้างงานในส่วนที่ไม่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายแรงงาน และสังเกตว่าแบบ แผนงานศีริประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติมักมีการเลือกปฏิบัติต่อสตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเข้า ถึงการจ้างงานที่ได้รับค่าจ้างที่สูงกว่า และการได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมสำหรับงานที่เหมือนกัน รัฐ ภาคีควรทบทวนกฎหมายและการปฏิบัติและรับบทบาทในการดำเนินมาตรการที่จำเป็นทั้งปวง เพื่อบรรจุการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกด้าน ตัวอย่างเช่น การห้ามการเลือกปฏิบัติโดยภาค เอกชน ในเรื่องการจ้างงาน การศึกษา กิจกรรมทางการเมือง และการจัดหาที่อยู่อาศัย ศินค้า และบริการ รัฐภาคีควรจะรายงานมาตรการทั้งปวงเหล่านี้ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเขียวชาติที่มี อยู่แล้วหรือของการเลือกปฏิบัติ

นอกจานนี้ก็ยังมีสิทธิอื่นๆ ที่สตรีอาจจะถูกต้องหรือไม่ได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียม กัน อาทิ การติดرونเสรีภาพของสตรีบนพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียมกันโดยอ้างอิง เช่น การจำกัด ให้อุ้ยแต่ในบ้าน หรือการเผยแพร่หรือเสนอภาพลามกอนาจารซึ่งนำเสนอด้วยภาพของสตรีและเด็ก ผู้หญิงเป็นเสมือนวัตถุสำหรับกระทำความรุนแรงหรือสำหรับการปฏิบัติที่ด่าช้า หรือไว้รัมบุญธรรม หรือสิทธิโดยเสนอภาคภัยบุรุษในการพิจารณาของศาลและการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผย จะต้องไม่มี การห้ามไม่ให้ผู้หญิงเข้าถึงการพิจารณาของศาลโดยตรงและอย่างเป็นอิสระ สตรีสามารถที่จะให้ ข้อมูลเป็นพยานในลักษณะเช่นเดียวกับบุรุษ สตรีจะต้องได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายอย่าง เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 132-148)

10.1.3 สิทธิที่ได้รับการคุ้มครอง¹

สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองในกติการะหว่างประเทศคือด้วยสิทธิพัฒนาและ สิทธิทางการเมือง ได้กำหนดไว้ทั้งหมด 22 ประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

10.1.3.1 สิทธิในชีวิต มาตรา 8 (1) บัญญัติว่า “มนุษย์ทุกคนมีสิทธิโดย ธรรมชาติในการดำรงชีวิต สิทธินี้ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่มีบุคคลใดสามารถ ถ่วงชีวิตของใครได้” สิทธิในชีวิตนี้ นับว่าเป็นสิทธิที่สำคัญที่สุดของสิทธิมนุษยชนทั้งปวง หากมนุษย์ไม่มีชีวิตแล้วสิทธิอื่นๆ ก็ย่อมไม่มีความหมายต่ออย่างใด การละเมิดสิทธิในชีวิต

¹ ดู ภาค 3 ข้อ 6 ถึงข้อ 27 ของกติการะหว่างประเทศคือด้วยสิทธิพัฒนาและสิทธิทางการเมือง ในภาคหน้า ก

จึงไม่ควรที่จะเกิดขึ้นหรือมีการละเมิดสิทธินี้ สิทธิในชีวิตนี้จึงนับว่าเป็นสิทธิที่สำคัญที่สุดสิทธิ์ ไม่ควรมีการที่จะก้าวล่วงต่อสิทธินี้ได้ สิทธิดังกล่าวไม่อาจซื้อขายแลกเปลี่ยนหรือให้แก่บุคคลอื่นได้

มาตรา ๖ (๑) กำหนดว่าสิทธิในชีวิตนี้ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่มีบุคคลใดสามารถล่วงชีวิตใครได้ เป็นมาตรการสำคัญที่กติกาให้การคุ้มครองสิทธิในชีวิตว่า “ไม่มีบุคคลใดสามารถล่วงชีวิตใครได้” ดังนั้นรัฐภาคีจึงควรกำหนดมาตรการในการป้องปราบป้องกันและคุ้มครองไม่ให้มีการล่วงชีวิตบุคคลอื่นได้ ซึ่งในด้านหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากบุคคลโดยทั่วไปที่กระทำการต่อ กัน และในอีกด้านหนึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากเจ้าหน้าที่บ้านเมืองซึ่งเป็นการไม่ถูกต้อง เพราะรัฐจะต้องให้การคุ้มครองต่อประชาชนเป็นหลักสำคัญ ไม่ใช่ทำร้ายเข่นฆ่าประชาชน

สิทธิในชีวิตในความเป็นจริงแต่ด้วยเดินนั้นมีความหมายซัดเจนคือบุคคลใดจะล่วงชีวิตของบุคคลอื่นไม่ได้ แต่เมื่อสังคมมีพัฒนาการต่อนำเงินเริ่มก้าวหน้า ปัญหาต่างๆ ก็เกิดขึ้นตามมาเป็นเงาตามตัวด้วย สิทธิในชีวิตจึงมีความหมายกว้างขึ้น หรืออาจจะกล่าวว่ายังหนึ่งได้ว่า รัฐภาคีจะต้องพิจารณาสิทธิในชีวิตให้ก้าวขวางขึ้นด้วย ดังนั้นถ้ามีข้อเท็จจริงใดที่เกิดขึ้นและจะส่งผลต่อการล่วงชีวิตของบุคคลอื่นได้แล้วก็น่าจะถือได้ว่าเป็นเรื่องสิทธิในชีวิตที่รัฐภาคีต้องให้การคุ้มครองด้วย ซึ่งในสังคมปัจจุบันก็อาจเกิดขึ้นได้ในลักษณะต่างๆ อาทิ สภาวะทุพโภชนาของเด็ก การเสียชีวิตของเด็กแรกเกิด โรคระบาด หรือแม้แต่สังคมซึ่งส่งผลต่อชีวิตอย่างมากนามน้ำเสีย

ในเรื่องสังคมนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไป คำดับที่ ๖ มาตรา ๖ การประชุมสมัยที่สิบหก (1982) ดังข้อสังเกตว่า สังคมและการใช้ความรุนแรงในวงกว้าง ยังคงเป็นภัยคุกคามมนุษยชาติและได้คร่าชีวิตผู้บริสุทธิ์นับพันๆ คนในแต่ละปี ภายใต้กฎหมายสหประชาติการชี้ว่าจะใช้หรือการใช้กำลังโดยประเทศหนึ่งประเทศใดต่อประเทศอื่นได้ถูกห้ามไว้อย่างชัดเจน ยกเว้นแต่ในกรณีที่เป็นการใช้สิทธิเพื่อป้องกันตนเอง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาว่า รัฐมีหน้าที่สูงสุดที่จะต้องป้องกันสังคม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และการใช้ความรุนแรงในวงกว้างอื่นๆ อันก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิต ความพากยานใจฯ ของรัฐในอันที่จะระงับอันตรายของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมนิวเคลียร์ และในการส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นการรับประกันที่สำคัญที่สุดสำหรับ การคุ้มครองสิทธิในชีวิต นอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปคำดับที่ ๑๔ มาตรา ๖ การประชุมสมัยที่สิบสาม (1984) สังเกตว่าในระหว่างสมัยประชุมแต่ละครั้งของสมัชชาสหประชาติ ผู้แทนของแต่ละภูมิภาคได้แสดงความกังวลเพิ่มขึ้นต่อการพัฒนาและ การท่องานนานาชีวิตอย่างรวดเร็วของอาชญากรรมที่มีอาชญากรรมทำลายในวงกว้างอันน่าสะพรึงกลัว ซึ่งไม่เพียงแต่คุกคามต่อชีวิตมนุษย์ หากยังเป็นการคุกคามทรัพยากร้อนอาจนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์

ที่สำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์ด้วยการดำเนินการต่อไปนี้

เพื่อการส่งเสริมและปกป้องการใช้สิทธิมนุษยชน และเป็นที่ชัดเจนว่าการทดลอง พัฒนา ครอบครอง และจัดทำและใช้อาชญาณิวเคลียร์ เป็นหนึ่งในภัยคุกคามใหญ่หลวงต่อสิทธิในชีวิต ที่เพชญานมุนปีในปัจจุบัน ภัยคุกคามนี้เกิดความถูกปักกับอันตรายที่ว่า การใช้อาชญาณนั้น อาจเกิดขึ้นไม่เพียงแต่ในสภาวะสงครามเท่านั้น แต่อาจเกิดจากความผิดพลาดทางเทคนิค หรือ ความผิดพลาดของมนุษย์ได้เช่นกัน การผลิต ทดลอง ครอบครอง ใช้และจัดทำอาชญาณิวเคลียร์ ต้องได้รับการห้าม แต่ถูกจัดว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ นอกจากนี้การเมืองและอันตราย ของภัยคุกคามนี้ได้สร้างบรรยายกาศของความหวาดระแวงและความกลัวระหว่างประเทศ ซึ่ง โดยตัวมันเองและเป็นปฏิบัติที่ต่อการส่งเสริมความเคราะห์ และการตระหนักรถึงสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขึ้นพื้นฐานตามที่รับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศฯ แต่ก็ต้องห่วงว่าประเทศว่าด้วย สิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจึงเรียกร้องให้รัฐทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐต่อต้าน หรือไม่ ดำเนินการอย่างรับคุณโดยเอกสารหรือโดยการทำข้อตกลงเพื่อกำหนดห้ามไม่ให้มีการ โฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสงครามใดๆ และห้ามการสนับสนุนหรือขับขี่ให้เกิดการลงเกิดขึ้น จังหวัดหรือความไม่สงบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภัยในเรื่องสิทธิในชีวิต

แม้ว่า มาตรา ๘ (๑) จะกำหนดไม่ให้บุคคลใดสามารถถ่วงชีวิตของบุคคลอื่นได้ก็ตาม แต่ถ้ารัฐได้ยังมีความจำเป็นที่จะยังคงไว้ซึ่งไทยประหารชีวิตก็สามารถทำได้ การลงโทษประหารชีวิตจะกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดเท่านั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นว่า คำว่า “อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด” (หรือคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด) จะต้องมีการตีความอย่างจำกัดให้หมายถึงว่า ไทยประหารชีวิตจะต้องเป็นมาตรการเฉพาะเจาะจงจริงๆ และตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ ของกฎหมายนี้ การใช้บทลงโทษจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่มีการใช้ในขณะเกิดอาชญากรรม และต้องไม่ขัดกับตัวคดี (มุกดาวรรถ ศักดิ์บุญ ๒๕๔๕ : ๑๒-๑๓, ๔๐-๔๑) สิทธิในชีวิตตามมาตรา ๘ จึงมีความสัมพันธ์กับมาตรา ๒๐ ของกฎหมายนี้ ให้ห้ามการสนับสนุนหรือขับขี่ให้เกิดการลงเกิดขึ้น จังหวัดหรือความไม่สงบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภัยในเรื่องสิทธิในชีวิต

มาตรา ๘ (๑) จะกำหนดไม่ให้บุคคลใดสามารถถ่วงชีวิตของบุคคลอื่นได้ก็ตาม แต่ถ้ารัฐได้ยังมีความจำเป็นที่จะยังคงไว้ซึ่งไทยประหารชีวิตก็สามารถทำได้ การลงโทษประหารชีวิตจะกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดเท่านั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นว่า คำว่า “อาชญากรรมร้ายแรงที่สุด” (หรือคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด) จะต้องมีการตีความอย่างจำกัดให้หมายถึงว่า ไทยประหารชีวิตจะต้องเป็นมาตรการเฉพาะเจาะจงจริงๆ และตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘ ของกฎหมายนี้ การใช้บทลงโทษจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่มีการใช้ในขณะเกิดอาชญากรรม และต้องไม่ขัดกับตัวคดี (มุกดาวรรถ ศักดิ์บุญ ๒๕๔๕ : ๑๒-๑๓, ๔๐-๔๑) สิทธิในชีวิตตามมาตรา ๘ จึงมีความสัมพันธ์กับมาตรา ๒๐ ของกฎหมายนี้ ให้ห้ามการสนับสนุนหรือขับขี่ให้เกิดการลงเกิดขึ้น จังหวัดหรือความไม่สงบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภัยในเรื่องสิทธิในชีวิต

สิทธิในชีวิตตามมาตรา 8 นี้รู้ภาคีจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามโดยกล่าวอ้างภาวะการณ์ฉุกเฉินอันมีนาเป็นสาหรับจะซึ่งคุกคามความอยู่ดีดีโดยภัยของชาติไม่ได้ ก็รู้ภาคีจะดำเนินไทยประหารชีวิตสำหรับคดีที่ไม่ถูกกรรม โดยกล่าวอ้างภาวะการณ์ฉุกเฉินของบ้านเมืองไม่ได้แม้ว่ามาตรา 4 แห่งกติกา จะดำเนินให้รู้ภาคีสามารถหักดิบเลี่ยงพ้นชั้นกรณีต่างๆ ได้ แต่ไม่อนุญาตให้หลีกเลี่ยงมาตรา 8 นี้โดยเด็ดขาด นอกจากน้องค์การสหประชาชาติยังได้ผลักดัน “พิธีสารเดือกรับฉบับที่สองแห่งกติกาเรื่องประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อปกติไทยประหารชีวิต” โดยเชื่อมั่นว่าด้วยประเทศต่างๆ ยกเด็กไทยประหารชีวิตจะเป็นความก้าวหน้าที่เม่นนานของสิทธิในชีวิต ซึ่งเรื่องนี้จะได้กล่าวถึงในลำดับถัดไป

10.1.3.2 สิทธิที่จะไม่ถูกทราบ มาตรา 7 ได้บัญญัติว่า “บุคคลใดจะถูกทราบหรือได้รับผลปฏิบัติหรือการลงโทษที่ให้คร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้ ก็ต้องได้รับความยุติธรรมและได้รับการฟ้องฟ้องทางแพทบี้หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความขัดข้องใดอย่างอิสระหากไม่ได้” จะเห็นว่าเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครองต่อปัจเจกบุคคลไม่ให้ถูกกระทำทารุณกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม ไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นจากบุคคลใดทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะกระทำไม่ได้ คำว่า “ทราบ” มีความหมายถึงทำให้ล้ำบาก แต่ตามมาตรา 7 แห่งกติกาไม่ได้ให้คำนิยามที่ชัดเจนแน่นอนไว้ มีเพียงกำหนดว่าบุคคลจะถูกทราบหรือได้รับผลปฏิบัติหรือการลงโทษที่ให้คร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้ซึ่งเข้าใจได้ว่าจะต้องไม่มีการกระทำให้บุคคลอื่นได้รับความล้ำบาก เนื่องจาก ทันทุกข์ทราบโดยการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ให้คร้ายทารุณ อันมีผลกระทบต่อร่างกายจิตใจทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ไม่ควรจะเกิดขึ้น รวมความถึงจะทำการทดลองทางแพทบี้หรือทางวิทยาศาสตร์ต่อบุคคลได้ไม่ได้รับความขัดข้องใด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความคิดเห็นทั่วไปลำดับที่ 20 มาตรา 7 การประชุมสมัยที่สี่สิบสี่ (1992)) มีความเห็นว่าข้อห้ามในมาตรา 7 จะต้องมีการขยายไปถึงการลงโทษด้วยการเพี่ยนตีหรือการใบย รวมทั้งการประณามอย่างรุนแรงเกินเหตุ ซึ่งถือเป็นเสรีภาพการทางการศึกษาหรือทางวินัย เป็นการเหมาะสมที่จะเขียนในแบบนี้ว่า มาตรา 7 นั้น คุ้มครองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็ก นักเรียน และคนป่วยที่อยู่ในสถานศึกษาหรือสถาบันทางการแพทย์ และมีความเห็นอีกว่ารู้ภาคีจะต้องไม่ทำให้บุคคลต้องเผชิญกับอันตรายของการทราบหรือการปฏิบัติหรือลงโทษที่ไม่รับมนุษยธรรมหรือต่ำช้า เมื่อถูกส่งกลับอีกประเทศหนึ่งโดยการขับออกหรือใช้กำลังส่งตัวคืนไป สำหรับการทดลองทางการแพทย์หรือทางวิทยาศาสตร์ที่ปราศจากความขัดข้องอย่างอิสระของผู้ที่เกี่ยวข้องนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่ามีข้อมูลเรื่องนี้อย่างมากจึงมีความ

จำเป็นที่จะต้องมีการคุ้มครองพิเศษในเรื่องที่เกี่ยวกับการทดสอบดังกล่าวในกรณีของบุคคลที่ไม่อาจให้ความยินยอมได้อย่างแท้จริง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 7 ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของเขานอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่แพทย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง หรือปฎิบัติต่อบุคคลที่ถูกจับ ของเจ้าหน้าที่ จะต้องได้รับคำแนะนำและ การอบรมที่เหมาะสม รู้ภารกิจที่จะต้องแจ้งเกี่ยวกับข้อมูลเรื่องนี้ ตลอดจนวิธีการที่ข้อห้ามตามมาตรฐาน 7 ได้เข้าเป็นส่วนสำคัญของระเบียบการปฏิบัติและมาตรฐานทางจริยธรรมที่จะต้องปฏิบัติตามโดยเจ้าหน้าที่เหล่านั้น และอีกด้านหนึ่ง รู้ภารกิจที่ต้องอธิบายขั้นตอนที่จะให้การคุ้มครองทุกคนจากการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรฐาน 7 และรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครองพิเศษสำหรับผู้ที่อาจจะถูก恣意地 ลักพาตัว หรือคุ้มครองด้วยการจัดการจัดการสำหรับการคุ้มครองพิเศษสำหรับผู้ที่อาจจะถูก恣意地 ลักพาตัว ในอันที่จะประกันการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพของผู้ถูกจับ ควรจะมีการจัดให้ผู้ถูกจับของเจ้าหน้าที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการว่าเป็นสถานที่ของเจ้าหน้าที่ และให้ชื่อและสถานที่ของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนชื่อของบุคคลที่เกี่ยวข้องในการของเจ้าหน้าที่ ทำการจดทะเบียนไว้ และเข้าถึงได้โดยผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งญาติและเพื่อน ในทำนองเดียวกัน เวลาและสถานที่ของ การให้ส่วนทุกครั้งจะต้องมีการบันทึกไว้ พร้อมทั้งชื่อของผู้ที่อยู่ในที่ได้สถานที่นั้น และข้อมูลนี้จะต้องเป็นข้อมูลที่มีอยู่เพื่อวัดถูกประسنศ์ของกระบวนการยุติธรรมหรือการบริหาร นอกจากนี้ควรมีบทบัญญัติห้ามการของเจ้าหน้าที่ตัดขาดการติดต่อสื่อสาร ในเรื่องนี้รู้ภารกิจที่จะต้องประกันว่า สถานที่ของเจ้าหน้าที่จะต้องปลดออกจากเครื่องมือใดๆ ที่อาจจะถูกใช้เพื่อการทราบหรือการปฏิบัติที่ เดิมรับการคุ้มครองผู้ถูกจับของเจ้าหน้าที่ กำหนดให้แพทย์และทนายความสามารถเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ทันท่วงที่และสม่ำเสมอ และให้สามารถในครอบครัวเข้าเยี่ยมได้ภายใต้การแนะนำนำอย่างเหมาะสม เมื่อมีความจำเป็นต่อการสอบสวน (บุคคลธรรม ลักษณะบุญ 2546 : 68-72)

สิทธิที่จะไม่ถูกทราบตามมาตรฐาน 7 นี้ รู้ภารกิจจะถูกดำเนินการโดยไม่ระบุต้นที่โดยกล่าวถึงภาวะการณ์ถูกเลื่อนชั้นความอ่อนแอของบุคคลที่ไม่ได้แม้ว่ามาตรฐาน 4 (1) แห่งกฎหมาย จะอนุญาตให้หลีกเลี่ยงพันธะกรณีบางอย่างได้ก็ตาม แต่มาตรฐาน 7 ถือว่าเป็นสิทธิที่สำคัญที่รู้ภารกิจจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามไม่ได้โดยเด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีกฎหมายระหว่างประเทศ

ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ให้การคุ้มครองในเรื่องเกี่ยวกับการทราบไว้ด้วย¹ เช่น Declaration on the Protection of All Persons from Being Subjected to Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment และ Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment เป็นต้น

10.1.3.3 สิทธิที่จะไม่เป็นทาส มาตรา 8 (1) (2) แห่งกติกาฯ ได้กำหนดห้าม นิให้อาคนลงมาเป็นทาสและการค้าทาสในทุกรูปแบบ และห้ามบังคับบุคคลใดให้ตอกอยู่ในภาวะ จำยอม นอกจากนี้มาตรา 8 (3) ยังได้กำหนดห้ามไม่ให้มีการเกณฑ์แรงงานและบังคับใช้แรงงาน แต่ถ้ายังไร์ก็ได้มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้ให้สามารถทำได้ในบางกรณีตามมาตรา 8 (3) (ข) และ (ค) เช่น การทำงานหนักตามคำพิพากษาของศาล การปฏิบัติงานในนามอุกเดินหรือหายนภัย เป็นต้น

สิทธิที่จะไม่เป็นทาสและไม่เป็นบุคคลที่ถูกบังคับให้ตอกอยู่ในภาวะจำยอม ตามมาตรา 8 (1) (2) รัฐภาคีจะกล่าวอ้างภาวะการณ์อุกเดินซึ่งคุกคามความอยู่รอดปลอดภัย ของชาติเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ แม้ว่ามาตรา 4 (1) จะอนุญาตให้หลีกเลี่ยงพันธกรณี บางอย่างได้ก็ตาม

10.1.3.4 สิทธิในเสรีภาพและความมั่นคง หรือสิทธิในทางกฎหมายอาญา มาตรา 9 กำหนดห้ามไม่ให้มีการจับกุมหรือคุกนั่งโดยพฤติกรรมคือบุคคลจะถูกตัดขาดในเสรีภาพ และความ มั่นคงไม่ได้ ถ้าหากมีการจับกุมหรือคุกนั่งก็จะต้องได้รับการชี้แจงในเวลาอันรวดเร็วถึงเหตุผลของ การถูกจับกุมหรือแจ้งข้อหา การกักขังจะทำได้ในเวลาอันจำกัดเท่าที่จำเป็นตามกระบวนการทาง กฎหมายที่กำหนดไว้และจะต้องได้รับการพิจารณาต่อหน้าศาลยุติธรรมโดยเร็วที่สุด หันนี้เพื่อ ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกักขัง หลักการดังกล่าวเป็นสิทธิที่จะต่อสู้เพื่อเสรีภาพที่เท่าเทียมกันคือ เป็นสิทธิที่ควรจะได้รับทางด้านผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกักขัง ถ้ามีการจับกุมหรือคุกนั่งโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย ผู้ถูกจับกุมหรือคุกนั่งมีสิทธิเรียกร้องค่าสินใหม่ทดแทนได้

จากพันธกรณีที่รัฐภาคีจะต้องเสนอรายงานต่อเลขานุการสหประชาติตามมาตรา 40 นั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปล่าดับที่ 8 มาตรา 9 การประชุมสมัยที่ ลิบหก (1982)) ได้ศึกษารายงานแล้วเห็นว่ารัฐภาคีมักเข้าใจสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัย ของบุคคลตามมาตรา 9 อย่างค่อนข้างแคน ดังนั้นจึงให้ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนได้ชี้ว่า มาตรา 9 (1) หมายรวมถึงการจำกัดเสรีภาพทั้งปวง ไม่ว่าจะในกรณีอาญา

¹ คือ International Human Rights Instruments ในภาคผนวก ฉ

หรือในการปฏิบัติฯ เช่น เพื่อวัดคุณภาพสิ่งที่ทางการศึกษา การควบคุมคนเข้าเมือง การเข็นป้ายทางจิต คนจรดจั๊ด ผู้ติดยาเสพติด แม้นทบทวนภูมิปัญญาด้วยตัวของมาตรา ๑ (บางส่วนของอนุ ๒ และอนุ ๓ ทั้งหมด) จะระบุโดยตรงเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลที่ต้องคดีอาญา แต่บันทึกภูมิปัญญาส่วนนี้ฯ ที่เหตุของมาตรา ๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนุ ๔ เกี่ยวกับการควบคุมโดยศาลที่มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ครอบคลุมบุคคลที่ถูกจำคุกเรื่องราวโดยการขับถูมหรือคุณชั้น และในส่วนของมาตรา ๑ อนุ ๓ กำหนดว่าในคดีอาญา บุคคลใดก็ตามที่ถูกจับถูมหรือควบคุมด้วย จะต้องถูกนำตัว “โดยพลัน” ไปยังศาลหรือเข้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะใช้อำนาจทางคุกคาม ตามความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแล้วการเดือนเวลาการนำตัวไปยังศาลนี้ต้องไม่เกินสองสามวัน สำหรับรัฐบาลที่ส่งรายงานจำนวนมากได้ให้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอในทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในกรณีของคดีอาญาทางประเทกที่ในทางประเทกคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความกังวลเกี่ยวกับระยะเวลาทั้งหมดของการควบคุมด้วยระหว่างรอการพิจารณาคดี ซึ่งมาตรา ๑ อนุ ๓ ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธินี้ไว้ว่า “การพิจารณาคดีภายในเวลาอันสั้นควรหรือได้รับการปลดปล่อยตัวไป” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่า การควบคุมด้วยก่อนการพิจารณาคดีจะต้องเป็นข้อยกเว้นและจะต้องมีระยะเวลาสั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ สำหรับมีการใช้สิ่งที่เรียกว่าการควบคุมด้วยป้องกันเหตุด้วยเหตุผลความมั่นคงสาธารณะแล้ว จะต้องมีการควบคุมการใช้มาตรการนี้โดยอาศัยบันทึกภูมิปัญญาต่างๆ เช่น ต้องไม่เป็นการใช้ตามอำเภอใจและต้องอยู่บนพื้นฐานและกระบวนการที่บันทึกไว้ในกฎหมาย (อนุ ๑) ต้องชี้แจงเหตุผลของการใช้มาตรการนี้ (อนุ ๒) รวมทั้งจัดให้มีการพิจารณาโดยศาลถึงความชอบด้วยกฎหมายของการควบคุมด้วย (อนุ ๔) ตลอดจนการใช้ค่าลินใหม่ทดแทน การฝึกอบรมคุณค่าของบุคคลด้วยกฎหมาย (อนุ ๕) และหากมีการตั้งข้อหาทางอาญาจะต้องมีการคุ้มครองเด็นที่ตามมาตรา ๑ (๒) และ (๓) และมาตรา ๑๔ ด้วย เป็นต้น (บุคคลธรรม ศักดิ์บุญ ๒๕๔๕ : ๑๘-๑๙)

10.1.3.5 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองในศักดิ์ศรีและการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม มาตรา ๑๒ (๑) บันทึกไว้ว่า “บุคคลทั้งหลายที่ถูกติดครองเรื่องราวต้องได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และได้รับการคุ้มครองในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์” เป็นเรื่องการให้การคุ้มครองบุคคลด้วย ที่ถูกติดครองเรื่องราว ซึ่งอาจอยู่ในสถานะต่างๆ ที่แตกต่างกัน โดยบุคคลที่มีหน้าที่จะต้องดูแลควบคุมตามวิธีการที่กำหนดไว้ การดำเนินการดังกล่าวจะต้องกระทำโดยมีมนุษยธรรมและคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีในบุคคลแต่ละคน ไม่ใช่ว่าจะทำอย่างไรก็ได้ตามอำเภอใจของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ กรณีดังกล่าวจะไม่รวมถึงการกระทำการกระทำผิดกฎหมายที่บุคคลหนึ่งกระทำการต่ออีกบุคคลหนึ่ง เช่น การถูกพำนัตัว เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องการกระทำการกระทำผิดกฎหมายอาญาที่จะต้องรับผิดทางกฎหมายต่อไป การปฏิบัติต่อบุคคลที่ถูกติดครองเรื่องราวด้วยความมีมนุษยธรรมและคำนึงถึง

ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษยนี้ เป็นหลักการพื้นฐานของสิทธิ公民ธรรมชาติ ดังนั้น สิทธิ公民ข้อนี้จะต้องมีการดำเนินการโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าเป็นเพาะเรื่องชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรืออื่นใด เพื่อพันธุ์แห่งชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น ๆ (มาตรา 2 (1))

นอกจากนี้รัฐควรแยกผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดจากผู้ต้องโทษโดยมีมาตรการในการปฏิบัติที่แตกต่างกัน และควรแยกผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดที่เป็นเยาวชนจากผู้ใหญ่โดยให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนระบบราชทัณฑ์จะต้องปฏิบัติต่อนักโทษด้วยความนุ่มนวลที่จะให้กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดีและเป็นการพื้นฟูทางสังคมด้วย จะเห็นได้ว่า เป็นเจตนาที่ต้องการแยกบุคคลออกจากกันไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดกับผู้ต้องโทษ ผู้ต้องหาที่เป็นผู้เยาว์กับผู้ใหญ่ และให้มีการระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะห้ามมาตรการที่เหมาะสมสำหรับวัยของบุคคลที่เป็นผู้กระทำความผิดจริงซึ่งเป็นเด็กหรือผู้เยาว์

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 21 มาตรา 10 การประชุมสมัยที่สี่สิบสี่ (1992)) มีความเห็นว่า มาตรา 10 (1) ของกฎหมายคุ้มครองบุคคลได้กีดกันที่ถูกจำกัดเสรีภาพภายใต้กฎหมายและอำนาจของรัฐ ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกคุ้มขังอยู่ในโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงพยาบาลโรคจิตในค่ายกักกัน สถานพินิจหรือที่อื่นใด รัฐภาคีจะต้องป้องกันว่า หลักการที่มีการประกาศไว้ในกฎหมายคุ้มครองบุคคลได้รับการปฏิบัติในทุกสถานบันและทุกสถานที่ ภายใต้เขตอาณาตั้งทางกฎหมายของตนที่มีการดำเนินการคุ้มครองบุคคลไว้ และเห็นว่า มาตรา 10 (1) ได้ระบุหน้าที่เชิงสนับสนุนของรัฐภาคีที่มีต่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกละเมิด เนื่องจากสถานะที่ถูกจำกัดเสรีภาพ ตลอดจนระบุถึงมาตรการห้ามการทราบ หรือการปฏิบัติ หรือลงโทษที่ให้คร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำชั้นตามที่ห้ามไว้ในมาตรา 7 ของกฎหมาย ดังนั้นผู้ที่ถูกจำกัดเสรีภาพจะต้องไม่ตกเป็นเป้าของ การปฏิบัติที่ขัดกับมาตรา 7 รวมทั้งการทดลองทางการแพทย์หรือวิทยาศาสตร์ และจะต้องไม่ตกเป็นเป้าของความค่านาง หรือการจำกัดใด ๆ ที่เกินกว่าที่เป็นผลมาจากการจำกัดเสรีภาพของเข้า การคาดคะเนของบุคคลเช่นนั้น จะต้องได้รับการประกันภายใต้เงื่อนไขเดียวกันกับบุคคลที่ปกติจะพึงได้รับ บุคคลที่ถูกจำกัดเสรีภาพมีสิทธิในการได้ใช้สิทธิทุกอย่างในกฎหมาย จะมีการจำกัดบางกีเพียงเท่าที่ไม่อ้างหลักเดียวกันที่มาจากแพทเวลด้อมที่เข้าอยู่

นอกจากนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่าในการทำรายงานของรัฐภาคีนี้ ควรจะจัดให้มีข้อมูลละเอียดเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายและทางการบริหารในระดับชาติ ซึ่งมีผลต่อสิทธิ公民มาตรา 10 (1) และมีความจำเป็นที่จะต้องระบุถึงมาตรการที่เป็นรูปธรรมที่ดำเนินการโดยองค์กรที่มีอำนาจของรัฐ ในอันที่จะตรวจสอบการบังคับใช้กฎหมายเดียวกับการปฏิบัติต่อบุคคล ผู้ถูกจำกัดเสรีภาพอย่างมั่นคงและต่อเนื่อง นอกจากนี้รัฐภาคีจะต้องระบุถึงข้อมูลเกี่ยวกับระบบการกำกับ

คุณลักษณะที่ของจำนวนคนไทยอุகุกติธรรม มาตรการเฉพาะเพื่อป้องกันการทรมาน และการปฏิบัติอย่างโหดร้าย ไม่รุนแรงหรรษ หรือตัวช้ำ และรายงานว่าได้มีการประทับตราคำกล่าวด้วยน้ำเงิน ที่มีการใช้ได้เป็นส่วนสำคัญของข้อแนะนำและการอบรมแก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการควบคุมบุคคลที่ถูกจับตัวไว้ แต่ว่าได้มีการปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดหรือไม่ ทั้งต้องระบุว่าผู้ที่ถูกจับกุมหรือต้องขังได้รับทราบข้อถึงข้อมูลเช่นนั้นหรือไม่ และได้มีบริการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพได้หรือไม่ที่จะทำให้มั่นใจว่ากฎหมายเหล่านั้นจะได้การเคารพ ตลอดจนว่าเขามารถที่จะร้องเรียนหากมีการละเมิดกฎหมายและได้รับค่าชดเชยที่เพียงพอหรือไม่ในกรณีที่มีการละเมิด

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนระดึกว่า หลักการในมาตรา 10 (1) เป็นพื้นฐานในเรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมในคดีอาญา ตามที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 10 (2) และ (3) สำหรับมาตรา 10 (2) (ก) กำหนดเกี่ยวกับการจำแนกผู้ต้องหาออกจากผู้ต้องโทษ การแบ่งแยกนี้จำเป็นต้องมีเพื่อที่จะยืดหยุ่นของ การที่เขายังไม่เป็นผู้ที่ถูกตัดสินคดี และสามารถได้ใช้สิทธิในการที่จะได้รับการสัมภาษณ์ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ เช่นที่ระบุในมาตรา 14 (2) รายงานของรัฐภาคีจะต้องระบุว่าการแยกระหว่างผู้ต้องโทษกับผู้ต้องหาได้มีการปฏิบัติตามข้างต้น แต่ต้องขอ注意ว่าการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาแตกต่างจากผู้ต้องโทษอย่างไร คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาเกี่ยวกับระบบการจองจำของรัฐภาคีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลผู้ที่ถูกตัดสินคดีตามมาตรา 10 (3) ว่าจะต้องมุ่งให้เกิดการกลับตัวและการฟื้นฟูกลับสู่สังคมแก่ผู้ต้องขัง รัฐภาคีควรจะระบุว่าได้มีระบบใดๆ ที่จะจัดหาความช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวหรือไม่ และควรจะมีข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จของมาตรการนี้นอกเหนือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนยังต้องการข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับมาตรการที่ได้ดำเนินการในการสอน การให้การศึกษา การให้การศึกษาใหม่ แนวทางการฝึกอาชีพและอบรม ตลอดจนโครงการทำงานสำหรับผู้ต้องขัง ทั้งในขณะที่เขายังอยู่ในสถานเรือนจำและเมื่อเข้าสู่ไทยแล้ว

กรณีของผู้เยาว์ ในรายงานของรัฐภาคีบางแห่งไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาและผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์ มาตรา 10 (2) (ข) กำหนดว่าผู้เยาว์ที่ถูกกล่าวหาจะต้องจำแนกออกจากผู้ใหญ่ ข้อมูลที่ระบุในรายงานแสดงให้เห็นว่ารัฐภาคีบางแห่งไม่ให้ความสนใจเพียงพอต่อข้อเท็จจริงที่ว่าเป็นข้อกำหนดที่มีผลบังคับของคดีอาญา มาตรา 10 (2) ยังได้ระบุอีกว่า กรณีที่เกี่ยวกับผู้เยาว์จะต้องได้รับการพิจารณาโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ รายงานจะต้องระบุมาตรการที่รัฐได้ดำเนินการเพื่อให้ข้อกำหนดเกิดผล และท้ายที่สุดภายใต้มาตรา 10 (3) ผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้เยาว์จะต้องได้รับการจำแนกออกจากผู้ใหญ่ และจะต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่วัยและสถานะทางกฎหมายในเรื่องของการจองจำ เช่น การกำหนดชั่วโมงการทำงาน

ที่สั้นและการได้ติดต่อกับญาติ ทั้งนี้เพื่อชุดประสังค์ในการกลับตัวและพื้นฟู มาตรา 10 ไม่ได้ระบุจำกัดอายุผู้เยาว์ แม้เรื่องนี้จะเป็นเรื่องที่รัฐภาคีจะต้องตัดสินใจโดยพิจารณาจากสภาพทางด้านสังคม วัฒนธรรมและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นว่า มาตรา ๘ (๕) ซึ่งแน่ว่า บุคคลได้อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ควรจะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงผู้เยาว์ อย่างน้อยในเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รัฐจะต้องให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชญาของกุญแจบุคคลที่ได้รับการปฏิบัติเยี่ยงผู้เยาว์ ในแต่ละนั้นรัฐภาคีต้องระบุว่าได้มีการดำเนินการตามมาตรฐานเมืองด้านของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารความยุติธรรมสำหรับผู้เยาว์ หรือกฎหมาย ก.(ศ. 1987) หรือไม่ (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 74-78)

10.1.3.6 สิทธิที่จะไม่ต้องรับโทษจำคุก เพราะไม่สามารถปฏิบัติการชำระบหนี้ตามสัญญาได้ มาตรา 11 แห่งกฎหมาย ได้กำหนดไม่ให้จำคุกบุคคลได้ด้วยเหตุผลเพียงเพราะว่ามีหนี้ด้านสัญญาและไม่สามารถปฏิบัติการชำระบหนี้ตามสัญญานั้นได้

สิทธิดังกล่าวเรียกว่าสิทธิจะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามโดยยกล่าวอ้างภาระกรณีบุคคลเดินทางไปต่างประเทศ ซึ่งคุกคามความอยู่รอดปลอดภัยของชาติไม่ได้ แม้ว่ามาตรา 4 (1) จะอนุญาตให้หลีกเลี่ยงพันธกรณีได้เมื่อจำเป็นในการปฏิบุคคลก็ตาม

10.1.3.7 สิทธิในการเคลื่อนย้ายและการเลือกถิ่นที่อยู่ มาตรา 12 แห่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดว่า บุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐได้โดยชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิเสรีภาพที่จะเดินทางออกจากประเทศไทยได้ โดยเสรี และจะถูกต้องนับถือในสิทธิในการเดินทางเข้าประเทศไทยของตนโดยพลการไม่ได้ จะเห็นได้ว่าโดยหลักการแล้วบุคคลทุกคนมีเสรีภาพที่จะเดินทางได้โดยเสรี แต่ก็มีข้อยกเว้นที่อาจจะจำกัดด้วยก้อนอย่างหนึ่งอย่างได้ถ้ามีความจำเป็นเช่น เพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การสาธารณสุข เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

จากความเห็นทั่วไปลำดับที่ 27 มาตรา 12 (เสรีภาพในการเดินทาง) การประชุมสมัยที่หกสิบเจ็ด (1999) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นโดยแบ่งออกเป็น

1. เสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ (มาตรา 12 (1))

บุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐได้โดยชอบด้วยกฎหมายยื่นมีสิทธิในการเดินทางโดยเสรี และในการเลือกถิ่นที่อยู่ของเขาก็โดยหลักการ พลเมืองของรัฐยื่นมอยู่ในดินแดนของรัฐนั้นโดยชอบด้วยกฎหมายเสมอ ส่วนคนต่างด้าวที่นั้น กฎหมายภายในประเทศไทยอาจจำกัดการเข้ามาในดินแดนของรัฐได้ หากสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศไทยและประเทศของรัฐนั้น ด้วยเหตุดังกล่าว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจึงเห็นว่า คุณต่างด้าวที่เข้ามายังรัฐโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากได้รับสถานภาพอย่างนี้จะเป็นการปกติ ถ้าจะได้รับการพิจารณาว่าอยู่ในคืนแคนของรัฐโดยชอบด้วยกฎหมายตามวัตถุประสงค์ของมาตรา 12¹ เมื่อใดก็ตามที่บุคคลที่อยู่ในคืนแคนโดยชอบด้วยกฎหมาย การจำกัดสิทธิประโยชน์ของบุคคลดังกล่าว ซึ่งได้รับการประกันโดยมาตรา 12 (1) และ (2) ตลอดจนการปฏิบัติใดๆ ที่แตกต่างจากคนชาติ จะต้องเป็นไปภายใต้กฎหมายในมาตรา 12 (3)² สิทธิที่จะเดินทางโดยเรียนนั้น รวมถึงการเดินทางทั่วคืนแคนของรัฐ รวมทั้งทุกส่วนของสภาพัฒนารัฐ ตามมาตรา 12 (1) บุคคลของที่จะยกข้ามสถานที่หนึ่งไปสถานที่อื่น และที่จะตั้งถิ่นฐานในสถานที่ที่ตนเลือก การที่บุคคลที่ประสงค์จะเดินทางหรืออาศัยอยู่ในสถานที่ใดจะใช้สิทธิของตน จะต้องไม่ถูกทำให้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเหตุผลใดเป็นการเฉพาะ และการจำกัดใดๆ ก็ตาม ต้องสอดคล้องกับมาตรา 12 (3)

รัฐภาคีจะต้องประกันว่า สิทธิที่ได้รับการประกันในมาตรา 12 จะได้รับการคุ้มครองจาก การแทรกแซงทั้งจากรัฐและเอกชน พันธกรณีการคุ้มครองนี้ มีความจำเป็นยิ่งในการผู้ของศรี ตัวอย่างเช่น การที่กฎหมายหรือประเพณีปฏิบัติ ได้นำอาชีวิช่องศรีที่จะยกข้ามโดยเร็ว และที่จะเลือกถิ่นที่อยู่ ไปอยู่ภายใต้การตัดสินใจของบุคคลอื่นรวมทั้งญาตินั้น เป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้อง กับมาตรา 12 (1) ตามบทบัญญัติในมาตรา 12 (3) สิทธิที่จะอยู่อาศัยในคืนแคนในสถานที่ที่บุคคล เลือกนั้น รวมถึงการได้รับคุ้มครองจากการถูกบีบบังคับให้ต้องพัสดุถิ่นในทุกรูปแบบ และจาก การกีดกันบุคคลไม่ให้เข้ามาหรืออาศัยอยู่ในส่วนใดส่วนหนึ่งภายในคืนแคนนั้นๆ ในกรณีของ การควบคุมตัวโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น มิผลกระทบโดยเฉพาะเจาะจงต่อสิทธิในเสรีภาพส่วน บุคคล ดังที่ครอบคลุมโดยมาตรา 9 ของกติกา ในบางสถานการณ์ มาตรา 12 และ 9 อาจใช้กับ กัน³

2. เสรีภาพที่จะออกจากประเทศได้ฯ รวมทั้งประเทศของตน (มาตรา 12 (2))

เสรีภาพที่จะออกจากคืนแคนของรัฐ จะต้องไม่ถูกทำให้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เฉพาะใด หรือขึ้นกับระยะเวลาที่บุคคลเลือกที่จะอยู่กับประเทศ ดังนั้นการเดินทางไปต่าง ประเทศและการออกใบตั้งถิ่นฐานควรในประเทศอื่นซึ่งได้รับการคุ้มครอง ในทำนองเดียวกัน สิทธิของบุคคลในการตัดสินใจเดือกรัฐบาลทางนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการประกันทางกฎหมาย โดยที่ข้อมูลของมาตรา 12 (2) นั้น ไม่ได้จำกัดเฉพาะบุคคลที่อยู่ในคืนแคนของรัฐโดยชอบ

¹ ขอร้องเรียนหมายเลข 456/1991 *Celeplii v. Sweden*, para. 9.2

² ความเห็นที่ว่าไปดำเนินที่ ๕ วาระ ๘ ใน HRI/GEN/1/Rev. 3, 15 August 1997, p.20.

³ คู่ตัวอย่างเอกสารร้องเรียนหมายเลข 138/1983, *Mpandajila v. Zaire*, para. 10; เอกสารร้องเรียนหมายเลข 157/1983, *Mpaka-Nsusu v. Zaire*, para. 10; หมายเหตุ 241/1987 และ 242/1987, *Birhashwirwa/Tshisekedi v. Zaire*, para. 13

ด้วยกฎหมาย คนต่างด้าวที่ถูกให้ออกนอกประเทศโดยชอบด้วยกฎหมายก็มีสิทธิที่จะเดือดร้อนปลายทาง ทั้งนี้โดยอุทิศให้ความเห็นชอบของรัฐนั้น¹ ทั้งรัฐที่เป็นถิ่นที่อยู่และรัฐที่เป็นรัฐสัญชาติ² มีพันธกรณีที่จะต้องทำให้บุคคลได้ใช้สิทธิที่ได้รับการประกันโดยมาตรา 12 (2) เนื่องจากการเดินทางระหว่างประเทศนั้นปกติต้องใช้เอกสารที่เหมาะสมโดยเฉพาะหนังสือเดินทาง ดังนั้นสิทธิที่จะออกจากประเทศต้องรวมถึงการได้รับเอกสารเดินทางที่จำเป็น ซึ่งปกติการออกหนังสือเดินทางเป็นหน้าที่ของรัฐที่บุคคลนั้นถือสัญชาติ การที่รัฐปฏิเสธไม่ออกหนังสือเดินทาง หรือขอยกเว้นการที่มันจะมีผลบังคับใช้กับคนชาติที่อาศัยอยู่ต่างประเทศอาจเป็นการลิตรอนสิทธิของบุคคลที่จะออกจากประเทศที่อยู่อาศัยและเดินทางไปที่อื่น³ จึงไม่เป็นการชอบธรรมที่รัฐจะยังว่า คนชาติสามารถเดินทางกลับคืนแคนดูของตนเองได้ โดยไม่ต้องใช้หนังสือเดินทาง

3. ข้อจำกัด (มาตรา 12 (3))

มาตรา 12 (3) เกี่ยวกับสถานการณ์ยกเว้น ซึ่งการจำกัดสิทธิภายใต้อนุ (1) และ (2) อาจกระทำได้ เพื่อที่จะคุ้มครองความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม สาธารณสุข หรือศีลธรรม และสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ข้อจำกัดเหล่านี้ต้องเป็นไปตามกฎหมาย เป็นความจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย เพื่อการคุ้มครองความดุล�ั่นหมายที่ก่อร้ายมา และต้องสอดคล้องกับสิทธิอื่นๆ ทั้งปวงที่ได้รับการยอมรับในกฎหมาย การนำข้อจำกัดที่ขอมรณได้ภายในมาตรา 12 (3) ไปใช้ต้องสอดคล้องกับสิทธิอื่นที่ได้รับการประกันในกฎหมาย และกับหลักการพื้นฐานของความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ ดังนั้นจึงถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายย่างชัดเจน หากมีการแบ่งแยกไม่ว่าประเภทใด เช่น บนพื้นฐานของเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใด ரากฐานทางสัญชาติและสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ ในการตรวจสอบรายงานของรัฐ บ่อยครั้งที่คณะกรรมการพูดว่าการห้ามศรีเดินทางโดยเสรี หรือห้ามออกจากประเทศ โดยกำหนดให้ได้รับการขันยมหรือจะต้องมีบุญเดินทางไปด้วยนั้น ขัดต่อกฎหมาย 12

กฎหมายเองต้องกำหนดสภาวะ หรือเงื่อนไขที่สิทธิอาจถูกจำกัด รายงานของรัฐต้องระบุบรรทัดฐานทางกฎหมายที่ข้อจำกัดนั้นตั้งอยู่ ข้อจำกัดที่ไม่ได้ระบุไว้ในกฎหมายหรือไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรา 12 (3) จะจะละเมิดสิทธิที่ได้รับการประกันโดยมาตรา 12 (1) และ (2) ในการออกกฎหมายรองรับข้อจำกัดที่ขอมรณรับโดยมาตรา 12 (3) รัฐจะต้องอิงอุบัติ

¹ ความเห็นที่ว่าไปหนาฯเลข 5, para. 9, ใน HRI/GEN/1/Rev. 3, 15 August 1997, p.21.

² อุเอกสารร้องเรียนหมายเลข 106/1981, Montero v. Uruguay, para. 9.4; เอกสารร้องเรียนหมายเลข 57/1979, Vidal Martins v. Uruguay, para. 7; เอกสารร้องเรียนหมายเลข 77/1980, Lichensztein v. Uruguay, para. 6.1

³ อุเอกสารร้องเรียนหมายเลข 57/1979, Vidal Martins v. Uruguay, para. 9.

หลักการที่ว่า ข้อจำกัดจะต้องไม่ทำลายความสำคัญของสิทธิ (เปรียบเทียบมาตรา 5 (1) ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิกับการจำกัดสิทธิและระหว่างบรรทัดฐานกับข้อยกเว้นจะต้องไม่กลับด้านกัน กฎหมายที่ให้อำนาจการใช้ข้อจำกัดจะต้องมีกฎหมายที่ชัดเจน และจะต้องไม่มีการใช้คุณลักษณะใดยามีมีข้อนเดียว มาตรา 12 (3) ระบุชัดเจนว่า ไม่เป็นการเพียงพอที่ข้อจำกัดจะเพียงแต่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายที่อนุญาตให้จำกัดสิทธิเท่านั้น แต่ต้องเป็นสิ่งจำเป็นต่อการคุ้มครองจุดมุ่งหมายเหล่านั้นด้วยมาตรการที่เป็นการจำกัดจะต้องสองคดีกับหลักการในเรื่องความได้สัดส่วนกัน ต้องเหมาะสมสมต่อการทำหน้าที่คุ้มครอง จะต้องเป็นมาตรการที่รุกถ้าน้อยที่สุดในบรรดามาตรการที่อาจใช้เพื่อให้บรรดากลุ่มที่ต้องการ และจะต้องเป็นสัดส่วนกับผลประโยชน์ที่ต้องการคุ้มครอง หลักการในเรื่องความได้สัดส่วนกันต้องได้รับการเคารพ ไม่เพียงแค่ในกฎหมายที่เป็นกรอบของข้อจำกัด แต่รวมถึงเจ้าหน้าที่ทั้งบริหารและคุ้มครองในการใช้กฎหมายนั้น ๆ ด้วยรู้จะต้องประกันว่า กระบวนการได้ฯ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิ หรือการจำกัดสิทธิเหล่านี้เป็นมาตรการที่เร่งด่วนฉันไว และต้องมีการให้เหตุผลในการใช้มาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธินั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตั้งข้อสังเกตว่า น้อยครั้งที่รัฐไม่สามารถแสดงให้เห็นว่า การใช้กฎหมายจำกัดสิทธิในมาตรา 12 (1) และ (2) นั้น สองคดีองกับข้อกำหนดทั้งปวงที่ระบุในมาตรา 12 (3) การใช้ข้อจำกัดในการปฏิบัติเจกบุคคลใด จะต้องอยู่บนพื้นฐานทางกฎหมายที่ชัดเจน และแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็น และได้สัดส่วนกับสถานการณ์ ตัวอย่างเช่น การห้ามบุคคลออกจากประเทศเพียงเพราะว่าเขามี “ผู้กุมความลับของรัฐ” หรือการที่บุคคลถูกห้ามเดินทางในประเทศหากไม่ได้รับอนุญาตนั้น ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของ การใช้ข้อจำกัดดังกล่าว ในทางตรงกันข้าม การจำกัดการเข้าไปในเขตทหารด้วยเหตุผลเรื่องความมั่นคงของชาติ หรือ การจำกัดเสรีภาพในการตั้งถิ่นฐานในเขตอาศัยบ่องชนกอุ่นน้อยบนนี้ ถือว่าสองคดีองกับข้อกำหนด ข้อกีดขวางทางกฎหมาย และขันตอนราชการที่ขับขันซึ่งได้ส่งผลกระทบโดยไม่จำเป็นต่อการ ได้ใช้สิทธิอย่างเดิมที่ของบุคคลในการเดินทางโดยเสรีในการออกจากประเทศ รวมทั้งประเทศ ของตนเอง และการห้ามเดินทางที่อยู่นั้นก่อให้เกิดข้อกังวลอย่างยิ่ง ในประเด็นสิทธิที่จะเดินทางในดินแดนนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้วิจารณ์บทัญญัติที่กำหนดให้บุคคลต้องขออนุญาตในการ เปลี่ยนถิ่นที่อยู่ หรือต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นปลายทาง ตลอดจนความล่าช้า ในการดำเนินเรื่องคำขออนุญาตที่เป็นลายลักษณ์อักษรดังกล่าว แนวทางปฏิบัติของรัฐยังแสดงให้เห็นถึงอุปสรรคนานาประการที่ทำให้การเดินทางออกจากประเทศเป็นเรื่องยากลำบาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับคนชาติของรัฐนั้น ๆ เช่น กดข้อนักศึกษาและแนวทางปฏิบัติเหล่านี้รวมถึงการไม่ อาจเข้าถึงเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ การขาดข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบการ การกำหนดให้ยื่นคำขอรูป แบบพิเศษเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกสารสำคัญสำหรับการขอหนังสือเดินทาง การกำหนดให้มีหนังสือ

ขึ้นขันจากนายจ้างหรือสมาชิกในครอบครัว การต้องอธิบายเส้นทางการเดินทางโดยแม่นยำ การต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับการออกหนังสือเดินทางในจำนวนที่สูงเกินกว่าค่าใช้จ่ายในการให้บริการเช่นนั้น ความล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลในการออกเอกสารเดินทาง ข้อจำกัดการเดินทางร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ข้อกำหนดให้วางมัดจำเงินประกัน การเดินทางกลับหรือการซื้อตัวเที่ยวกลับ การกำหนดให้มีการเรียกโดยรัฐบาลไทย หรือผู้อาศัยอยู่ณ ที่นั้น การคุกคามผู้เขียนคำขอ เช่น การประทุร้ายด้วยร่างกาย การจับกุม การสูญเสียเงิน หรือการขับบุตรของเขารออกจากรถเรียนหรือมหาวิทยาลัย การปฏิเสธไม่ออกหนังสือเดินทางโดยอ้างว่าผู้เขียนคำขอเป็นผู้ทำลายชื่อเสียงของประเทศไทย เมื่อประมวลจากแนวปฏิบัติเหล่านี้แล้ว รัฐภาคีต้องทำให้แน่ใจได้ว่า ข้อจำกัดทั้งปวงที่ดำเนินการไปนั้น สอดคล้องเด็นที่กันมาตรา 12 (3)

4. สิทธิที่จะเดินทางเข้ามายังประเทศของตนเอง (มาตรา 12 (4))

สิทธิของบุคคลที่จะเดินทางเข้ามายังประเทศของตนเองเป็นการขึ้นความสัมพันธ์พิเศษของบุคคลผู้นั้นต่อประเทศของตน สิทธินี้มีหลายแบบ ด้านหนึ่งก็คือ การให้บุคคลมีสิทธิที่จะอยู่ในประเทศของตนเอง และนอกจากจะให้สิทธิที่บุคคลเดินทางกลับ หลังจากออกจากประเทศแล้ว สิทธินี้ยังกำหนดให้บุคคลที่กำเนิดนอกประเทศสามารถเดินทางเข้ามายังประเทศเป็นครั้งแรกได้ (เช่น ถ้าประเทศนี้เป็นประเทศที่บุคคลผู้นั้นถือสัญชาติอยู่) สิทธิที่จะกลับประเทศมีความสำคัญต่อผู้ลี้ภัยที่สมควรเดินทางกลับประเทศ สิทธินี้ยังหมายรวมการห้ามการบังคับเคลื่อนย้ายประชารัฐ หรือการขับขานหมู่มากออกไปยังประเทศอื่น ถ้อยคำในมาตรา (12) (4) ไม่ได้แบ่งแยกระหว่างคนชาติกับคนต่างด้าว ("ไม่ว่าผู้ใด") ดังนั้น การกำหนดว่าผู้ใดสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้จะกระทำได้ก็โดยการตีความว่า "ประเทศของตน" เท่านั้น¹ คำว่า "ประเทศของตน" ย่อมมีขอบข่ายกว้างกว่าแนวคิดของคำว่า "ประเทศที่ตนถือสัญชาติ" เพราะไม่จำกัดอยู่เพียงแค่สัญชาติในความหมายอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นสัญชาติที่ได้มาจากการเดินทาง หรือโดยการอบรมให้เท่านั้น แต่อย่างน้อยย่อมรวมเอาบุคคลผู้ซึ่งไม่อาจถือเป็นเพียงแค่คนต่างด้าวได้ทั้งนี้เพราะบุคคลผู้นั้นมีสายสัมพันธ์หรือการยังดึงสิทธิต่างๆ ให้กับประเทศใดประเทศหนึ่ง ตัวอย่างของกรณีดังกล่าวนี้ ได้แก่ คนชาติของประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งถูกเพิกถอนสัญชาติไปโดยขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศ และบุคคลผู้ซึ่งประเทศอันตนเคยถือสัญชาตินั้นถูกผนวกหรือโอนย้ายไปสู่ปริญตามของอิทธิพลนั่น แต่ก็กลับถูกปฏิเสธไม่ให้ได้รับสัญชาตินั้นฯ ซึ่งไปกว่านักภาษาที่ใช้ในมาตรา 12 (4) ยังอาจตีความโดยกว้างให้ครอบคลุมผู้อยู่อาศัยเป็นเวลานานประเทศอื่นๆ ได้ อาทิเช่น บุคคลไร้รัฐที่อยู่อาศัยในประเทศหนึ่งมาเป็นเวลานาน แต่ถูก

¹ ดู Communication No. 538/1993, *Stewart v. Canada*.

ติครอนไม่ได้รับสิทธิในการถือสัญชาติของประเทศไทยโดยปราศจากเหตุผลสมควร เป็นดัน ณ นี้ เมื่อจากบังขี้อื่นๆ ในบางสถานการณ์ อาจทำให้เกิดความกีบขันอันแน่นแฟ้นและยั่งยืน ระหว่างบุคคลหนึ่งๆ กับประเทศไทยนั่นๆ ได้ รัฐภาคีจึงควรรายงานถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิของผู้อยู่อาศัยตามที่จะเดินทางกลับประเทศไทยเป็นดันที่อยู่อาศัยของเขาว่าด้วย

บุคคลไม่อาจจะถูกติครอนสิทธิโดยอ้างเงื่อนไข ในการเดินทางเข้าประเทศไทยของตน ไม่ว่า ในการณ์ใดๆ แนวคิดเรื่องอ้างเงื่อนไขที่หางถึงในบริบทนี้ ตั้งใจเน้นให้ครอบคลุมการกระทำของรัฐ ทั้งปวง ไม่ว่าพิบัญญัติ บริหาร หรืออุตสาหการ เป็นการประกันว่า แม้แต่การแทรกแซงโดยกฎหมาย จะต้องสอดคล้องกับบัญญัติ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกติกา และจะต้องมีเหตุผล สมควรต่อสถานการณ์เฉพาะไม่ว่ากรณ์ใดๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาเห็นว่านี้ไม่กี สถานการณ์ที่การติครอนสิทธิบุคคลในการเดินทางเข้าประเทศไทยของตนจะถือว่ามีเหตุผลอันควร รัฐภาคีจะต้องไม่ห้ามโดยอ้างเงื่อนไขที่จะบัดบังไม่ให้บุคคลผู้ถูกเพิกถอนสัญชาติ หรือผู้ถูกขับ ไปอยู่ประเทศไทยสามเดินทางกลับประเทศไทยของตน (มุกดาระณ คำศัพด์บุญ 2545 : 122-131)

10.1.3.8 สิทธิของคนต่างด้าวที่จะไม่มีสูญเสีย เอกสาร 13 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ คนต่างด้าวจะถูกเนรเทศโดยพฤติกรรมไม่ได้ คนต่างด้าวมีสิทธิที่จะต่อสู้แข่งแสร้งเหตุผล ต่อเจ้าหน้าที่ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ได้ แต่ก็มีข้อยกเว้น ถ้าเป็นกรณีมีความจำเป็นทาง ด้านความมั่นคงของชาติ

โดยหลักการแล้ว ทุกรัฐภาคีจะต้องประกันสิทธิที่มีอยู่ในกติกา “ให้กับคนทุกคนภายใต้ ดินแดน และภายใต้ขอบเขตอาณาเขตทางกฎหมายของตน” (มาตรา 2 (1)) โดยทั่วไปสิทธิที่กำหนด ไว้ในกติกาครอบคลุมถึงทุกคน โดยไม่คำนึงถึงพันธสัญญาเรื่องรัฐ และโดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ หรือการไร้สัญชาติของบุคคลหญิงชาย และโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติระหว่างพดเมืองของ ประเทศไทยกับคนต่างด้าว คนต่างด้าวจักต้องได้รับการเคารพต่อหลักการไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องสิทธิ ที่ได้รับการระบุไว้ในกติกาในมาตรา 2 การประกันสิทธิครอบคลุมทั้งคนต่างด้าว และพดเมือง ของประเทศไทยนั่นๆ กัน จะมียกเว้นก็แค่สิทธิบางอย่างที่ส่วนใหญ่จะไม่ใช้พดเมืองของ ประเทศไทย (มาตรา 25) ในขณะที่มาตรา 13 ครอบคลุมเฉพาะคนต่างด้าว

ในความเห็นทั่วไปสำคัญที่ 15 ฐานะของคนต่างด้าวภายใต้กติกา การประชุมสมัยที่ ยี่สิบเจ็ด (1988) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่ารัฐภาคีควรให้ความสนใจกับฐานะของคน ต่างด้าวทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ กติกาได้กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิที่ระบุไว้ให้ แก่คนต่างด้าว และขอกำหนดดังกล่าวที่พึงได้รับการปฏิบัติโดยรัฐภาคี ทั้งในทางกฎหมายและ ในทางปฏิบัติอย่างเหมาะสม รัฐภาคีจะต้องประกันว่า บทบัญญัติสิทธิตามกติกานี้เป็นที่รับรู้ ของคนต่างด้าวภายใต้ขอบเขตอำนาจของตน แต่ก็ต้องไม่ได้ขอมรับสิทธิในการเข้าไปหรืออาศัยใน ดินแดนของรัฐภาคี โดยหลักการแล้ว เป็นเรื่องที่รัฐจะตัดสินใจว่าจะให้การเข้ามาในดินแดนของตน

อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์บางอย่าง คนต่างด้าวอาจได้ใช้สิทธิการคุ้มครองของกฎหมายในเรื่องนี้ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อมีข้อต้องคำนึงถึงในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติ การป้องกันการกระทำที่ไร้มนุษยธรรม และการเคารพต่อชีวิตครอบครัว แต่อย่างไรก็ดี อาจมีการยอมรับให้คนต่างด้าวเข้ามาในประเทศแบบมิลี่อ่อนไข่ ในเรื่องของการยกข้าม การตั้งถิ่นที่อยู่ และการทำงาน รัฐอาจจะออกมาตรการทั่วไปเกี่ยวกับคนต่างด้าวที่อยู่ระหว่างกระบวนการยกข้ามไปที่อื่นได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อคนต่างด้านนี้ได้รับการอนุมัติให้เข้ามายังในดินแดนของรัฐบาลแล้ว ก็ควรจะได้รับสิทธิตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

คนต่างด้าวมีสิทธิในชีวิตแต่กำเนิด ซึ่งได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย และไม่อาจถูกละเมิดสิทธิในชีวิตตามอำเภอใจผู้ใด คนต่างด้าวไม่ต้องตกเป็นเป้าของการทรมาน การกระทำหรือการลงโทษที่ให้คร้าย ไร้นุษณะ ต่าช้า หรือถูกจงจำเขียงข้าหาส คนต่างด้าวมีสิทธิเดินที่ในเส้นทางและความมั่นคงของบุคคล หากถูกจำกัดเส้นทางตามกฎหมาย ต้องได้รับการปฏิบัติเชี่ยงนุษย์และด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คนต่างด้าวจะต้องไม่ถูกจงจำหากไม่สามารถปฏิบัติตามพันธสัญญาที่มีการตกลงกัน พากเขามีเส้นทางในการเดินทาง และการเดือดถิ่นที่อยู่อาศัย และต้องมีเส้นทางในการอพยพไปประเทศ คนต่างด้าวมีความเสมอภาคในทางศาล และต้องได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรมโดยศาลที่มีอำนาจ มีความเป็นอิสระ และเป็นกลาง ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเพื่อพิจารณาข้อหาทางอาญาใดๆ หรือพิจารณาในเรื่องสิทธิและภาระผูกพันในทางกฎหมาย คนต่างด้าวจักต้องไม่ตกเป็นเป้าของกฎหมายอาญาที่มีผลย้อนหลัง และต้องได้รับการยอมรับในทางกฎหมาย ต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือตามอำเภอใจ ในสิทธิความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย และสมานฉันในครอบครัว พากเขามีสิทธิที่จะหันนูนโดยสันติ และมีเส้นทางในการรวมกัน คนต่างด้าวมีสิทธิจะแต่งงานเมื่อถึงวัยอันเหมาะสม และบุตรของเขายังต้องได้รับการปกป้องในสถานะการเป็นผู้เยาว์ ในกรณีที่คนต่างด้าวเป็นชนกลุ่มน้อยภายใต้ความหมายของมาตรา 27 พากเขายังต้องไม่ถูกจำกัดสิทธิอันมีร่วมกับสมาชิกในกลุ่มนุชนเดียวกัน ในกรณีที่จะได้ใช้สิทธิทางวัฒนธรรมที่จะปฏิบัติตามศาสนา และใช้ภาษาของตน คนต่างด้าวต้องได้รับการคุ้มครองโดยเสมอภาคโดยกฎหมาย การใช้สิทธิต่างๆ เหล่านี้ต้องไม่มีการเดือดปฏิบัติระหว่างคนต่างด้าวกับพสกนิม หากจะมีการจำกัดใดๆ ในสิทธิของคนต่างด้าว ก็อาจจะทำได้เพียงที่ก็ติกากำหนด เมื่อใดก็ตามที่คนต่างด้าวได้เข้ามาอยู่ในเขตแดนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การจำกัดสิทธิในการยกข้าม และตลอดจนสิทธิในการอพยพ เนื่องจากต้องมีการเดือดปฏิบัติระหว่างคนต่างด้าว หรือระหว่างกลุ่มคนต่างด้าวต่างประเภทกันเนื่องจากการจำกัดเช่นนั้น อย่างน้อยต้องสอดคล้องกับสิทธิอื่นๆ ที่มีการยอมรับในกฎหมาย รัฐบาลจึงไม่สามารถกีดกันความอำเภอใจไม่ให้คนต่างด้าวกลับไปบังประเทศของเขามเอง โดยการบันชั่ง หรือการส่งตัวเข้าไปประเทศที่สาม (มาตรา 12 (4))

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตั้งข้อสังเกตว่า มาตรา 13 ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการ การทุกอย่าง ที่มุ่งดำเนินการเกี่ยวกับการต้องเดินทางออกนอกเขตแดนของคนต่างด้าว ไม่ว่าจะ ถูกระบุในกฎหมายภายใต้ในว่าเป็นการขับออกนอกประเทศหรือไม่ ถ้าในกระบวนการเรื่องนี้มีการ จับกุม มาตรการปกป้องของกติกาเกี่ยวกับการคุ้มครองล้วงอาชญาภาพ (มาตรา 9 และ 10) อาจจะต้อง นำมาใช้ด้วยหากการจับกุมนั้นผู้ประสังค์ที่จะส่งตัวออกนอกประเทศอาจมีการนำมาตรการอื่นๆ ของกฎหมายภายใต้และระหว่างประเทศมาใช้ได้ โดยปกติคนต่างด้าวที่ถูกขับต้องได้รับอนุญาต ให้ไปอยู่ในประเทศใดก็ได้ที่พร้อมยอมรับเข้า สิทธิเฉพาะที่ระบุไว้ในมาตรา 13 คุ้มครองเฉพาะ คนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในถูกกฎหมายในเขตแดนของรัฐบาล หมายความว่า กฎหมายภายใต้ในเกี่ยว กับข้อกำหนดเรื่องการเข้าประเทศและการอยู่อาศัยในประเทศ จะต้องถูกนำมาพิจารณาในการ ตัดสินของเขตแดนการคุ้มครองและการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย คนต่างด้าวผิดกฎหมายที่อยู่ อาศัยนานกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือที่เกินเวลาที่ได้รับอนุญาต จะไม่ได้รับการคุ้มครองโดยบท บัญญัติในมาตราเรานี้ อย่างไรก็ตาม หากยังคงมีข้ออกเดียงเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของการ เดินทางเข้า หรือการอยู่อาศัยของคนต่างด้าว การตัดสินใจใดๆ ก็ตามในเรื่องนี้ซึ่งนำไปสู่การขับ หรือการส่งตัวออกนอกประเทศ จัดต้องเป็นไปตามมาตรา 13 ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานที่มี อำนาจของรัฐบาลจะต้องใช้และดีความกฎหมาย ด้วยความมุ่งหวังที่ดีและด้วยอำนาจที่มีอยู่ โดยขึ้นอยู่กับความสามารถด้านกติกาต่างๆ เช่น หลักความเสมอภาคทางกฎหมายด้วย (มาตรา 28) เป็นต้น

มาตรา 13 นี้ได้กำหนดโดยตรงเรื่องกระบวนการของ การขับออก แต่ไม่ได้ครอบคลุม เหตุผลในการขับออก อย่างไรก็ตาม การที่ได้อนุญาตการกระทำดังกล่าวเฉพาะเพียงที่ได้กำหนด การตัดสินใจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ก็ได้แสดงให้เห็นว่า มาตราเรานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน การขับออกตามอำเภอใจ นอกจากนี้ ยังได้ให้คนต่างด้าวแต่ละคนมีสิทธิในการตัดสินใจในกรณี ของตน และดังนั้น กฎหมายหรือการตัดสินใจสำหรับการขับคนต่างด้าวออกเป็นจำนวนมาก จึงไม่เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามมาตราเรานี้ ความเข้าใจดังกล่าวนี้ คณะกรรมการเห็นว่า ได้รับการ ยินยอมโดยบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิในการขับออกเหตุผลคัดค้านการขับออก ตลอดจนการร้องให้มี การทบทวน การตัดสินหรือมีตัวแทนที่นำเสนอต่อองค์กรที่มีอำนาจ หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง นอกจากนี้คนต่างด้าวต้องได้รับการจัดหาเครื่องมือต่างๆ ในการดำเนินการคัดค้านการขับออก ทั้งนี้เพื่อให้สิทธิส่วนนี้ของเขามีประโยชน์ตามที่ได้มาตรฐานการณ์แล้วแต่กรณีของเขาร หลักการของมาตรา 13 ที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์การขับออกและการทบทวนการตัดสินใจโดยหน่วยงานที่มีอำนาจอาจจะไม่ ได้รับการปฏิบัติตามก็ต่อเมื่อ “มีเหตุผลจำเป็นเพียงพอเพื่อความมั่นคงของชาติ” ส่วนการเลือก ปฏิบัติระหว่างคนต่างด้าวต่างกัน ไม่อาจกระทำได้ในการปฏิบัติตามมาตรา 13

จากการพิจารณารายงานของรัฐภาคีต่างๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สังเกตเห็นว่า รัฐธรรมนูญบางประเทศรับรองสิทธิอันเสมอภาคระหว่างคนต่างด้าวกับพลเมืองของประเทศ รัฐธรรมนูญบางแห่งได้แบ่งอย่างชัดเจนระหว่างสิทธิขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมทุกคน ในประเทศกับสิทธิที่ให้กับพลเมืองเท่านั้น และได้มีการพูดถึงสิทธิแต่ละประการโดยละเอียด อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญในหลายประเทศได้มีการร่างโดยคำนึงถึงเพียงแต่พลเมืองของประเทศเท่านั้น เมื่อมีการระบุถึงสิทธิที่เกี่ยวข้องต่างๆ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้รับแจ้งว่าในบางรัฐ แม้จะไม่ได้มีการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้กับคนต่างด้าวในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นใดก็ตาม แต่ก็จะมีการขยายไปให้คุณถึงตามกติกาของรัฐไว้ อย่างไรก็ตามก็มีกรณีที่ชัดเจนที่แสดงให้เห็น ถึงความล้มเหลวอย่างลึกลึกลงในการปฏิบัติตามกติกาในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติต่อคนต่างด้าว (มุกดาระณ ศักดิ์บุญ 2545 : 42-47)

10.1.3.9 สิทธิในความเสมอภาคทางเพศ ภายใต้มาตรา 14 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ บุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคมีความเท่าเทียมกันในการพิจารณาของศาล มีสิทธิได้รับการพิจารณา อย่างเป็นธรรมและเปิดเผย ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำการผิดอาญาเมื่อสิทธิได้รับการสันนิษฐานไว้ ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำผิดในการพิจารณาคดีอาญาบุคคล ทุกคน มีสิทธิได้รับหลักประกันขั้นต่ำอย่างเสมอภาค เช่น มีสิทธิได้รับแจ้งข้อหาในภาษาที่เข้าใจหรือมีล้าน สำหรับชาวต่างชาติ มีสิทธิได้รับความสะดวกในการติดต่อกับทนายความ มีสิทธิได้รับการพิจารณา ต่อหน้า มีสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้การปรักปรำตนเองหรือรับสารภาพผิด เป็นต้น ถ้าบุคคลใดถูก ลงโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดในคดีอาญาและต่อมากายหลังมีการกลับคำพิพากษาหรือพิสูจน์ ได้ว่ามีการปฏิบัติขัดต่อความยุติธรรม บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับการชดเชยความกูหมาย

ในกรณีผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน การพิจารณาคดีให้คำนึงถึงอายุ และแนวทางเยียวยาแก่ในมูลเหตุของการกระทำนั้นด้วย คือควรกำหนดให้มีกระบวนการพิจารณา ให้แตกต่างไปจากผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และพิจารณาถึงมาตรการในการช่วยเหลือให้แก่ใน ปรับปรุงตนเองให้เป็นคนดีต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 13 มาตรา 14 การประชุมสมัยที่ยี่สิบเอ็ด (1984)) เห็นว่ามาตรา 14 เป็นบทบัญญัติที่จะประกันการบริหารความ ยุติธรรมที่เหมาะสม และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นจึงได้ระบุถึงสิทธิส่วนบุคคลหลายประการ เช่น ความเสมอภาคภายในการพิจารณาของศาลและคณะกรรมการคุ้มครอง และสิทธิที่จะได้รับการพิจารณา อย่างเป็นธรรมและเปิดเผย โดยคณะกรรมการซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมีอำนาจ มีความเป็น อิสระและเป็นกลาง เป็นต้น และเห็นว่าจะเป็นประโยชน์หากในรายงานรัฐภาคีจะได้ให้ข้อมูล

ข่าวสารที่ละเอียดมากขึ้นเกี่ยวกับแนวทางที่ได้ปฏิบัติเพื่อประกันการบัญญัติไว้ในกฎหมายและการรับประกันในทางปฏิบัติ ซึ่งความเสมอภาคภายใต้การพิจารณาของศาล รวมถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงศาล การพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย และความมีอำนาจ ความเป็นกลาง และความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและระบบค่าต๋ง เนื่องจากว่าค่าต้องระบุถึงต่อข้อความในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายซึ่งจัดตั้งศาลและประกันถึงความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความมีอำนาจของศาลนั้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้พิพากษา คุณสมบัติและระยะเวลา การดำรงตำแหน่ง เป็นไปในการเดือนตำแหน่ง การยกย้าย และการลื้นชักการปฏิบัติหน้าที่ และความเป็นอิสระโดยแท้จริงของระบบคุ้มครองจากการกระทำการของบุคคลที่ไม่ได้เป็นบัญญัติ

มาตรา 14 (1) กำหนดว่า “บุคคลทุกคนย่อมเสมอภาคในการพิจารณาของศาลและคุ้มครอง” มาตรา 14 ครอบคลุมศาลและกระบวนการยุติธรรมทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นแบบทั่วไปหรือเฉพาะเรื่อง ภายในขอบเขตมาตรการนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตถึงการตั้งศาลทหารขึ้นในหลายประเทศเพื่อดำเนินคดีกับพลเรือนซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาภูมิธรรม หากพิจารณาถึงความเป็นธรรม ความเป็นกลาง และความเป็นอิสระของการบริหารความยุติธรรม หลักทรัพย์เหตุผลในการตั้งศาลเช่นนั้นก็เพื่อให้สามารถใช้กระบวนการที่ยกเว้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานปกติของการกระบวนการยุติธรรมได้ แม้กติกาจะไม่ได้ห้ามศาลพิเศษเช่นนั้น แต่เงื่อนไขที่กติกาได้กำหนดไว้ก็เป็นที่ชัดเจนว่า การพิจารณาคดีกับพลเรือนโดยศาลดังกล่าว จะต้องเป็นกรณียกเว้นจริงๆ และต้องดำเนินไปภายใต้เงื่อนไขที่การประกันสิทธิต่างๆ ตามมาตรา 14 ยังคงเป็นไปได้อยู่ คณะกรรมการสังเกตว่าข้อมูลในแห่งนี้ขัดแย้งกับกฎหมายของรัฐบาลแห่งซึ่งมีกระบวนการยุติธรรมที่รวมถึงศาลทหาร หรือศาลพิเศษในการดำเนินคดีกับพลเรือน ในบางประเทศศาลทหารและศาลพิเศษดังกล่าวไม่ได้ให้หลักประกันการบริหารความยุติธรรมอย่างเหมาะสมตามข้อกำหนดในมาตรา 14 ซึ่งมีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างมีประสิทธิภาพ หากรัฐภาคีตัดสินใจในสภาพการณ์ฉุกเฉินสาธารณูปะตานที่บัญญัติไว้ในมาตรา 14 ที่จะไม่ปฏิบัติตามกระบวนการปกติที่กำหนดไว้ในมาตรา 14 รัฐภาคีจะต้องประกันว่าการระเว้นเช่นนั้นจะไม่เกินไปกว่าเท่าที่จำเป็นตามสถานการณ์ และจะต้องทราบต่อเมื่อในอีก ๑ ในมาตรา 14 (1) นอกจากนี้มาตรา 14 (1) ได้กำหนดไว้อีกว่า “ทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมและเปิดเผย” นับว่าเป็นมาตรการป้องกันที่สำคัญเพื่อประโยชน์ของบุคคลนักและของสังคมโดยรวม ในขณะเดียวกัน มาตรา 14 (1) ยอนรับถึงอำนาจของศาลในการห้ามสาธารณะเข้าฟังการพิจารณาคดีทั้งหมด หรือบางส่วน ด้วยเหตุผลดังที่ระบุไว้ในนั้นนอกจากสถานการณ์ยกเว้นดังกล่าวแล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่า การพิจารณาจะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะโดยทั่วไป รวมทั้งสื่อมวลชนและจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติเช่นจำกัดเฉพาะ

บุคคลบางประเภท และแม้แต่ในการพิพากษาในไดรับอนุญาตให้เข้าฟังการพิจารณาคดี คำพิพากษาจะต้องเปิดเผยแพร่ ยกเว้นกรณีจำเป็นจริงๆ

เนื่องจากมาตรา 14 ของกฎหมายลักษณะที่ซับซ้อนและมีแห่งนั้นที่ หลักกฎหมายของข้อบัญญัตินามาตรานี้จึงต้องมีการให้ความเห็นอย่างจำเพาะเจาะจง ซึ่งจะแบ่ง กล่าวออกเป็นส่วนๆ ตามลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันไปคือ มาตรา 14 (2) กำหนดว่า “บุคคล ทุกคนผู้ถูกหาว่ากระทำผิดอาญาอยู่ในมีลักษณะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ ได้ว่ากระทำผิดตามกฎหมาย” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตเห็นถึงการขาดการนำเสนอ ข้อมูลในส่วนนี้ในรายงานของรัฐภาคี และในบางกรณีก็เห็นว่าข้อสันนิษฐานของการเป็นผู้ บริสุทธิ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนนี้ได้มีการพูดถึงอย่างคุณเครื่อง หรือมี การกำหนดเงื่อนไขบางอย่างซึ่งทำให้ไม่เกิดการปฏิบัติจริง ทั้งนี้โดยเหตุผลของการสันนิษฐานว่า เป็นผู้บริสุทธิ์ อันการผู้ใต้ส่วนบุคคลมีภาระพิสูจน์ความผิดตามข้อหา และผู้ต้องหาต้องได้รับการ ยกประโยชน์หากข้อหาพิสูจน์ไม่แจ้งชัด ดังนั้นจึงพิสูจน์อย่างชัดเจนจนปราศจากข้อสงสัยอันควร ซึ่งไปกว่านั้นข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์นั้นขึ้นของสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่สอดคล้องกับ หลักการนี้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวงจึงมีหน้าที่ที่จะต้องละเว้นจากการรับตัดสินก่อนที่จะมี การสรุปผลของการพิจารณาคดี

มาตรา 14 (3) กำหนดถึงหลักประกันขั้นต่ำในการพิจารณาคดีอาญา ไว้ ข้อแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะได้รับแสงข้อหาในกฎหมายซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจ (มาตรา 14 (3) (ก)) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตว่าในรายงานของรัฐภาคีบ่อยครั้ง ไม่ได้อธิบายว่า สิทธินี้ได้รับการเคารพหรือประกันอย่างไร มาตรา 14 (3) (ก) นี้ครอบคลุมทุก กรณีของข้อหาทางอาญา รวมทั้งข้อหาของบุคคลที่ไม่ได้ถูกความคุณด้วย คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนสังเกตว่าสิทธิที่จะได้รับการแจ้งข้อหา “โดยพลัน” นั้น กำหนดให้ต้องมีการแจ้งข้อมูล ข่าวสารในลักษณะเช่นนั้นกันที่ที่มีการตั้งข้อหาโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ในความเห็นของ คณะกรรมการสิทธินี้ย่อมเกิดขึ้นถ้าในระหว่างการสอบสวน ศาลหรือเจ้าหน้าที่อัยการตัดสินใจ ที่จะดำเนินมาตรการต่อผู้ต้องสงสัยในคดีอาญา หรือระบุชื่อว่าเป็นผู้ต้องสงสัยดังกล่าว ข้อ กำหนดจำเพาะของอนุ 3 (ก) นี้อาจปฏิบัติได้โดยการแจ้งข้อหาโดยข่าวสารหรือเป็นลายลักษณ์อักษร โดยที่ข้อมูลข่าวสารที่แจ้งนั้นต้องมีชื่อถูกกฎหมายและข้อเท็จจริงที่ก่อให้เกิดข้อกล่าวหาด้วย

มาตรา 14 (3) (ข) กำหนดถึงเวลาและความสะดวกเพียงพอสำหรับ ผู้ถูกกล่าวหาที่จะเตรียมการเพื่อต่อสู้คดีและติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้ อะไรคือ “เวลา ที่เพียงพอ” นั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของแต่ละกรณี แต่ความสะดวกนั้นต้องรวมถึงการเข้าถึง เอกสารและหลักฐานอื่นๆ ซึ่งผู้ถูกกล่าวหาต้องการใช้ในการเตรียมคดีตลอดจนโอกาสที่จะพบและ

สื่อสารกับทนาย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องการต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือร้องขอบุคคลหรือองค์กรที่ตนเลือก เนื่องจากจะได้รับผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย นอกจากนี้ยังกำหนดให้ทนายสื่อสารกับผู้ถูกกล่าวหาในเงื่อนไขที่ให้ความเคารพเต็มที่ต่อการรักษาความลับของการสื่อสารระหว่างกันและทนายความจะต้องสามารถให้คำปรึกษาและแก้ต่างถูกความตามมาตรฐานทางวิชาชีพและการวินิจฉัยที่เป็นที่ยอมรับ โดยปราศจากข้อจำกัด อิทธิพล แรงกดดัน หรือการแทรกแซงอันมิสมควรใดๆ ไม่ว่าจากส่วนใด

มาตรา 14 (3) (ค) ระบุว่าผู้ถูกกล่าวหาต้องได้รับการพิจารณาโดยไม่ซักข้าเกินคราว การรับประทานนี้เกี่ยวข้องกับทั้งเวลาที่การพิจารณาคดีควรจะเริ่ม และเวลาการสื้นสุดการพิจารณาคดีและมีคำพิพากษา ขั้นตอนทั้งหมดจะต้องเกิดขึ้น “โดยไม่ซักข้าเกินคราว” เพื่อให้สิทธินี้เป็นผลจริง จะต้องมีกระบวนการประกันให้เป็นไปได้ เช่นนั้นทั้งในชั้นต้น และในการอุทธรณ์

มาตรา 14 (3) (ง) ในรายงานของรัฐภาคีคณะกรรมการลิขิตนุ้ยชน มักไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการเข้าร่วมรับฟังในการพิจารณาข้อหาใดๆ เกี่ยวกับตัวเขา หรือเกี่ยวกับว่าระบบกฎหมายได้ประกันสิทธิของบุคคลนั้น ไม่ว่าในการต่อสู้คดีด้วยตนเองหรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่คนเลือกอย่างไร หรือว่าได้มีการดำเนินการอย่างใดหากบุคคลนั้นไม่สามารถเข้าร่วมด้วยตนเองตามแผนสำหรับการช่วยเหลือทางกฎหมาย นอกจากนี้ผู้ต้องหาหรือทนายของเขายังต้องได้รับสิทธิในการติดตามการต่อสู้คดีในทุกทางที่จะเป็นไปได้อย่างป্রำนีจากความหวาดกลัว และได้รับสิทธิที่จะขอให้มีการทบทวนวิธีการพิจารณาคดี หากพວกเข้าเชื่อว่าไม่เป็นธรรม ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นที่การพิจารณาคดีต้องกระทำโดยที่ผู้ต้องหานไม่ได้อยู่ ณ ที่พิจารณาคดี มีความจำเป็นมากขึ้นที่จะต้องคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาอย่างเคร่งครัด

มาตรา 14 (3) (จ) ระบุว่าผู้ต้องหานมีสิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และขอให้เรียกพยานฝ่ายค้านมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน ทั้งนี้เพื่อประกันให้ผู้ต้องหาได้รับอำนาจทางกฎหมายดุจเดียวกันในการเรียกพยาน หรือในการซักถามพยาน หรือซักค้านพยานใดๆ ที่มีอยู่ในการไต่สวนคดี

มาตรา 14 (3) (ฉ) กล่าวถึงสิทธิที่ผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับบริการแปลโดยไม่คิดมูลค่าหากไม่สามารถเข้าใจ หรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้ ทั้งนี้ไม่ว่าผลของการพิจารณาคดีจะออกนาอย่างไร และไม่ว่าผู้ต้องหานนจะเป็นคนต่างด้าวหรือเป็นผู้ถือสัญชาติแห่งรัฐของศาลนั้นก็ตาม สิทธิในเรื่องนี้เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่การไม่รู้หรือไม่ค่อยเข้าใจภาษาที่ใช้ในศาล อาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการใช้สิทธิของผู้ต้องหา

มาตรา 14 (3) (ช) กำหนดถึงสิทธิที่ผู้ต้องหาจะต้องไม่ถูกบังคับให้ให้การกล่าวหาตนเอง หรือยอมรับสารภาพความผิดในการพิจารณามาตรการป้องกันนี้ด้วยการบังคับให้ผู้ต้องหาให้การกล่าวหาตนเองหรือสารภาพผิด มักจะมีการใช้มาตรการอันบัดบัญญัติเหล่านี้ กฎหมายต้องระบุให้ชัดเจนว่า หลักฐานที่ได้มายอดจากการกระทำ เช่นนั้น หรือวิธีการบังคับอื่นใดเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ผู้พิพากษามีอำนาจพิจารณาข้อร้องเรียนได้ฯ เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาในระหว่างขั้นตอนได้ฯ ก็ตามของการไต่สวนคดี

มาตรา 14 (4) กำหนดว่าในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นเด็กหรือเยาวชนกระบวนการพิจารณาจะต้องคำนึงถึงอายุและเน้นการส่งเสริมให้กลับคืนสู่สังคม รายงานของรัฐภาคีจำนวนไม่นักที่ให้ข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับอายุขันต่อที่ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กและเยาวชนอาจจะถูกตั้งข้อหาทางอาญา ตลอดจนระดับอายุที่บุคคลยังอาจได้รับการตัดสินว่าเป็นเด็กและข้อมูลเกี่ยวกับสามาตรการพิเศษ กฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีต่อผู้ต้องหาที่เป็นเด็ก ตลอดจนข้อมูลว่ามาตรการพิเศษเหล่านี้ได้คำนึงถึงความต้องการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองให้กลับสู่สังคมอย่างไรบ้าง ผู้ต้องหาเด็กต้องได้รับการประกันและคุ้มครองสิทธิเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ตามที่มาตรา 14 ได้บัญญัติไว้

มาตรา 14 (5) ระบุถึงสิทธิที่ผู้ต้องโทษทุกคนจะได้รับการพิจารณาอุทธรณ์โดยศาลสูติธรรมในระดับสูงขึ้นไป ความสนใจพิเศษอยู่ที่ความหมายในภาษาอื่นฯ ของคำว่า “อาชญากรรม” (“infraction”, “delito”, “prestuplenie”) ซึ่งแสดงว่าการประกันสิทธิลังกัวตน์ไม่ได้จำกัดเฉพาะความผิดร้ายแรงเท่านั้น อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนไม่ได้รับข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับกระบวนการของอุทธรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงศาลและอำนาจในการพิจารณาของศาลขั้นสูง ตลอดจนข้อกำหนดที่ระบุเป็นเงื่อนไขสำหรับมีการอุทธรณ์ คำตัดสิน และวิธีการที่จะทำให้ในการพิจารณาคดีขั้นอุทธรณ์ได้คำนึงถึงการรับฟังความเห็นอย่างเป็นธรรมตามที่ระบุไว้ในมาตรา 14 (1)

มาตรา 14 (6) กำหนดถึงการชดเชยค่าเดินทางทุกประเภท ในกรณีที่มีการดำเนินกระบวนการทางยุติธรรมที่ผิดพลาด รายงานของรัฐภาคีหลาຍฉบับสะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้มีการคำนึงถึงประเด็นนี้ หรือไม่มีการรับประกันไว้ในกฎหมายภายในประเทศ รัฐภาคีควรจะบรรจุประเด็นนี้ไว้ในกฎหมายภายในประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกติกา

มาตรา 14 (7) ปรากฏในรายงานของรัฐภาคีว่ามีทักษะที่หลอกหลอน รัฐภาคีบางแห่งถึงกับอ้างตัวเป็นนักกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่ารัฐภาคีส่วนใหญ่ได้แยกอย่างชัดเจนระหว่างการพิจารณาคดีใหม่ที่ขอบคุณ

ทำเป็นของสถานการณ์กับการพิจารณาอีกรั้งที่ต้องห้ามภายใต้หลักการห้ามการพิจารณาคดีซ้ำในคดีที่ได้มีการพิจารณาไปแล้ว (*ne bis in idem*) (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 32-39)

10.1.3.10 สิทธิที่จะไม่ถูกกลงโทษย้อนหลัง ตามมาตรา 15 แห่งกฎหมาย ฉบับนี้ บุคคลจะไม่ต้องรับผิดทางอาญาตัวในขณะที่กระทำการนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด ถ้าต่อมาภายหลังมีการกำหนดโทษว่าเป็นความผิด ไทยที่จะลงโทษต้องไม่หนักกว่าโทษที่มีอยู่ในขณะกระทำการความผิดนั้น แต่ถ้ากำหนดโทษน้อยกว่าผู้กระทำการความผิดขึ้นได้รับประชีบด้วย

แม้ว่ารัฐภาคีจะสามารถห้ามได้ยังพันธกรณีตามกฎหมาย ฉบับนี้ในสถานการณ์อุกเดินได้ตามมาตรา 4 (1) ที่ด้าน แต่สิทธิตามข้อนี้รัฐภาคีไม่สามารถห้ามได้ยังไม่ปฏิบัติตามได้

10.1.3.11 สิทธิที่ถือว่าเป็นบุคคล เมื่อบุคคลทุกคนมีสิทธิในชีวิตแล้ว บุคคลทุกคนจะต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายด้วยไม่ว่าจะอยู่ ณ สถานที่ใดก็ตาม บุคคลทุกคนไม่ว่าชาติหรือเชื้อชาติย่อมมีสิทธิที่จะเป็นบุคคลในการดำเนินการและสัญญา เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน มีสิทธิ์ต่างๆ ตามกฎหมายในฐานะพสกนิกรที่จะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีความเท่าเทียมกันอันเป็นหลักสำคัญฐานของสิทธิมนุษยชน

สิทธิตามมาตรา 16 นี้เป็นสิทธิที่รัฐภาคีไม่อาจห้ามได้ยังไม่ปฏิบัติตามโดยกล่าวอ้างภาวะการณ์อุกเดินอันมีนาเป็นสาหรับจะซึ่งกุกความความอยู่รอดปลอดภัยของชาติตามที่กำหนดในมาตรา 4 ได้

10.1.3.12 สิทธิที่จะได้รับการเคารพในชีวิตส่วนตัว ในสังคมบุคคลค่างมีชีวิตของตนเอง มีทั้งส่วนที่มีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นและส่วนที่เป็นชีวิตส่วนตัว บุคคลจะมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ที่ไม่เป็นการผิดต่อกฎหมาย ยิ่งถ้าเป็นเรื่องเฉพาะตัวของบุคคลได้แล้วบุคคลอื่นไม่มีสิทธิเข้าไปบุ่งเบิกในชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้นได้ มาตรา 17 จึงกำหนดถึงสิทธิของบุคคลที่จะไม่ถูกแทรกสอดในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งจะถูกดูหมิ่นเกียรติยศและชื่อเสียงเกียรติคุณไม่ได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นบุคคลโดยทั่วไปหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะแทรกแซงบุคคลนั้นไม่ได้ และแน่นอนว่าถ้าเป็นการกระทำผิดกฎหมายบุคคลนั้นก็จะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย แต่ถ้าเป็นการกระทำโดยอำนาจศาลจะทำได้หรือไม่นานก็จะเพียงได้ในขอบเขตและกฎหมายที่อย่างไร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไป ลำดับที่ 16 มาตรา 17 การประชุมสมัยที่สามสัปดาห์ (1988)) มีความเห็นว่าจะต้องศึกษาเรื่องบุคคลทุกคนจากการแทรกแซงและโฆษณาด้วยรูปแบบ ไม่ว่าโดยองค์กรของรัฐหรือโดยบุคคลทั่วไปหรือนิติบุคคล ข้อผูกพันตามมาตรา 17 นี้ กำหนดให้รัฐภาคีต้องออกมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่น ทั้งนี้เพื่อให้การห้ามการแทรกแซงและการโฆษณาด้วยตัวของตนการศึกษาที่เป็นไปได้จริง แต่ในรายงานของ

รัฐภาคียังไม่ได้มีการให้ความสนใจเพียงพอกับข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการที่การศาลพิพากษานี้จะได้รับ หลักประกันโดยองค์กรทางนิติบัญญัติ บริหารและคุ้มครอง และได้บทว่าไม่ปิดขององค์กรที่มีอำนาจที่ตั้งขึ้นโดยรัฐ ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่มีการให้ความสนใจเพียงพอต่อข้อเท็จจริงที่ว่า สิทธิความมั่นคง 17 นี้เกี่ยวกับการคุ้มครองจากการแทรกแซงทั้งที่นอกเหนือกฎหมายและโดยอำนาจใดๆ ก็ตาม ซึ่งหมายความว่าในกฎหมายของรัฐจะต้องมีบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิความที่กำหนดในมาตรานี้ รายงานนี้จะไม่ระบุถึงกฎหมายเช่นว่านั้นหรือไม่ก็ให้ข้อมูลที่ไม่เพียงพอในเรื่องนี้

มาตรา 17 (1) กำหนดว่า “บุคคลจะถูกแทรกแซงในความเป็นอยู่ ส่วนตัว ครอบครัว เด็กสถานหรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือมิชอบด้วยกฎหมายหาได้ใน และจะถูกลบหลู่เกียรติยศและชื่อเสียงเกียรติคุณโดยมิชอบด้วยกฎหมายหาได้ไม่ เช่นกัน” สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองในมาตรา 17 นี้คือ “ความเข้าใจกัน” คำว่า “ครอบครัว” โดยวัตถุประสงค์ของกติกาคำนี้ควรได้รับการตีความอย่างกว้างให้รวมถึงทุกอย่างที่ประกอบเป็นครอบครัว เช่นที่เข้าใจในสังคมของรัฐภาคี เช่น ภาษาอาหรับ เรียกว่า “manzel”，ภาษาฝรั่งเศส เรียกว่า “domicile”，ภาษาอังกฤษ เรียกว่า “zhilische” เป็นต้น จึงเข้าใจว่าหมายถึงสถานที่ที่บุคคลอาศัยหรือดำเนินอาชีพเป็นปกติ และสองคำว่า “การแทรกแซงโดยอำนาจใดๆ ก็ตาม” ในความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนคำนี้อาจจะขยายรวมถึงการแทรกแซงตามที่กฎหมายกำหนด แนวคิดเรื่อง “ความเข้าใจ” นั้น ผู้ที่จะประกันว่า แม้แต่การแทรกแซงโดยชอบด้วยกฎหมายก็ต้องแสดงถึงกับบทบัญญัติ ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกติกา และต้องมีเหตุผลดีพอในแต่ละสถานการณ์ และสามารถคำว่า “นอกเหนือกฎหมาย” หมายความว่า การแทรกแซงใดๆ ก็ตาม ไม่อาจกระทำได้ยกเว้นในกรณีที่มีกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ การแทรกแซงโดยรัฐจะกระทำการได้บนพื้นฐานของกฎหมายซึ่งก็ต้องแสดงถึงกับบทบัญญัติ จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของกติกา

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาว่ารายงานต้องระบุถึงข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรและหน่วยงานที่ตั้งขึ้นตามระบบกฎหมายของรัฐ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่จะแทรกแซงตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นที่จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรที่มีอำนาจควบคุมการแทรกแซงดังกล่าวโดยคำนึงถึงกฎหมาย และจะต้องรู้ว่าโดยลักษณะใดและโดยผ่านบุคคลใดที่บุคคลที่เกี่ยวข้องอาจจะร้องเรียนการละเมิดสิทธิที่กำหนดไว้ในมาตรา 17 ของกติกาได้ รัฐภาคีต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในรายงานถึงขอบเขตของการปฏิบัติการที่เป็นไปตามกฎหมาย รายงานของรัฐภาคีต้องมีข้อมูลที่เกี่ยวกับการร้องเรียน เกี่ยวกับการแทรกแซงตามเข้าใจ หรือไม่ชอบด้วยกฎหมายตลอดจนจำนวนของกรณีที่พบว่าเกิดขึ้นจริงและกระบวนการแก้ไขในกรณี เช่นนั้น สำหรับการแทรกแซงที่เป็นไปตามกติกากฎหมายที่เกี่ยวข้องต้องระบุโดยละเอียดถึงสถานการณ์ที่อนุญาตให้มีการแทรกแซงได้ การตัดสินใจที่จะใช้การแทรกแซงดังกล่าวจะต้อง

กระทำโดยองค์กรที่ได้รับแต่งตั้งโดยกฎหมายให้กระทำได้แต่ต้องเป็นกรณีฯ ไป การปฏิบัติตาม มาตรา 17 กำหนดให้ความชื่อสัตย์และความเชื่อมั่นในกฎหมาย และการรักษาความลับของ บุคคลดังได้รับการประกันทั่วไปทั้งในทางกฎหมายและในความเป็นจริง เอกสารดิตต่อสื่อสาร จะต้องได้รับการจัดส่งตามที่อยู่โดยไม่มีการสกัดหรือเปิดอ่าน การสอดแนม ไม่ว่าวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์หรืออื่นใด การสกัดกั้นการสื่อสารทางโทรศัพท์ โทรเลข หรือรูปแบบการสื่อสาร อื่นๆ การดักฟังและการบันทึกการสนทนาระบบถูกห้ามปราบ การค้นบ้านบุคคลดังจำกัดเพื่อ หาหลักฐานจำเป็นและต้องไม่มีการทำร้าย เมื่อได้ความที่มีการค้นค้นบุคคลดังมีมาตรการ ประกันว่าการกระทำนั้นเป็นไปโดยเคราะห์ด้วยความต้องการผู้ถูกค้นด้วย เจ้าหน้าที่ รักษาเจ้าหน้าที่แพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐร้องขอต้องเป็นเพศเดียวกัน

รัฐภาคีมีหน้าที่ที่จะไม่เข้าไปแทรกแซงในลักษณะที่บัดบันมาตรา 17 การรวมรวมและมี ไวซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลในคอมพิวเตอร์ ธนาคารข้อมูลหรือเครื่องมืออื่นใด ไม่ว่าโดยเจ้าหน้าที่ รักษาบุคคลเอกสารหรือองค์กร ต้องถูกควบคุมโดยกฎหมาย รัฐต้องดำเนินมาตรการประกันว่า ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตส่วนบุคคลจะไม่ตกไปอยู่ในมือของบุคคลที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะ ได้รับดำเนินการหรือใช้ข้อมูลนั้น และต้องไม่ถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่เป็นไปตามกติกา นอกจากนี้เพื่อที่จะให้ได้รับการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพในชีวิตส่วนตัว บุคคลทุกคนต้องได้รับ การยินยอมในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่ายว่ามีการเก็บข้อมูลส่วนตัวไว้ในแฟ้มข้อมูลอัตโนมัติเพื่อวัตถุ ประสงค์ใดและเป็นข้อมูลใดรวมทั้งว่าองค์กรของรัฐหรือบุคคลเอกสารหรือองค์กรใด ที่ควบคุม หรืออาจควบคุมข้อมูลของเข้าได้ และหากแฟ้มนั้นบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ถูกต้อง หรือมี การเก็บรวบรวมหรือดำเนินการที่บัดบันทึกโดยอัตโนมัติของกฎหมาย บุคคลดังมีสิทธิขอให้แก้ไข หรือลบลายข้อมูลนั้น นอกเหนือมาตรา 17 ยังให้การคุ้มครองเกียรติยศและชื่อเสียงส่วนบุคคล และรัฐมีหน้าที่ออกกฎหมายเพื่อเอื้อให้เป็นไปตามนั้น ต้องมีการจัดการให้บุคคลทุกคนได้รับ การคุ้มครองสิทธิอย่างมีประสิทธิภาพจากการโจนติที่ไม่ถูกกฎหมายที่เกิดขึ้น และต้องมีวิธีการที่ มีประสิทธิภาพในการดำเนินการกับผู้ที่รับผิดชอบต่อการกระทำนั้น รัฐภาคีต้องระบุในรายงาน ถึงขอบเขตของการคุ้มครองเกียรติยศและชื่อเสียงของบุคคลโดยกฎหมาย และตลอดจนว่าการ คุ้มครองทำได้อย่างไรภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศ (บุคคลภัย คดีบุญ 2545: 48-52)

10.1.3.13 สิทธิในเสรีภาพทางความคิด โนนธรรมและศาสนา สิทธินี้กำหนด ไว้ในมาตรา 18 แห่งกติกา ฉบับนี้ ซึ่งนับว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคลโดยแท้จริงที่แต่ละบุคคลมีสิทธิ ในทางความคิดของตนเอง มีเสรีภาพที่จะเดินหน้าต่อศาสนาหรือความเชื่อต่อในการสักการบูชา รัฐจะเข้ามาแทรกแซงบังคับให้เสียในเสรีภาพดังกล่าวไม่ได้ สิทธิดังกล่าวในข้อนี้ยังให้ อิสระเสรีภาพที่จะปฏิบัติคือ ประกอบพิธีกรรมและเผยแพร่ไม่ว่าโดยส่วนตัวหรือร่วมกับบุคคลอื่น ในสถานที่ต่างๆ ได้

ผู้อื่นและในสถานที่สาธารณะหรือส่วนตัว” เสรีภาพเข่น การลักกรรมปฏิบัติและการสอนนั้น ประกอบด้วยการกระทำที่ก่อวัง恢ง แนวคิดของการลักกรรมรวมถึงพิธีกรรมและพิธีฉลองตามความเชื่อตลอดจนการปฏิบัติอื่น ๆ ที่สำคัญต่อการฉลองนั้น รวมทั้งการสร้างสถานที่ลักกรรม การใช้เวลาอยู่ในสถานที่ การแสดงสัญลักษณ์ และการมีวันหยุดและพักผ่อน การปฏิบัติตามพิธีกรรมทางศาสนาหรือความเชื่อนั้น อาจจะรวมทั้งพิธีฉลองและบนบรรณเนื่องประเพณีในเรื่องข้อกำหนดเรื่องอาหาร การสวมอารมณ์ที่แตกต่างหรือการใช้ผ้าคลุมศีรษะ การมีส่วนร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมแต่ละช่วงของชีวิตและการใช้ภาษาเฉพาะที่เป็นชนบทธรรมเนียมในกลุ่มนักจากนี้การปฏิบัติและการสอนศาสนาหรือความเชื่อนั้นยังรวมถึงการปฏิบัติที่สำคัญต่อการดำเนินการกิจพื้นฐานโดยทั่วไป เช่น เสรีภาพในการเลือกผู้นำทางศาสนา นักบุญ และครู เสรีภาพในการจัดตั้งโรงเรียนสอนศาสนา และเสรีภาพที่จะจัดทำและแจกจ่ายเผยแพร่คำราและเอกสารทางศาสนา

คณะกรรมการลักชินนุษยชนสังเกตว่า เสรีภาพที่จะ “มีหรือยึดถือ” ศาสนา หรือความเชื่อ จำเป็นที่จะต้องประกอบไปด้วยเสรีภาพที่จะเลือกศาสนาหรือความเชื่อลักชินที่จะเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อหรือที่จะไม่เชื่อในเรื่องของพระเจ้า และลักชินที่จะยังคงศาสนาหรือความเชื่อของแต่ละคน มาตรา 18 (2) ห้ามการบังคับซึ่งจะเป็นการทำให้เสียชื่อลักชินที่จะมี หรือยึดถือศาสนาหรือความเชื่อ ซึ่งรวมถึงการถูกความที่จะใช้กำลังประทุร้ายต่อร่างกาย หรือมาตรการลงโทษทางกฎหมายเพื่อบังคับผู้เชื่อหรือผู้ที่ไม่เชื่อให้ต้องยึดถือต่อความเชื่อและการประกอบพิธีทางศาสนาของตน หรือให้ละทิ้งศาสนาหรือความเชื่อของตน หรือให้เปลี่ยนศาสนาความเชื่อ นอกจากนี้นโยบายหรือการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดหรือตั้งใจให้เกิดผลเช่นนั้น เช่น การจำกัดการเข้าถึงการศึกษาการคุ้มครองการแพทย์ การทำงาน หรือการจำกัดลักชินที่มีการรับรองโดยมาตรา 25 และมาตราอื่น ๆ ของคดีฯ ถือเป็นเรื่องที่ขัดต่อมาตรา 18 (2) ส่วนผู้ที่มีความเชื่อในแบบที่ไม่ใช่ศาสนาเกี่ยบข้องต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน

มาตรา 18 (3) อนุญาตให้มีการจำกัดเสรีภาพที่จะปฏิบัติศาสนาหรือความเชื่อ ก็ต่อเมื่อ การจำกัดนั้นก้าวนำด้วยกฎหมายและมีความจำเป็นเพื่อการคุ้มครองความปลอดภัย สาธารณะ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุขหรือศีลธรรม หรือลักชินเสรีภาพขั้นพื้นฐานของผู้อื่น เสรีภาพจากการที่จะไม่ถูกบังคับให้มีศาสนาหรือความเชื่อและเสรีภาพของผู้ปกครอง และผู้ดูแลที่จะประกันการศึกษาทางด้านศาสนาและศีลธรรม (ของเด็ก) นั้นไม่อาจถูกจำกัดได้ ในการตีความ ข้อนี้ด้วยของข้อจำกัดที่อนุญาตรัฐภาคีจะต้องดำเนินการจากความต้องการที่จะปกป้องลักชินที่ได้รับการประกันภายใต้คดีฯ ซึ่งรวมถึงลักชินในความเสมอภาคแต่การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ด้วยเหตุที่ปวงดังที่ระบุในมาตรา 2 มาตรา 3 และมาตรา 28 ข้อจำกัดที่มีการดำเนินการจะต้องเป็นไปตามกฎหมายและจะต้องไม่ถูกนำไปใช้ในลักษณะที่จะทำให้เสียชื่อลักชินที่มีการประกันในมาตรา 18

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตว่า มาตรา 18 (3) จะต้องได้รับการตีความอย่างเคร่งครัด การจำกัดไม่อาจทำได้โดยเหตุผลที่ไม่ได้กำหนดไว้ในข้อความนี้ แม้ว่าเหตุผลนั้นๆ จะใช้อ้างเพื่อ การจำกัดสิทธิอื่นๆ ในกิตติกรรมด้าน เช่นเหตุผลว่าด้วยความนั่นคงของชาติ การจำกัดจะกระทำ ได้เฉพาะเพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้มีการระบุไว้เท่านั้นและจะต้องเกี่ยวข้องโดยตรง และเป็นสัดส่วน กับความจำเป็นในการใช้ นอกจากนี้การจำกัดไม่อาจทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเลือกปฏิบัติ หรือนิการใช้ในลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตเห็นว่าแนวคิด เรื่องศีลธรรมมาจากอารีตต่างๆ ทางสังคม ปรัชญาและศาสนา ดังนั้นข้อจำกัดเสรีภาพที่จะปฏิบัติ ศาสนาหรือความเชื่อโดยประسังค์ที่จะปกป้องศีลธรรม จะต้องไม่มีอยู่บนหลักการของอารีตติด อารีตหนึ่งโดยเฉพาะ บุคคลที่อยู่ในสภาพการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ผู้ต้องขังสามารถที่จะได้ใช้สิทธิในการปฏิบัติศาสนาหรือความเชื่อได้อย่างเต็มที่ โดยสอดคล้อง กับลักษณะเฉพาะของสภาพที่เป็นการจำกัดนั้น รายงานของรัฐภาคีจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อน เบตและผลกระทบทั้งหมดของข้อจำกัดภายใต้มาตรา 18 (3) ทั้งในแง่กฎหมายและการบังคับใช้ ในสถานการณ์เฉพาะ

มาตรา 18 (4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่ามีเนื้อหาที่อนุญาตให้มี วิชาเริงประวัติศาสตร์ทั่วไปของศาสนาและจริยธรรมในโรงเรียนของรัฐได้ หากสอนในลักษณะที่ เป็นกลางและรอบด้าน เสรีภาพของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กทางกฎหมายที่จะประกันว่าเด็กได้ รับการศึกษาทางศาสนาและศีลธรรมที่สอดคล้องกับความเชื่อของเด็กนั้นที่ระบุในมาตรา 18 (4) นั้น เกี่ยวข้องกับการประกันเสรีภาพในการสอนศาสนาหรือความเชื่อตามที่ระบุในมาตรา 18 (1) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตว่าการจัดการศึกษาของรัฐให้รวมถึงคำสอนในศาสนา บางศาสนาหรือความเชื่อบางประการนั้น ไม่สอดคล้องกับมาตรา 18 (4) ยกเว้นแต่ว่าจะจัดให้ มีมาตรการยกเว้นหรือห้ามการเลือกที่ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติที่จะตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล และโดยสอดคล้องกับมาตรา 20 การปฏิบัติศาสนาหรือความเชื่อใดจะ ต้องไม่ทำให้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสังคրาม หรือการสร้างความเกลียดชังต่อชนชาติ หรือศาสนา ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ การคุกคามหรือใช้กำลัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ระบุในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 11 มาตรา 20 การประชุมสมัยที่สิบเก้า (1983) ว่ารัฐภาคี มีหน้าที่ที่ต้องออกกฎหมายห้ามการกระทำเช่นนั้น

การที่ศาสนาได้รับการยอมรับให้เป็นศาสนาประจำชาติหรือได้รับการจัดตั้งเป็นทางการ หรือเป็นศาสนาด้วยเดิน หรือว่ามีผู้เชื่อถือเป็นประชากรส่วนใหญ่ จะต้องไม่มีข้อหักดิบใดๆ ที่ต้องไม่ทำให้เป็นการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการสังคราม หรือการสร้างความเกลียดชังต่อชนชาติ หรือศาสนา ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกปฏิบัติ การคุกคามหรือใช้กำลัง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ระบุในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 11 มาตรา 20 การประชุมสมัยที่สิบเก้า (1983) ว่ารัฐภาคี มีหน้าที่ที่ต้องออกกฎหมายห้ามการกระทำเช่นนั้น

หลักเท่านั้นได้เข้าถึงบริการของรัฐ หรือการให้สิทธิพิเศษทางเศรษฐกิจกับกลุ่มนี้ หรือการใช้มาตรการจำกัดพิเศษต่อการปฏิบัติ ความเชื่ออื่นๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัตามาตรา 26 ที่รับประกันการคุ้มครองที่เท่าเทียม และการห้ามการเลือกปฏิบัตินั้นฐานทางศาสนาหรือความเชื่อ มาตรการตามมาตรา 20 (2) ของคดีก้านเป็นมาตรการปกป้องที่สำคัญที่จะไม่ให้มีการละเมิดสิทธิของศาสนากลุ่มน้อยหรือละเมิดสิทธิของกลุ่มศาสนาอื่นๆ ในอันที่จะได้ใช้สิทธิที่ได้รับการประกันโดยมาตรา 18 และมาตรา 27 และเป็นการป้องกันมิให้เกิดความรุนแรง หรือการลงโทษที่มุ่งต่อกลุ่มเหล่านี้ ในกรณีที่ชุดความเชื่อได้เป็นที่ถือกันว่า เป็นอุดมการณ์ทางการ ไม่ว่าจะได้รับธรรมบัญญัติ กฎหมายบัญญัติ การประกาศโดยพระรัชท์ทรง อ่านฯ ฯ หรือโดยการปฏิบัติตาม สิ่งนี้จะต้องไม่ก่อให้เกิดการสูญเสียเสรีภาพภายใต้มาตรา 18 หรือสิทธิใดๆ ก็ตามที่ขอมรับภายใต้คดีก้าน และต้องไม่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่ผู้ที่ไม่ขอมรับหรือต่อต้านอุดมการณ์ทางการนี้ นอกจากนี้บุคคลจำนวนมากได้ยังสิทธิที่จะปฏิเสช การถูกเกณฑ์ทหาร (การคัดค้านตามในธรรม) โดยอ้างถึงเสรีภาพภายใต้มาตรา 18 รัฐจำนวนมากจึงได้ระบุไว้ในกฎหมายยกเว้นการบังคับเกณฑ์ทหารให้กับประชาชนที่นับถือศาสนาหรือ ความเชื่อที่ข้ามการปฏิบัติแบบทหารและให้ทำงานรับใช้ชาติสายบริการอื่น แม้ว่ากติกาจะไม่ได้ ยังถืออย่างชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิการคัดค้านตามในธรรมนี้ แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เชื่อว่าสิทธิเช่นนั้นอาจจะสรุปได้จากมาตรา 18 โดยถือว่าหน้าที่ที่ทำให้ต้องใช้อาวุธ อาจบัดซึ้ง อย่างร้ายแรงต่อเสรีภาพทางในธรรมและสิทธิที่จะปฏิบัติตามศาสนาหรือความเชื่อของแต่ละคน เมื่อสิทธินี้ได้รับการยอมรับโดยกฎหมายหรือการปฏิบัติ จะต้องไม่มีการแบ่งแยกระหว่างผู้ที่คัดค้านการเกณฑ์ทหารบนพื้นฐานของลักษณะความเชื่อเฉพาะอย่าง และต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อคนกลุ่มนี้เพียง เพราะว่าเขานี้ได้ทำหน้าที่ทำการทหาร (มุกดารัณ ศักดิบุญ 2545 : 79-85)

10.1.3.14 สิทธิในเสรีภาพของความคิดเห็นและการแสดงออก การป้องกันระบอบประชาริปไตยสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องมีคือ ความเป็นอิสระมีเสรีภาพที่จะ มีความคิดเห็นของตนเอง และเมื่อมีความคิดเห็นแล้วก็จะต้องสามารถแสดงออก ซึ่งความคิดเห็นได้ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ความเป็นประชาริปไตยได้พัฒนามีความเจริญก้าวหน้าต่อๆ ไป มาตรา 19 แห่งคดีก้าน ได้กำหนดว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะถือเอกสารความคิดเห็นใดก็ได้ โดยจะต้องไม่ถูก แทรกแซงโดยรัฐ สิทธินี้หมายความรวมถึงจะต้องมีเสรีภาพที่จะแสวงหาข้อมูล ข่าวสารในรูป แบบต่างๆ จากที่ได้ก็ได้ด้วยไม่มีข้อบ่งเบตเรื่องพรมแดน เพื่อให้มีการเรียนรู้เพิ่มเติมกว้าง ขวางยิ่งขึ้นซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาความคิดเห็นให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

มาตรา 19 (2) ได้กำหนดต่อนำในเรื่องสิทธิในเสรีภาพแห่ง การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตน แต่การแสดงออกนี้บุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่และความรับ

ผิดชอบด้วยที่จะต้องไม่กระทำการละเมิดต่อบุคคลอื่นและต่อสังคมโดยรวม ทั้งนี้ เพราะอาจกล่าวได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของปัจเจกบุคคล บุคคลแต่ละคนจึงไม่ควรก้าวส่วนในสิทธิและซื้อเสียงของบุคคลอื่น และแน่นอนที่จะต้องไม่ก้าวส่วนต่อสังคมในเรื่องต่างๆ อาทิ ความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อยหรือการสาธารณสุขหรือศิลธรรม

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปคำดับที่ 10 มาตรา 19 การประชุมสมัยที่สิบเก้า (1983)) เห็นว่ามาตรา 19 (1) กำหนดให้มีการคุ้มครอง “สิทธิที่จะมีความเห็นโดยปราศจาก การแทรกแซง” ตามปกติ การยกเว้นหรือจำกัดใดๆ ซึ่งสิทธิประการนี้ไม่อาจทำได้ และมาตรา 19 (2) กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิในเรื่องภาพแห่งการแสดงออก ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะเรื่องภาพในอันที่จะ “เผยแพร่ข้อมูลและความคิดทุกประเภท” หากรวมถึงการ “แสวงหา” และ “รับ” ข้อมูล ข่าวสารและความคิดทุกประเภท “โดยไม่คำนึงถึงพรบเด่น” และไม่ว่าจะโดยอาศัยสื่อประเภทใด “ไม่ว่าจะด้วยวิชาภาษา เป็นลายลักษณ์อักษร การตีพิมพ์หรือโดยรูปแบบของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก” แต่รายงานของรัฐบาลไทยแห่งจำกัดน่อง โดยเพียงแต่ระบุว่าเรื่องภาพแห่งการแสดงออกได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายหรือในกฎหมายซึ่งไม่สามารถทำให้ทราบระบบที่แท้จริงของเรื่องภาพแห่งการแสดงออกในกฎหมายและในทางปฏิบัติ จึงควรนีข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น ซึ่งอาจจะนิยามของเขตของเรื่องภาพแห่งการแสดงออก หรือได้กำหนดข้อจำกัดบางอย่าง ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอื่นใดซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการใช้สิทธินี้ในทางปฏิบัติปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลักการของเรื่องภาพแห่งการแสดงออกกับการจำกัดและข้อจำกัด เช่นว่า นับเป็นสิ่งที่ตัดสินของเขตที่แท้จริงของสิทธิของปัจเจกบุคคล

สำหรับมาตรา 19 (3) ได้ย้ำชัดเจนว่าการใช้สิทธิในเรื่องภาพแห่งการแสดงออก ต้องควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษ และด้วยเหตุนี้จึงเปิดโอกาสให้มีข้อจำกัดต่อการใช้สิทธินี้ได้ ซึ่งอาจจะเกี่ยวกับผลประโยชน์ของบุคคลอื่นหรือของชุมชนโดยส่วนรวม อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐภาคีได้ตั้งข้อจำกัดในการใช้สิทธิในเรื่องภาพแห่งการแสดงออก ข้อจำกัดเหล่านี้จะต้องไม่กระเทือนต่อสิทธินี้โดยตรง มาตรา 19 (3) ได้กำหนดเงื่อนไขบางอย่าง ซึ่งข้อจำกัดการใช้สิทธินี้อาจมีได้เป็นการเฉพาะ ก่อความคือ ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมาย และอาจใช้ได้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 19 (5) (ก) และ (ข) และข้อจำกัดนั้นอาจมีได้เพราเจ้าเป็นสำหรับรัฐภาคีนั้น เพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งตามนี้ (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 24-25)

10.1.3.15 สิทธิที่จะห้ามโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการลงคะแนน แม้ว่ามาตรา 19 แห่ง กติกาฯ จะให้สิทธิในเรื่องภาพของความคิดเห็นและการแสดงออกก็ตาม แต่มาตรา 20 ได้กำหนดห้ามการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการลงคะแนนได้ ซึ่งเป็นการก่อให้เกิดการเกลียดชังในชาติเพ่าพันธุ์

หรือศาสนา อันจะส่งผลตามมาให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการต่อสู้ ฆ่าฟัน กระทำการโหดร้ายทารุณต่างๆ ซึ่งส่วนแต่เป็นการขัดต่อหลักการขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนโดยตรง หรืออาจกล่าวได้ว่า มาตรา 20 เป็นข้อยกเว้นส่วนหนึ่งของมาตรา 19 นั่นเอง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 11 มาตรา 20 การประชุมสมัยที่สิบเก้า (1983) เห็นว่าสัญญาของมาตรา 20 รัฐภาคีมีพันธะที่จะต้องออกมาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นเพื่อห้ามการกระทำดังที่ได้มีอ้างถึงในมาตรานี้ แต่รายงานของรัฐภาคีแสดงให้เห็นว่าในรัฐภาคีบางแห่ง การกระทำเช่นนี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้ หรือไม่ได้มีความพยายามอย่างเหมาะสมที่จะห้ามการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้รายงานหลายฉบับไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับกฎหมายและและการกระทำในระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ การกระทำตามมาตรา 20 เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย แต่ข้อห้ามดังที่กำหนดนี้สอดคล้องเต็มที่กับสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออกตามมาตรา 19 ซึ่งการใช้สิทธิดังกล่าวต้องควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษ ข้อห้ามตามมาตรา 20 (1) ครอบคลุมถึงทุกรูปแบบของการโฆษณาชวนเชื่อที่คุกคาม หรือเป็นผลให้เกิดการรุกรานหรือเป็นภัยต่อสันติภาพอันบัดด็อกฎบัตรสหประชาชาติ ส่วนมาตรา 20 (2) บุ่งห้ามโดยตรงต่อการสนับสนุนใดๆ ให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เพื่อพันธุ์หรือศาสนาซึ่งข้อบัญญัติให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปรปักษ์หรือการใช้ความรุนแรงไม่ว่าการโฆษณาชวนเชื่อหรือการสนับสนุนนั้นจะมีจุดมุ่งหมายซึ่งเป็นการภายในหรือภายนอกของรัฐที่เกี่ยวข้องก็ตาม บทบัญญัติในมาตรา 20 (1) ไม่ได้ห้ามการสนับสนุนสิทธิอธิบดีโดยในการป้องกันตนเองหรือสิทธิของปวงชนในการกำหนดใจตนเอง หรือในการเป็นเอกสารทั้งนี้โดยสอดคล้องกับกฎหมายสหประชาชาติ การที่จะให้มาตรา 20 มีประสิทธิภาพเต็มที่จะต้องมีกฎหมายบัญญัติชัดเจนว่าการโฆษณาชวนเชื่อและการสนับสนุนดังที่กล่าวมานี้ขัดกันนโยบายสาธารณะและจะต้องมีการบัญญัติถึงมาตรการลงโทษที่เหมาะสมในกรณีที่มีการละเมิด ดังนั้นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเชื่อว่ารัฐภาคีใดที่ยังไม่ได้ดำเนินการตามนี้ ควรจะดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการที่จะให้บรรลุพันธารณิตามมาตรา 20 และจะต้องละเว้นจากการโฆษณาชวนเชื่อหรือการสนับสนุนใดๆ เช่นนี้เสียเอง (มุกดาวรรณ ศักดิ์นุญ 2545 : 26-27)

10.1.3.16 สิทธิในการร่วมประชุมโดยสงบ ตามมาตรา 21 แห่งกติการฯ ฉบับนี้ บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะร่วมประชุมกันโดยสงบได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นที่อาจถูกจำกัดการใช้สิทธินี้บ้าง เช่น เพื่อความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศิลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นต้น

10.1.3.17 สิทธิในเสรีภาพแห่งการสมาคม มาตรา 22 แห่งกติการฯ ฉบับนี้ กำหนดว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการสมาคม โดยมีสิทธิที่จะก่อตั้งหรือเข้าร่วมสหภาพแรงงานได้

แต่ภายใต้สิทธิข้อนี้จะต้องไม่กระทบถึงภาระหน้าที่ของรัฐภาคีที่ได้ให้สัดสาบันต่ออนุสัญญา แรงงานระหว่างประเทศ ค.ศ.1948 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในการจัดตั้งองค์กรสิทธินี้อาจถูกจำกัดสิทธิได้บ้างในบางกรณี เช่น เพื่อความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นต้น

10.1.3.18 สิทธิครอบครัว ครอบครัวเป็นองค์ประกอบหน่วยเด็ก ๆ จำนวนมากที่รวมตัวกันก่อให้เกิดสังคมขึ้น ครอบครัวจึงเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของสังคมที่รัฐจะต้องให้การคุ้มครองคุ้มครองครอบครัวจะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่ชายและหญิงอยู่กินกันฉันสามีภรรยา มาตรา 23 กำหนดให้ชายและหญิงทำการสมรสได้ในวัยที่อาจสมรสได้คือแล้วแต่ว่าสังคมนั้น ๆ จะกำหนดไว้ที่อายุเท่าใด แต่จะต้องเป็นช่วงอายุที่มีการเจริญพันธุ์ของชายหญิงที่จะมีสัมพันธ์ทางเพศกันได้ และการสมรสจะทำได้ด้วยความเต็มใจ ขั้นตอนผูกพันเป็นสามีภรรยากัน จะบังคับบุตรเขยด้วยวิธีการใด ๆ อันขัดต่อหลักการเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่ได้ รัฐภาคีจะต้องดำเนินการอย่างเหมาะสมเพื่อรับรองความเสมอภาคแห่งสิทธิและความรับผิดชอบ คืออาจจะมีมาตรการทางกฎหมายที่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิง ห้ามสิทธิและความรับผิดชอบของคู่สมรส เช่น ความสัมพันธ์ส่วนตัว ความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินระหว่างสามีภรรยา จนกระทั่งการสิ้นสุดแห่งการสมรส เป็นต้น

โดยเฉพาะการสิ้นสุดแห่งการสมรสจะต้องมีกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กที่เกิดแต่การสมรสนั้น เช่นในเรื่องการปักครองเด็ก การอุปการะเลี้ยงดูเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะเด็กเป็นผู้บริสุทธิ์ที่เกิดมา

มาตรา 23 ของกติกายอมรับว่า ครอบครัวเป็นกลุ่มธรรมชาติและหน่วยพื้นฐานของสังคม และมีสิทธิได้รับการคุ้มครองโดยสังคมและรัฐ การคุ้มครองครอบครัวและสมาชิกได้รับการประกันโดยตรงและโดยอ้อมโดยบทบัญญัติอื่น ๆ ของกติกา ดังมาตรา 17 เป็นการจัดตั้งข้อห้ามในการแทรกแซงครอบครัวโดยอำนาจใจหรือไม่ถูกกฎหมาย นอกจากนี้มาตรา 24 ของกติกายังได้กล่าวอย่างเจาะจงถึงการคุ้มครองสิทธิของเด็ก ในฐานะที่เป็นเด็กหรือในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 19 มาตรา 23 การประชุมสมัยที่สามสิบเก้า 1990) สังเกตว่ารายงานของรัฐภาคีมักจะไม่ได้ให้ข้อมูลที่เพียงพอว่า รัฐและสังคมได้มีการดำเนินการตามพันธกรณี ในการคุ้มครองครอบครัวและสมาชิกที่ประกอบเป็นครอบครัวอย่างไรบ้าง สำหรับแนวคิดเรื่องครอบครัวนั้นอาจจะแตกต่างกันบ้างในบางแห่ง ระหว่างรัฐหนึ่งกับอีกรัฐหนึ่ง หรือระหว่างภูมิภาคหนึ่งกับภูมิภาคอื่นในรัฐเดียวกัน ดังนั้นจึงอาจเป็นไปไม่ได้ที่จะให้คำจำกัดความที่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับแนวคิดนี้ อย่างไรก็ตามรัฐภาคีจะต้องรายงาน

ว่าได้มีการให้ความหมายหรือคำจำกัดความแนวคิดและขอบเขตของคำว่าครอบครัวไว้อย่างไรในสังคมและระบบกฎหมายของตน นอกจากนี้เพื่อพิจารณาจากการมีอยู่ของรูปแบบครอบครัวที่หลากหลาย เช่นคู่ที่ไม่ได้แต่งงานและบุตรของพวากษา หรือครอบครัวที่มีผู้ปักกร่องคนเดียว และบุตรของพวากษา รัฐภาคีจะต้องระบุว่าครอบครัวประเภทเหล่านี้และสมาชิกในครอบครัวได้รับการยอมรับและคุ้มครองหรือไม่อย่างไร โดยกฎหมายและการปฏิบัติในประเทศ

มาตรา 23 กำหนดให้รัฐภาคีต้องออกมาตรการทางกฎหมาย การบริหารหรือมาตรการอื่น รัฐภาคีจะต้องขัดหาข้อมูลโดยละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของมาตรการดังกล่าวและวิธีการที่จะประกันการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากติดก้าวได้ขอนรับสิทธิของครอบครัวในการได้รับการคุ้มครองโดยสังคม รายงานของรัฐภาคีจะต้องระบุว่าได้มีการให้การคุ้มครองที่เพียงพอ ต่อครอบครัวอย่างไร โดยรัฐและสถาบันทางสังคมอื่นๆ ว่ารัฐได้ให้การช่วยเหลือทางการเงินหรืออื่นๆ หรือไม่อย่างไรต่อภัยกรรมของสถาบันเหล่านั้น และว่ารัฐได้ดำเนินการอย่างไรเพื่อให้ภัยกรรมเหล่านั้นลดลงกับติดก้าว

มาตรา 23 (2) ได้ย้ำถึงสิทธิที่หงุดหงิดและชายในวัยแต่งงานจะแต่งงานและสร้างครอบครัว มาตรา 23 (3) กำหนดว่าไม่ควรมีการแต่งงานที่เกิดขึ้นโดยปราศจากการยินยอมพร้อมใจโดยอิสระของผู้ที่จะเป็นคู่ครองกัน รายงานของรัฐภาคีจะต้องระบุว่าได้มีการจำกัดหรือขัดขวางการใช้สิทธิที่จะแต่งงานหรือไม่ ที่อยู่บนพื้นฐานของตัวแปรพิเศษบางอย่าง เช่น ระดับของความเป็นญาติ หรือความไว้วางใจความสามารถทางจิต กติกาไม่ได้ระบุเกณฑ์อายุเฉพาะสำหรับวัยแต่งงาน ไม่ว่าในกรณีของหญิงหรือชาย หากแต่อายุจะต้องถูกในวัยที่จะเข้าสู่ัยให้กันที่จะเป็นคู่ครองสามารถให้ความยินยอมอย่างเป็นอิสระในรูปแบบและภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎหมายได้ด้วยเหตุดังนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจึงต้องการที่จะระบุว่าบทบัญญัติทางกฎหมายเช่นนั้น จะต้องลดลงกับการใช้สิทธิอื่นๆ ที่ประกันไว้ในกติกาอย่างเดิมที่ ตัวอย่างเช่น สิทธิที่จะมีเสรีภาพในความคิด มโนธรรมและศาสนา จึงมีข้อว่ากันอย่างหนาแน่นแต่ละรัฐจะต้องจัดให้มีกฎหมายสามารถแต่งงานกันได้ โดยทั้งกฎหมายศาสนาและทางแพ่ง อย่างไรก็ตามในความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนนั้น การที่รัฐจะมากำหนดว่าการแต่งงานซึ่งเป็นไปตามพิธีทางศาสนานั้น จะต้องมีการจัดให้มี ขั้นบัน្តหรือจัดทำเบียน ภายใต้กฎหมายทางแพ่งด้วยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ขัดกับกติกา รัฐจะต้องระบุข้อมูลเรื่องนี้ในรายงานด้วย สิทธิที่จะต้องครอบครัวมีนัยโดยหลักการลีฟโอล่าส์ที่จะมีบุตรและการอยู่ร่วมกัน เมื่อรัฐภาคีดำเนินนโยบายวางแผนครอบครัวจะต้องลดลงกับบุตรและภาระที่ต้องมีลักษณะที่เป็นการเลือกปฏิบัติหรือบีบบังคับ ในทำนองเดียวกันของการที่จะอยู่ร่วมกันมีนัยถึงมาตรการที่เหมาะสมทั้งระดับภายในและในบางกรณีอาจต้องมีความร่วมมือกับรัฐอื่นๆ หรือที่จะประกันความเป็นเอกภาพหรือการกลับมาอยู่ร่วมกันของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสมาชิกในครอบครัวต้องแยกจากกันด้วยเหตุผลทางการเมือง เศรษฐกิจ หรือเหตุผลอื่นๆ ที่ค้ายกัน

มาตรา 23 (4) กำหนดว่ารัฐภาคีจะต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อที่จะประกันความเสนiorภาคในสิทธิและความรับผิดชอบของคู่ครองเกี่ยวกับการสมรส ระหว่างสมรสและการลี้ภัย การสมรส คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตโดยเฉพาะว่า การเลือกปฏิบัตินั้นฐานแห่งเพศ จะต้องไม่เกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับการได้นามหรือเสียสัญชาติตัวเดียวเท่านั้น แต่จะต้องมีเกิดขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับการได้นามหรือเสียสัญชาติตัวเดียวเท่านั้น หรือที่จะมีส่วนร่วมบนพื้นฐานที่เท่าเทียมในการเลือกที่จะมีนามสกุลใหม่จะต้องได้รับการคุ้มครอง ในระหว่างสมรสคู่ครองจะต้องมีสิทธิและความรับผิดชอบที่เท่าเทียมกันในครอบครัว ความเท่าเทียมนี้ขยายไปถึงทุกเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ของพวกราช เช่น ทางเลือกในที่อยู่อาศัย การจัดการภาระในบ้าน การศึกษาของบุตร และการบริหารทรัพย์สิน ความเท่าเทียมดังกล่าวย่อมมีผลลัพธ์เนื่องต่อการจัดการต่างๆ เกี่ยวกับการแยกจากกันในทางกฎหมาย หรือการลี้ภัยของการสมรส ดังนั้นจึงห้ามการปฏิบัติใดๆ ที่เป็นการเลือกปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับเหตุผลและกระบวนการของการแยกกันอยู่ หรือการหย่าร้าง การคุ้มครอง เงินบำรุงเลี้ยงดูบุตร สิทธิในการเยี่ยม การสูญเสียหรือได้มาซึ่งอำนาจในการดูแลบุตร โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ด้วยเหตุดังกล่าว นี้รัฐภาคีจึงต้องรวมข้อมูลในรายงานเกี่ยวกับการจัดทำมาตรการคุ้มครองที่เพียงพอแก่เด็กในกรณีที่มีการลี้ภัยและการลี้ภัยของคู่ครอง (มุกดาระณ ศักดิ์บุญ 2545 : 64-67)

10.1.3.19 สิทธิเด็ก จากที่กำหนดไว้ในมาตรา 24 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ รัฐภาคีจะต้องให้การคุ้มครองแก่เด็กทุกคน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องจากเชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา เพ่าพันธุ์ สังคม ทรัพย์สิน หรือกำเนิด เด็กย่อมได้รับการตั้งชื่อ มีสิทธิที่จะมีหลักฐานทางทะเบียนในทันทีที่ถือกำเนิดและมีสัญชาติ

มาตรา 24 กำหนดถึงสิทธิของเด็กทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติในการที่จะได้รับการคุ้มครองในฐานะผู้เข้าร่วมครอบครัว สังคมและรัฐ การปฏิบัติตามบทบัญญัตินี้จึงต้องมีการออกมาตรการพิเศษเพื่อคุ้มครองเด็กเป็นการเพิ่มเติมจากมาตรการที่รัฐต้องดำเนินการภายใต้มาตรา 2 เพื่อประกันการได้ใช้สิทธิตามกติกาของคนทุกคน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 17 มาตรา 24 การประชุมสมัยที่สามสิบห้า (1989)) ได้ชี้ว่าสิทธิสำหรับเด็กซึ่งกติกาให้การยอมรับนั้นไม่ได้จำกัดเพียงแค่สิทธิตามมาตรา 24 และในฐานะบุคคลเด็กมีสิทธิในการได้ใช้สิทธิตามสิทธิพลเมืองทั้งหมดในกติกา บทบัญญัติบางประการของกติกาได้ระบุให้รัฐทราบถึงมาตรการที่จะต้องดำเนินการเพื่อที่จะให้เด็กได้รับการคุ้มครองมากกว่าผู้ใหญ่ ดังนั้นในเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิในชีวิต ไทยประหารชีวิตจึงไม่ควรจะถูกกำหนดด้วย สำหรับอาชญากรรมที่กระทำโดยบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี และเช่นกันหากถูกจำกัด เสรีภาพโดยขอบด้วยกฎหมายเด็กที่ถูกกล่าวหาต้องได้รับการแยกออกจากผู้ใหญ่ และต้องได้รับ

၁၂၃

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างเด็กที่มีสัญชาติกับเด็กต่างด้าว หรือระหว่างเด็กที่เกิดถูกต้องตามกฎหมายกับเด็กนอกสมรส

ครอบครัว สังคมและรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบในการประกันการคุ้มครองที่จำเป็นแก่เด็ก การะเบื้องต้นต้องตกอยู่กับครอบครัวซึ่งต้องศึกษาความอย่างกว้างให้รวมถึงทุกคนที่ประกอบกัน เป็นครอบครัวในสังคมของรัฐภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองแต่เนื่องจากเป็นเรื่องปกติ สำหรับพ่อแม่ที่จะต้องทำงานนอกบ้าน รายงานของรัฐภาคีควรจะระบุว่าสังคม และสถานบันททาง สังคมและรัฐได้ทำหน้าที่รับผิดชอบตรงนี้อย่างไรเพื่อจะช่วยครอบครัวในการประกันการคุ้มครองเด็ก นอกเหนือไปนี้ในกรณีที่พ่อแม่และครอบครัวกพร่องอย่างแรงในการปฏิบัติหน้าที่ตรงนี้ มีการปฏิบัติ อย่างโหดร้าย หรือหอดทิ้งเด็ก รัฐควรจะแทรกแซงเพื่อจะจำกัดอำนาจของผู้ปกครอง และเด็ก ควรจะถูกแยกออกจากครอบครัวหากจำเป็นต่อสถานการณ์ ่วนกรณีที่มีการหย่าร้างต้องมีการ ดำเนินมาตรการ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเพื่อให้เกิดได้รับการคุ้มครองที่จำเป็นและ ดำเนินการทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ให้เด็กมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ปกครองห่างสองฝ่าย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็นว่าเป็นประโยชน์ที่รายงานของรัฐภาคีจะได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ มาตรการพิเศษของการคุ้มครองที่ได้มีการดำเนินการ เพื่อคุ้มครองเด็กที่ถูกหอดทิ้งหรือสูญเสีย บรรยายกาศของครอบครัว โดยผู้ให้เด็กเหล่านี้สามารถพัฒนาตนเองได้ภายใต้สภาพการณ์ที่ใกล้เคียง กับบรรยายกาศของครอบครัวมากที่สุด

มาตรา 24 (2) บัญญัติว่า “เด็กทุกคนย่อมมีหลักฐานทางระเบียนทันทีที่ถือกำเนิด และย่อมได้รับการตั้งชื่อ” คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนมีความเห็นว่า บทบัญญัตินี้ควรได้รับ การศึกษาความว่ามีความเชื่อมโยงกับบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิในมาตรการคุ้มครองพิเศษ และตราขึ้น เพื่อส่งเสริมการยอมรับความเป็นบุคคลทางกฎหมายของเด็ก การส่งเสริมสิทธิที่จะมีชื่อ มีความ สำคัญพิเศษในกรณีของเด็กนอกสมรส วัตถุประสงค์สำคัญของพัฒนาระบบที่จะต้องขาดทະเบี้ยนแจ้ง เกิดเด็กก็เพื่อลดอันตรายของการลักพา การขาย หรือการค้าเด็ก หรือการปฏิบัติรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่สอดคล้องกับการได้ใช้สิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมาย รายงานของรัฐภาคีควรจะระบุในรายละเอียด ถึงมาตรการที่ประกันการจดทะเบียนแจ้งเกิดโดยเร็วของเด็กที่เกิดในดินแดนของตน

มาตรา 24 (3) บัญญัติว่า “เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับสัญชาติ” ในบริบทของการ คุ้มครองเด็กควรจะได้มีการให้ความสนใจพิเศษต่อสิทธิของเด็กทุกคนที่จะได้รับสัญชาติ ซึ่งวัตถุ ประสงค์ของบทบัญญัตินี้ก็เพื่อที่จะป้องกันเด็กไม่ให้ถูกคุ้มครองน้อยลงโดยสังคมและรัฐ เพราะ เหตุว่าเข้าไว้สัญชาติ แต่ก็ไม่ได้จำเป็นว่ารัฐจะต้องมีพันธะที่จะต้องให้สัญชาติกับเด็กทุกคนที่เกิด ในเขตแดน อย่างไรก็ตามรัฐต้องออกมาตรการทุกอย่างที่เหมาะสมทั้งภายในและโดยความ ร่วมมือกับรัฐอื่นในการประกันว่า เด็กทุกคนจะได้รับสัญชาติเมื่อเขาเกิด ด้วยเหตุนี้การเลือก ปฏิบัติทั้งปวงเกี่ยวกับการได้สัญชาติไม่ควรเป็นที่ยอมรับโดยกฎหมายภายใน เช่น การเลือกปฏิบัติ

ระหว่างเด็กที่เกิดถูกต้องตามกฎหมายกับเด็กที่เกิดนอกสมรส และเด็กที่เกิดจากพ่อแม่ไร้สัญชาติ หรือการเลือกปฏิบัตินั้นฐานของสถานะทางสัญชาติของพ่อหรือแม่หรือหัวหน้าของฝ่าย มาตรการที่ดำเนินการเพื่อประกันการได้สัญชาติของเด็กจะต้องมีการระบุในรายงานของรัฐบาล (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 53-57)

10.1.3.20 สิทธิทางการเมือง มาตรา 25 กำหนดถึงสิทธิและโอกาสของพลเมืองทุกคนที่จะมีส่วนร่วมในรัฐกิจทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม คือจะได้จากการออกเสียงหรือโหวตสมควรรับเลือกตั้งซึ่งนับว่าเป็นหลักการประชาธิปไตยที่สำคัญของสังคมทั่วโลก และมีสิทธิในการเข้าถึงบริหารสาธารณรัฐต่างๆ อย่างเสมอภาคกัน

จากความเห็นทั่วไปสำคัญที่ 25 มาตรา 25 การประชุมสมัยที่ห้าสิบเจ็ด (1996) มีความเห็นว่าสิทธิภายใต้มาตรา 25 นี้ มีความเกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้แยกต่างหากจากสิทธิของปวงชนที่จะกำหนดให้ตนเอง โดยอำนาจของสิทธิที่ได้รับการขอมรับในมาตรา 1 (1) ปวงชนมีสิทธิในการกำหนดสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรี รวมทั้งการได้ใช้สิทธิที่จะเลือกรูปแบบของรัฐธรรมนูญหรือรัฐบาลของตนเอง ส่วนมาตรา 25 เกี่ยวข้องกับสิทธิของปัจเจกบุคคลที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ที่เป็นการบริหารรัฐกิจ สิทธิต่างๆ เหล่านี้ ในฐานะที่เป็นสิทธิปัจเจกบุคคลอาจก่อให้เกิดข้อเรียกร้องภายใต้พิธีสารฉบับแรกได้ รัฐบาลจะต้องออกมาตรการทางกฎหมายหรือมาตรการอื่นที่อาจจำเป็นในการประกันว่า พลเมืองมีโอกาสอย่างแท้จริงในการได้ใช้สิทธิที่เกิดจากคุณครอง ตรงกันข้ามกับสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ที่มีการขอมรับโดยปกติฯ ซึ่งนี้ การประกันให้กับปัจเจกบุคคลทุกคนในเขตแดนและในเขตอาณาเขตทางกฎหมายของรัฐ มาตรา 25 คุ้มครองสิทธิของ “พลเมืองทุกคน” โดยการแบ่งแยกได้ฯ ระหว่างพลเมืองในการได้ใช้สิทธิเหล่านี้บนพื้นฐานของเชื้อชาติ สิ่ง เผศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง หรือความคิดเห็นอื่นใดที่มาทางเชื้อชาติ หรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นๆ มิอาจกระทำได้ นอกจากนี้ การแบ่งแยกจะห่วงผู้ที่ได้สิทธิพลเมืองโดยคำนึงถึงผู้ที่ได้มาโดยการแปลงสัญชาติ อาจจะก่อให้เกิดคำถามเรื่องความสอดคล้องกับมาตรา 25 รายงานของรัฐควรจะระบุว่า มีกี่คนได้มีบัตรหุ้นส่วน เช่น ผู้อยู่อาศัยชาวต่างด้าวที่ได้ใช้สิทธิเหล่านี้อย่างจำกัด ตัวอย่างเช่น สิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งในการเลือกตั้งห้องถีน หรือที่จะดำรงตำแหน่งสาธารณรัฐบทางอย่าง การบังคับใช้เงื่อนไขฯ ในการใช้สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 25 จะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ที่เป็นกลางและมีเหตุผล ตัวอย่างเช่น การกำหนดอาชญาที่สูงขึ้นสำหรับการได้รับเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบทางอย่าง อาจจะมีเหตุผลมากกว่าการกำหนดเงื่อนไขต่อสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งควรเป็นสิทธิของพลเมืองที่เป็นผู้ใหญ่ทุกคน การใช้สิทธิเหล่านี้ของพลเมืองจะต้องไม่ได้รับการเพิกถอน หรือกีดกัน ยกเว้นในกรณีที่กฎหมายกำหนดและมีลักษณะเป็นกลาง และมีเหตุผล ตัวอย่างเช่น ความไว้สมรรถภาพทางจิตที่เป็นที่ยอมรับว่าอาจจะเป็นเหตุผลในการปฏิเสธสิทธิที่จะเลือกตั้ง หรือดำรงตำแหน่งของบุคคล

มาตรา 25 (ก) ที่กำหนดว่า “มีส่วนในรัฐกิจ” นั้น เป็นแนวคิดโดยกรง ซึ่งเกี่ยวข้อง กับการใช้อำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจนิตบัญญัติ บริหาร และดำเนินการ เป็นการครอบคลุมทุกแง่มุมของการบริหารรัฐกิจ รวมทั้งการก่อตั้งและบังคับใช้กฎหมายในระดับ ระหว่างประเทศในประเทศ ภูมิภาค และระดับท้องถิ่น รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ จะต้อง กำหนดถึงการจัดสรรงาน และแนวทางที่พลเมืองที่เป็นปัจเจกบุคคลจะได้ใช้สิทธิที่จะมีส่วน ร่วมในการบริหารรัฐกิจ เช่นที่มีการคุ้มครองตามมาตรา 25

มาตรา 25 (ข) ได้กำหนดให้พลเมืองมีส่วนร่วมโดยตรงในการบริหารรัฐกิจเมื่อ พวกราชใช้อำนาจในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์กรนิตบัญญัติ หรือโดยการดำรงตำแหน่งในทาง บริหาร สิทธิของการมีส่วนร่วมโดยตรงนี้ ได้รับการสนับสนุนโดยวรรค (ข) พลเมืองซึ่งมีส่วน ร่วมโดยตรงในการบริหารรัฐกิจ เมื่อพวกราชเลือก หรือเปลี่ยนรัฐธรรมนูญ หรือตัดสินใจในเรื่อง สาธารณสัมภัยผ่านทางการท้าประชานติ หรือกระบวนการเลือกตั้งอื่นๆ ที่ดำเนินการอย่างสอดคล้องกับวรรค (ข) พลเมืองอาจจะมีส่วนร่วมโดยตรง โดยการมีส่วนร่วมในสถาปัตยชนชั้นนี้ สำนักงานในการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นท้องถิ่น หรือเกี่ยวกับกิจของชุมชนเฉพาะ หรือในองค์กร ที่จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นตัวแทนพลเมืองในการบริกรยากับรัฐบาล อนึ่ง ในกรณีที่ซ่องทางการมีส่วน ร่วมโดยตรงของพลเมืองได้รับการจัดตั้งขึ้น จะต้องไม่มีการแบ่งแยกระหว่างพลเมืองในส่วนที่ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมบนพื้นฐานของเรื่องที่มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 2 วรรค 1 และจะต้องไม่มี การจำกัดใดๆ โดยปราศจากเหตุผลสมควร ในกรณีที่พลเมืองมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจ ผ่านทางตัวแทนที่มีการเลือกโดยเสรี มาตรา 25 ซึ่งให้เห็นโดยนัยว่า ตัวแทนเหล่านี้ได้ใช้อำนาจ ทางรัฐบาลในความเป็นจริง และพวกราชจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบการใช้อำนาจนั้น โดยผ่านทาง กระบวนการเลือกตั้งมาตรา 25 ยังระบุโดยนัยว่า ตัวแทนใช้อำนาจเหล่านั้นเพียงเท่าที่ได้มอบ หมายให้พวกราช โดยสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมโดยผ่านทางตัวแทน ที่คัดเลือกโดยเสรีนั้น กระทำโดยการออกเสียงเลือกตั้งซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับวรรค (ข) นอกจากนี้พลเมืองก็ยังสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจ โดยใช้อิทธิพล ผ่านทางการถกเถียงสาธารณะ และการเจรจากับตัวแทนของพวกราช หรือผ่านทางความสามารถ ในการที่จะจัดตั้งรวมตัวโดยพวกราชเอง การมีส่วนร่วมนี้ได้รับการสนับสนุนโดยการประกันเสรีภาพ ในการแสดงออกและการชุมนุม และสมาคม

มาตรา 25 (ข) ได้กำหนดขอบเขตบัญญัติเฉพาะเกี่ยวข้องกับสิทธิของพลเมืองในการ มีส่วนร่วมในการบริหารรัฐกิจในฐานะผู้ออกเสียงเลือกตั้ง หรือเป็นตัวแทนลงเลือกตั้ง การเลือก ตั้งที่จัดให้มีเป็นครั้งคราวอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับวรรค (ข) นั้น มีความสำคัญในการ ประกันความรับผิดชอบของตัวแทน ในการใช้อำนาจนิตบัญญัติหรือบริหารที่พวกราชได้รับ การเลือกตั้งเข่นนั้นจะต้องกำหนดช่วงระยะเวลาให้มีการเลือกตั้งขึ้น ซึ่งจะต้องไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป

และจะต้องประกันว่า อำนาจของรัฐบังคับต้องยุ่นการแสดงออกโดยเสรีซึ่งเจตจำนงของผู้เลือกตั้ง นอกจากนี้สิทธิและพันธกรณีตามวาระ (ข) จะต้องได้รับการประกันโดยกฎหมาย สำหรับสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งและแสดงประชามติ จะต้องได้รับการจัดตั้งโดยกฎหมาย และอาจถูกจำกัดเพียงเท่าที่มีเหตุผลสมควร เช่น การกำหนดอายุขันต่อสำหรับสิทธิในการเลือกตั้ง การจำกัดสิทธิเลือกตั้งบนพื้นฐานของการไว้สมรรถภาพทางกายนั้น ไม่มีเหตุผลสมควร รวมทั้งการตั้งข้อกำหนดเรื่องการอ่านออกเสียงได้ การศึกษา หรือทรัพย์สิน นอกจากนี้การเป็นสมาชิกของพระรัตนมุ่นควรจะนำมายืนยันในของสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง หรือใช้อ้างเป็นสาเหตุของการขาดคุณสมบัติ และรัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อจะประกันว่าบุคคลทุกคนที่มีสิทธิออกเสียง เลือกตั้งสามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ การลงทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวก สะดวก และต้องไม่มีการสร้างอุปสรรคใดๆ ต่อการลงทะเบียนเช่นนั้น การกำหนดให้ผู้ที่ต้องลงทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ต้องมีถิ่นที่อยู่ในเขตที่จะมีการเลือกตั้ง จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล และต้องไม่ถูกนำไปใช้ในลักษณะที่จะกีดกันผู้ไร้ที่อยู่ไม่ให้ได้รับสิทธิในการออกเสียง กฎหมายอาญาจะต้องกำหนดห้ามการแทรกแซงผิดๆ เกี่ยวกับการลงทะเบียนหรือการออกเสียง ตลอดจนการคุกคาม หรือบุ่มบู่ผู้ออกเสียงเลือกตั้ง และกฎหมายเหล่านี้จะต้องมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด ภายใต้การศึกษาแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการรณรงค์ให้มีลงทะเบียนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นในการประกันว่าการใช้สิทธิตามมาตรา 25 นั้นจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยชุนชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียงพอ

การบังคับใช้สิทธิและโอกาสในการมีสิทธิลงเลือกตั้งเป็นการประกันว่า บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีเสรีภาพในการเลือกผู้แทน การจำกัดสิทธิใดๆ ในสิทธิที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง เช่น อายุขันต่อ อาจจะกระทำได้เพียงเท่าที่อยู่บนหลักเกณฑ์ที่เป็นกลางและมีเหตุผล บุคคลที่มีสิทธิลงรับสมัครเลือกตั้ง จะต้องไม่ถูกกีดกันโดยข้อกำหนดที่ไม่มีเหตุผล หรือเป็นการเลือกปฏิบัติ เช่น การศึกษา ที่อยู่อาศัยหรือเชื้อชาติ หรือโดยเหตุผลของการผูกไว้ทางการเมือง บุคคลใดจะถูกเลือกปฏิบัติหรือทำให้เสียเปรียบใดๆ เพียงเพราะสถานะของการเป็นผู้สมัครของเขามาได้ สำหรับสิทธิของบุคคลในการลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องไม่ถูกจำกัดอย่างไรเหตุผล โดยการกำหนดให้ผู้สมัครจะต้องเป็นสมาชิกพาร์กการเมือง หรือเป็นสมาชิกพรรครัฐบาลนั่นโดยเฉพาะ หากมีข้อกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง จะต้องมีจำนวนผู้สนับสนุนขึ้นต่อในการสั่งเป็นตัวแทน ข้อกำหนดนี้จะต้องสมเหตุสมผล และไม่เป็นอุปสรรคต่อการสมัคร นอกจากนี้ ความเห็นทางการเมืองจะต้องไม่ถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างลิด落ในสิทธิในการลงสมัครเลือกตั้งของบุคคลใด ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อมาตรา 5 (1) ของกติกา

โดยสอดคล้องกับมาตรา 25 (ข) การเลือกตั้งจะต้องกระทำอย่างเป็นธรรมและเสรี และมีขึ้นตามระยะเวลาที่กำหนด ภายใต้กรอบของกฎหมายซึ่งประกันการใช้สิทธิออกเสียง

เลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง จะต้องมีอิสระในการเลือกผู้สมัครในการเลือกตั้ง และในการสนับสนุนหรือคัดค้านข้อเสนอใดๆ ที่มีการจัดทำประชาชนดิ และจะต้องมีอิสระในการสนับสนุนหรือต่อต้านรัฐบาล โดยจะต้องไม่มีอิทธิพลหรือการบ่ำบุญใดๆ ซึ่งอาจจะบิดเบือนหรือขัดขวางการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งโดยเสรี ผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะต้องสามารถมีความเห็นได้อย่างอิสระ ปราศจากการใช้ความรุนแรง หรือการบ่ำบุญว่าจะใช้ความรุนแรง การบังคับ การบี้บุญ หรือการแทรกแซงบังการ ไม่ว่าชนิดใดๆ การจำกัดค่าใช้จ่ายในการรณรงค์เลือกตั้งตามสมควรอาจจะกระทำได้ หากจำเป็นต่อการประกันว่าการเลือกโดยเสรีของผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะไม่ถูกบั้นทอน หรือเพื่อไม่ให้เกิดการบิดเบือนกระบวนการทางประชาธิปไตย โดยการใช้จ่ายอย่างเกินเหตุ โดยผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นอกจากนี้ผลการเลือกตั้งที่ถูกต้องจะต้องได้รับการตรวจสอบและปฏิบัติตามสิ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง ชุมชน และสมาคมนั้น เป็นเงื่อนไขที่สำคัญสำหรับการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องได้รับการคุ้มครองเต็มที่ นอกจากนี้จะต้องมีการดำเนินมาตรการในทางบวกเพื่อจัดความยากลำบากบางเรื่อง เช่นการไม่รู้หนังสืออุปสรรคทางด้านภาษา ความยากจน และข้อกีดขวางต่อการให้บริการในทางเดียว เช่นขัดขวางไม่ให้บุคคลผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ใช้สิทธินั้นอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งจะต้องมีการจัดทำในภาษาของชนกลุ่มน้อยด้วย รวมทั้งจะต้องมีการจัดทำวิธีการบางอย่าง เช่นการใช้รูปแบบและสัญลักษณ์ เพื่อที่จะประกันว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่รู้หนังสือจะมีข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ แม้ว่ากติกาจะไม่ได้ระบุถึงระบบการเลือกตั้งใดๆ เป็นการเฉพาะ หากแต่ระบบการเลือกตั้งใดๆ ที่ดำเนินอยู่ในรัฐภาคี จะต้องสอดคล้องกับสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 25 และจะต้องประกันและทำให้การแสดงออกโดยอิสระของเจตจำนงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งปรากฏผลเป็นจริง หลักการหนึ่งคนหนึ่งเสียง จะต้องนำมายังภายในกระบวนการการเลือกตั้งของแต่ละรัฐ คะแนนเสียงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งหนึ่งคนจะต้องเท่ากับของคนอื่น

เพื่อให้มีการตรวจสอบรัฐภาคี ควรจะมีการจัดตั้งองค์กรการเลือกตั้งที่เป็นอิสระ เพื่อจะดูแลกระบวนการการเลือกตั้ง และเพื่อประกันความเป็นธรรม ความเป็นกลาง และเป็นไปด้วยกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับกติกา รัฐจะต้องดำเนินมาตรการประกันข้อกำหนดในการรักษาความลับของการออกเสียงเลือกตั้งในช่วงของการเลือกตั้ง รวมทั้งการออกเสียงนอกสถานที่ล่วงหน้า ในกรณีที่มีระบบหนึ่งอีกหนึ่ง นี้ย่อมหมายความว่า ผู้ออกเสียงเลือกตั้งจะต้องได้รับการคุ้มครองจากรูปแบบของการบ่ำบุญหรือบังคับใดๆ ให้เปิดเผยว่าเขาจะเลือกตั้งหรือเลือกตั้งอย่างไร รวมทั้งจากการแทรกแซงใดๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือโดยอำนาจศาลในกระบวนการการออกเสียงเลือกตั้ง การปราศจากสิทธินี้ย่อมไม่สอดคล้องกับมาตรา 25 ของกติกา ที่บัตรเลือกตั้งจะต้องได้รับการ

ประกันความปลอดภัยและจะต้องมีการนับคะแนนเสียงต่อหน้าผู้สมัคร หรือตัวแทน การตรวจสอบโดยอิสระในกระบวนการออกเสียงและการนับคะแนน และการทบทวนทางศาลหรือกระบวนการอื่นๆ ในทำนองเดียวกันจะต้องมีอยู่ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในความปลอดภัยของห้องนับตัวและ การนับคะแนน การช่วยเหลือผู้พิการ ตามอุด หรือไม่ว่าหนังสือ จะต้องเป็นอิสระ และผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะต้องได้รับรู้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับหลักประกันเหล่านี้

มาตรา 25 (ค) เกี่ยวข้องกับสิทธิและโอกาสของพลเมืองที่จะเข้าถึงตำแหน่งงานบริการสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยทั่วไป ในกรณี หลักเกณฑ์และกระบวนการแต่งตั้ง เลื่อนขั้น การสั่งพักงาน และการให้ออก จะต้องเป็นธรรมและมีเหตุผล ทั้งนี้อาจมีการดำเนินมาตรการเชิงสนับสนุนได้ในกรณีที่เหมาะสม เพื่อที่จะประกันว่า พลเมืองทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการบริหารรัฐกิจ การที่กำหนดให้การเข้าถึงบริการสาธารณะอยู่บนโอกาสที่เท่าเทียมกันและใช้หลักกุญแจบัตรเป็นเกณฑ์ รวมทั้งการจัดให้มีอาชญากรรมที่มั่นคงเป็นการประกันว่า บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสาธารณะจะปลอดจากการแทรกแซงหรือกดดันทางการเมือง นอกจากนี้ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในการประกันว่า บุคคลจะต้องไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติในการใช้สิทธินี้ภายใต้มาตรา 25 (ค) ไม่ว่าจะบนพื้นฐานใดๆ เช่นที่ระบุไว้ในมาตรา 2 (1)

เพื่อที่จะประกันการได้ใช้สิทธิซึ่งได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 25 อย่างเต็มที่ การสื่อสารข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะและประเด็นทางการเมืองอย่างเสรี ระหว่างพลเมือง ผู้สมัคร และตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกย่อมเป็นสิ่งสำคัญ นี้ย่อมรวมถึงหนังสือพิมพ์และสื่ออื่นๆ ที่มีความเป็นอิสระ สามารถที่จะวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะโดยปราศจากการตรวจทานหรือขัดขวางและที่จะให้ข้อมูลแก่ความเห็นสาธารณะ นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยการใช้สิทธิ และการเคารพสิทธิที่ได้รับการประกันในมาตรา 19 มาตรา 21 และมาตรา 22 ของกติการ่วมถึงเสรีภาพที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองโดยแต่ละบุคคล หรือผ่านทางพรรคการเมือง หรือองค์กรอื่นๆ เสรีภาพที่จะถูกเดิมเรื่องสาธารณะที่จะจัดการชุมชน และประชุมโดยสงบ ที่จะวิจารณ์คัดค้านและที่จะเผยแพร่เอกสารทางการเมือง สิทธิในเสรีภาพในการสมาคม รวมทั้งสิทธิที่จะก่อตั้ง และเข้าร่วมองค์กร และสมาคมที่เกี่ยวกับเรื่องการเมืองและสาธารณะเป็นจุดเชื่อมสำคัญต่อสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองในมาตรา 25 พรรครการเมืองและการเป็นสมาชิกพรรคนี้บทบาทสำคัญต่อการบริหารกิจกรรมสาธารณะและกระบวนการเลือกตั้ง รัฐจะต้องประกันว่าในการจัดการภายในพรรครการเมืองมีการเคารพนับถือของมาตรา 25 เพื่อทำให้พลเมืองสามารถใช้สิทธิตามที่ระบุไว้ได้ นอกจากนี้ ตามบทบัญญัติของมาตรา 5 (1) ของกติกา สิทธิใดๆ ที่ได้รับการยอมรับและคุ้มครองโดยมาตรา 25 ไม่อาจจะถูกตีความว่าเป็นสิทธิที่จะกระทำ หรือทำให้

ขอบธรรม ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่มุ่งทำลายหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย ในขอบเขตที่กว้างกว่าที่กำหนดในกิตกาฉบับนี้ (มุกดาวารณ ศักดิ์บุญ 2545 : 108-119)

10.1.3.21 สิทธิในความเสมอภาคกันตามกฎหมาย มาตรา 26 แห่งกิตกาฉบับนี้กำหนดว่า บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย และมีสิทธิได้รับความคุ้มครองที่เท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ

10.1.3.22 สิทธิของชนกลุ่มน้อย มาตรา 27 กำหนดให้ชนกลุ่มน้อยทางเชื้อพันธุ์ ศาสนาหรือภาษา มีสิทธิที่จะมีวัฒนธรรมของตนเอง ที่จะนับถือและปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาหรือใช้ภาษาของตนเองได้ในสังคมโดยมีสิ่งร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม โดยปกติ แม้ว่าจะมีความแตกต่างจากกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ก็ตาม จะสังเกตเห็นได้ว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะหรือสิทธิพิเศษสำหรับชนกลุ่มน้อยเท่านั้น บุคคลทั่วไปอื่น ๆ ไม่มีส่วนในสิทธินี้ด้วย แต่ในขณะเดียวกัน ชนกลุ่มน้อยก็มีสิทธิในสิทธิอื่น ๆ เช่นเดียวกับบุคคลทั่ว ๆ ไปด้วยเช่นกัน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 23 มาตรา 27 การประชุมสมัยที่ห้าสิบ (1994) พิจารณารายงานบางฉบับเห็นว่า รัฐภาคีมีความสับสนะระหว่างหน้าที่ภายใต้มาตรา 27 กับหน้าที่ภายใต้มาตรา 2 (1) ที่จะต้องประกันการได้ใช้สิทธิภายใต้กิตกาโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติกับหน้าที่ในการประกันความเสมอภาคและการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันในกฎหมายตามมาตรา 26 กิตกาได้แยกสิทธิที่มีการคุ้มครองภายใต้มาตรา 27 ออกจาก การประกันภายใต้มาตรา 2 (1) และมาตรา 26 การได้ใช้สิทธิตามมาตรา 2 (1) โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติทั้งปวงนั้น ครอบคลุมบุคคลทุกคนภายใต้ดินแดนหรือภายใต้เขตอาณาติดทางกฎหมายของรัฐ ไม่ว่าบุคคลเหล่านี้จะเป็นคนกลุ่มน้อยหรือไม่ นอกจากนี้สิทธิภายใต้มาตรา 26 ซึ่งระบุถึงความเสมอภาคทางกฎหมาย การคุ้มครองที่เท่าเทียมกันทางกฎหมายและ การไม่เลือกปฏิบัติในเรื่องของสิทธิที่มีการระบุ และพันธกรณีของรัฐนั้น เป็นการควบคุมการใช้สิทธิทุกอย่าง ไม่ว่าจะได้รับการคุ้มครองภายใต้กิตกาหรือไม่ ซึ่งรัฐได้ออกเป็นกฎหมายให้กับบุคคลในดินแดนหรือได้อาณัติ โดยไม่สนใจว่าจะเป็นคนกลุ่มน้อยตามที่ระบุในมาตรา 27 หรือไม่⁽¹⁾

ถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา 27 ระบุว่าบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองนั้น เป็นสมาชิกในกลุ่มและ เป็นผู้ที่มีวัฒนธรรม ศาสนา หรือภาษาคล้ายกัน คำเหล่านั้นยังระบุว่าบุคคลที่จะได้รับการ

⁽¹⁾ คู่บันทึกทางการประชุมสมัชชาแห่งชาติ สมัยประชุมที่ 42 เอกสารเสริมหมายเลข 40 (A/42/40) annex VIII, sect. D เอกสารร้องเรียนหมายเลข 182/1984 (F.H. Zwann-de Vries v. the Netherlands) ความเห็นที่รับรองเมื่อวันที่ 9 เมษายน ก.ศ. 1987 sect. C เอกสารร้องเรียนหมายเลข 180/1984 (L.G. Danning v. the Netherlands) ความเห็นที่รับรองเมื่อวันที่ 9 เมษายน ก.ศ. 1987

คุ้มครองไม่จำเป็นต้องเป็นผลเมืองของรัฐภาคี ในเงื่อนหน้าที่ที่มาจากมาตรา 2(1) ก็ยังคงเกียวยข้อเนื่องจากรัฐภาคีถูกกำหนดภายใต้มาตรานั้นให้ประกันว่า สิทธิที่คุ้มครองภายใต้กฎหมายจะต้องมีการจัดทำให้กับบุคคลทุกคนภายใต้ดินแดนและเขตอาณัติทางกฎหมาย ยกเว้นสิทธิที่ได้ระบุชัดเจนสำหรับพลเมือง เช่น สิทธิทางการเมืองภายใต้มาตรา 25 ดังนั้น รัฐภาคีไม่อาจจำกัดสิทธิภายใต้มาตรา 27 ให้กับเฉพาะพลเมืองเท่านั้น

มาตรา 27 ให้สิทธิบุคคลที่เป็นสมาชิกคนกลุ่มน้อยซึ่ง “มีอยู่” ในรัฐภาคีเมื่อพิจารณาจากลักษณะและขอบเขตของสิทธิที่มีให้ในมาตรานั้น ไม่จำเป็นที่จะต้องมาตัดสินระดับของความควรของคำว่า “มีอยู่” การมีสิทธินั้นหมายความว่า บุคคลที่เป็นสมาชิกคนกลุ่มน้อยจะต้องไม่ถูกปฏิเสธสิทธิในการร่วมกับสมาชิกอื่นของกลุ่นในการใช้สิทธิwall ธรรมของตนในการปฏิบัติศาสนາและในการพูดภาษาของตน ทั้งนี้สิทธิดังกล่าวไม่พบเบาะอ่อนได้รับโดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ถือสัญชาติ หรือพลเมืองของรัฐภาคี ดังนั้นพวกเขางานี้ไม่จำต้องเป็นผู้อยู่อาศัยการ เช่นกัน แรงงานต่างชาติหรือผู้มาเยือนในรัฐภาคีซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย ย่อมได้รับการคุ้มครองที่จะไม่ถูกปฏิเสธการใช้สิทธินั้น เช่นเดียวกับบุคคลอื่นในเขตแดนของรัฐภาคี และโดยวัตถุประสงค์เดียวกัน พวกเขางานี้ได้มีสิทธิทั่วไปเช่นเดียวกับในประเทศในสหภาพในการสามารถชุมนุมและการแสดงออก การมีอยู่ของคนกลุ่มน้อยในทางผ่านธุรกิจ ศาสนา และภาษา ในรัฐภาคีใดๆ ไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับการตัดสินใจโดยรัฐภาคีนั้น แต่ต้องได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยเกณฑ์ที่เป็นกลาง

สิทธิของบุคคลที่เป็นคนกลุ่มน้อยทางภาษาที่จะได้ใช้ภาษาของตนในกลุ่นโดยส่วนตัว หรือในที่สาธารณะนั้น มีความแตกต่างจากสิทธิทางภาษาอื่นๆ ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องได้รับการแยกออกจากสิทธิทั่วไปในสิทธิทางภาษาและการแสดงออกที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้มาตรา 19 ซึ่งสิทธิประการหลังนี้ได้รับการจัดให้กับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนกลุ่มน้อยหรือไม่ นอกไปจากนี้สิทธิภายใต้มาตรา 27 จะต้องแยกออกจากสิทธิเฉพาะตามมาตรา 14 (3) (ฉบับ) ในเรื่องสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในการได้รับการแปลเมื่อเข้าใจ หรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลไม่ได้ แต่มาตรา 14 (3) ไม่ได้ให้สิทธิกับผู้ถูกกล่าวหาที่จะใช้หรือพูดภาษาที่ตนเลือกในกระบวนการทางศาลไม่ว่าในสถานการณ์ใดๆ⁽¹⁾

แม้ว่าถ้อยคำในมาตรา 27 จะนำเสนอบนเชิงลบ อย่างไรก็ตามก็ได้ยอมรับการคงอยู่ของ “สิทธิ” ซึ่งจะต้องไม่ได้รับการปฏิเสธรัฐภาคีมีหน้าที่ที่จะประกันการคุ้มครองสิทธิและการได้ใช้สิทธิดังกล่าวทั้งนั้น ดังนั้น มาตราการคุ้มครองเชิงบวกจึงกำหนดห้ามการกระทำที่เป็นการปฏิเสธหรือการละเมิดต่อสิทธิไม่ว่าจะกระทำโดยรัฐภาคีผ่านทางองค์กรนิติบัญญัติ ตุลาการ หรือ

⁽¹⁾ คุณนักกิจกรรมการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 45 เอกสารเรียนหมายเลข 40 (A/45/40) Vol.II, annex X, sect. A เอกสารร้องเรียนหมายเลข 220/1987 (T.K. v. France) การตัดสินเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ก.ศ. 1989 sect. B เอกสารร้องเรียนหมายเลข 222/1987 (M.K. v. France) การตัดสินเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ก.ศ. 1989

บริหาร หรือโดยบุคคลอื่นในรัฐภาคี แม้ว่าสิทธิที่คุ้มครองภายใต้มาตรา 27 เป็นสิทธิส่วนบุคคล สิทธินี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของคนกลุ่มน้อยที่จะยังคงรักษาวัฒนธรรม ภาษา หรือศาสนา ของกลุ่มคน มาตรการทางบวกโดยรัฐอาจจำเป็นที่จะคุ้มครองเอกสารลักษณ์ของคนกลุ่มน้อย และ สิทธิของสมาชิกที่จะมีการใช้และพัฒนาวัฒนธรรม ภาษาและที่จะปฏิบัติศาสนาในชุมชนร่วมกับ สมาชิกอื่นในกลุ่ม มาตรการทางบวกเหล่านี้จะต้องเคารพต่อบบทัญญูติของมาตรา 2 (1) และ มาตรา 26 ของติดก้าหั้งส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติระหว่างกลุ่มคนกลุ่มน้อยต่างกลุ่มหรือระหว่าง คนที่อยู่ในกลุ่มกับประชากรอื่น อย่างไรก็ตาม ทราบเท่าที่มาตรการเหล่านั้นมุ่งที่จะแก้ไขสภาพ ที่เป็นการกีดกันหรือความบกพร่องในการได้สิทธิภายใต้มาตรา 27 ก็อาจจะถือได้ว่าเป็นการ แบ่งแยกที่ชอบธรรมภายใต้กฎหมาย โดยที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของเกณฑ์ที่มีเหตุผลและเป็นกลาง

การใช้สิทธิทางวัฒนธรรมที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้มาตรา 27 นั้น คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนสังเกตว่า วัฒนธรรมแสดงออกในหลายรูปแบบ รวมถึงรูปแบบเฉพาะในการดำเนิน ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่ดิน โดยเฉพาะในกรณีของชุมชนคนพื้นเมือง สิทธินี้ อาจรวมถึงกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมดั้งเดิม เช่น การจับปลา ล่าสัตว์และสิทธิที่จะอาศัยใน เขตพื้นที่ส่วนต่างๆ ตามกฎหมาย⁽¹⁾ การได้ใช้สิทธิเหล่านี้อาจจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการทางกฎหมาย เพื่อคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่น เพื่อที่จะรับประกันการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนคนกลุ่มน้อย ในการตัดสินใจที่จะมีผลกระทบต่อพวกเข้า

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสังเกตว่า ไม่มีสิทธิให้ภายใต้มาตรา 27 ที่จะมีการนำไปใช้ใน ลักษณะหรือในขอบเขตที่ไม่สอดคล้องกับบทัญญูติอื่นในกฎหมาย แต่สรุปว่ามาตรา 27 นั้น เกี่ยวข้องกับสิทธิที่หน้าที่ในการคุ้มครองนั้นตกลงเป็นหน้าที่เฉพาะของรัฐ การคุ้มครองนี้มุ่งที่จะ ประกันการคงอยู่และการพัฒนาโดยต่อเนื่องของเอกสารลักษณ์ทางวัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ของชนกลุ่มน้อย เพื่อความรุ่งเรืองของสังคมโดยรวม ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเห็น ว่าสิทธินี้จะต้องได้รับการคุ้มครองเช่นนั้น และจะต้องไม่ถูกนำไปสับสนกับสิทธิส่วนบุคคลอื่นๆ ภายใต้กฎหมายที่ได้ให้กับบุคคลและทุกๆ คน รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องประกันการได้ใช้สิทธินี้ อย่างเต็มที่ (มุกดาวรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 86-90)

⁽¹⁾ คุณนักกิจการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยที่ 39 เอกสารเสริมหมายเลข 40 เอกสารร้องเรียนหมายเลข 167/1984 บันทึกสมัยประชุมที่ 43 เอกสารเสริมหมายเลข 40 เอกสารร้องเรียนหมายเลข 187/1985 ประกอบ และคุณเอกสาร ร้องเรียนหมายเลข 167/1984 (Bernard Ominayak, Chief of the Lubicon Lake Band v. Canada) ความเห็นที่รับรองเมื่อวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 1990 และเอกสารร้องเรียนหมายเลข 187/1985 (Kitok v. Sweden) ความเห็นที่รับรองเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 1988.

เห็นได้ว่ากติกาฯ ฉบับนี้ กำหนดเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดของสิทธิ์ต่างๆ มากกว่าที่มีการกำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

10.1.4 มาตรการควบคุม รัฐที่ลงนามและให้สัตยาบันกติกาฯ ฉบับนี้ จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีคือให้การเคารพต่อสิทธิ์ต่างๆ ที่กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติตามพันธกรณีของรัฐภาคี จะต้องทำอย่างไรบ้าง ในกรณีนี้เพื่อให้การเคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามกติกาฯ นี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการกำหนดมาตรการควบคุมไว้ในกติกาฯ ฉบับนี้ด้วยคือ

10.1.4.1 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน¹

มาตรา 28 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้กำหนดให้จัดตั้ง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน”² ขึ้น ประกอบด้วยกรรมการ จำนวน 18 คน รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกาฯ ฉบับนี้ สามารถเสนอชื่อให้เลือกตั้งได้ไม่เกิน 2 ชื่อ ซึ่งจะต้องมีสัญชาติเดียวกับรัฐที่เสนอชื่อ ผู้ที่ถูกเสนอชื่อจะต้องเป็นผู้มีความประพฤติ และมีความสามารถเป็นที่ยอมรับในทางสิทธิมนุษยชน โดยให้คำนึงถึงผู้มีประสบการณ์ทางกฎหมายด้วย

การเลือกตั้งกรรมการ ให้ใช้วิธีการลงคะแนนลับโดยทำการเลือกตั้งในการประชุมของรัฐภาคีทั้งหมดแห่งกติกาฯ ฉบับนี้ ณ ที่ทำการสหประชาชาติ การประชุมจะต้องมีองค์ประชุมเป็นจำนวนสองในสามของรัฐภาคีแห่งกติกาฯ ฉบับนี้ กรรมการที่ได้รับเลือกจะต้องไม่เป็นผู้มีสัญชาติเดียวกันเกินกว่า 1 คน และให้คำนึงถึงการแบ่งส่วนภาระเชิงสม稚กภาพตามสภาพทางภูมิศาสตร์อย่างเท่าเทียมกัน และให้คำนึงถึงการได้มาจากการรับเลือกและระบบกฎหมายหลักๆ ที่แตกต่างกันด้วย สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการคือ ผู้ได้รับการเสนอชื่อซึ่งได้คะแนนเสียงสูงสุดและเกินกึ่งหนึ่งของคะแนนเสียงจากผู้แทนรัฐภาคีที่เข้าประชุมและลงคะแนนเสียง

กรรมการที่ได้รับเลือกตั้งจะมีภาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี กรรมการกึ่งหนึ่ง (9 คน) จะสิ้นสุดสภาพกรรมการเมื่อครบกำหนดสองปี โดยรายชื่อกรรมการที่สิ้นสุดสภาพนี้จะให้ประธานในที่ประชุมการเลือกตั้งกรรมการเป็นผู้จับสลากทันทีภายหลังการเลือกตั้งเพื่อการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปีนั้น กรรมการที่ถูกเสนอชื่อแล้วอาจถูกเสนอชื่อซ้ำ อีกและได้รับเลือกตั้งได้ ถ้ากรรมการได้รับการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ตาย หรือลาออกจาก ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนก็จะแจ้งไปยังเลขานุการสหประชาชาติทันที

¹ กฎ 4 ข้อ 28 ลงข้อ 39 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ๑ “คำว่า “คณะกรรมการฯ” ในบทที่ 10 ต่อไปนี้จะหมายความถึง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน”

เพื่อประกาศให้คำแนะนำกรรมการของผู้นั้นว่างสิ่ง และถ้าวาระของกรรมการนั้นเหลืออยู่เกินกว่า ๘ เดือนก็จะจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมแทนตำแหน่งที่ว่าง และจะมีสิทธิอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่า วาระที่เหลืออยู่นั้นเท่านั้น

การประชุมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เอกा�ธิการสหประชาดิจิจัล เรียกประชุมคณะกรรมการฯครั้งแรก ณ สำนักงานใหญ่สหประชาดิจิจัล หลังจากนั้นก็จะมีการประชุม ตามกำหนดเวลาในข้อบังคับการประชุม ซึ่งจะมีขึ้น ณ สำนักงานใหญ่สหประชาดิจิจัล หรือสำนักงาน สหประชาดิจิจัลที่กรุงเจนิวา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะกำหนดระยะเวลาเบื้องต้นในการประชุม ขึ้นเอง แต่ระเบียบข้อบังคับการประชุมนี้จะต้องมีคือ 1. มีกรรมการ 12 คนเป็นองค์ประชุม และ 2. การลงมติให้เป็นไปตามเสียงข้างมากของกรรมการที่เข้าประชุม ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 39 ที่ บัญญัติไว้

10.1.4.2 การส่งรายงาน¹

เมื่อรัฐภาคีแห่งกติการฉบันนี้ รับที่จะให้การคุ้มครองในสิทธิและเสรีภาพ ต่างๆ ดังที่กล่าวไว้แล้วนั้น รัฐภาคีก็ยังจะต้องผูกพันที่จะปฏิบัติตามมาตรา 40 แห่งกติการ ฉบันนี้อีกด้วยคือ รัฐภาคีจะต้องส่งรายงานอธิบายถึงมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อให้สิทธิต่างๆ ที่รับรองไว้ได้รับการเคารพปฏิบัติตามอย่างจริงจัง และรายงานถึงความคืบหน้าในรัฐของตนว่าได้ผล มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ก็ให้กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นปัจจัยและอุปสรรคต่อการ ปฏิบัติตามพันธกรณีอีกด้วย การส่งรายงานจะต้องทำภายในหนึ่งปีสำหรับรัฐภาคีในขณะที่กติการ ฉบันนี้มีผลให้บังคับสำหรับรัฐอื่นๆ ที่เข้าเป็นภาคีแห่งกติการ ฉบันนี้ หลังจากนั้นให้ส่งรายงาน ภายในกำหนดเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ในการส่งรายงานให้ไปส่งยังเลขานุการสหประชาดิจิจัล และก็จะส่งต่อไป ยังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเพื่อพิจารณา และหากพิจารณาเห็นว่า มีส่วนเกี่ยวข้องในขอบเขต ของทบทวนการดำเนินภูมิศึกษา ให้ส่งรายงานถึงที่ทำการบูรณาการ หรือกับคณะกรรมการฯ แล้ว ก็สามารถจัดส่งรายงานที่เกี่ยวข้องไปยังทบทวนการดำเนินภูมิศึกษานั้นก็ได้ด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะได้พิจารณาศึกษารายงานที่ส่งมาแล้วก็จะ ทำรายงานของคณะกรรมการฯ พร้อมทั้งความเห็นทั่วไปตามสมควรส่งให้แก่รัฐภาคีที่ทำรายงาน นั้น คณะกรรมการฯ เองอาจพิจารณาส่งรายงานและความเห็นดังกล่าวไปยังคณะกรรมการฯ เศรษฐกิจ และการสังคมด้วยก็ได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้รัฐภาคีแห่งกติการ ฉบันนี้สามารถเสนอข้อ สังเกตต่อความเห็นที่คณะกรรมการฯ ได้ทำรายงานและมีความเห็นทั่วไปได้อีก

¹ ดู ภาค 4 ข้อ 40 ของกติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก 1

นับแต่กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง มีผลใช้บังคับตั้งแต่ปี ก.ศ. 1978 เป็นต้นมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ระบุในรายงานประจำปี (ในความเห็นทั่วไปคำดับที่ 1 พันธกรณ์ในการรายงาน การประชุมสมัยที่สิบสาม (1981)) ว่ามีรัฐเพียงไม่กี่แห่งที่ส่งรายงานตรงเวลา ส่วนใหญ่จะส่งรายงานล่าช้าเป็นหลาຍเดือนหรือหลายปี บางประเทศยังไม่ได้ส่งรายงานเลย แม้ว่าคณะกรรมการฯ จะได้เดือนหรือใช้มาตรการอื่นอยู่บ่อยครั้ง กระนั้นก็ตามความพหายานที่จะทำหน้าที่ในส่วนนี้ของรัฐภาคีแสดงว่ามีความเป็นไปได้ที่รัฐภาคีจะส่งรายงานได้ตามกรอบเวลาที่กำหนดตามมาตรฐาน 40 (1) และทั้งนี้ก็จะเป็นประโยชน์แก่รัฐภาคีนั้นเอง สำหรับประเทศไทยเตรียมเข้าเป็นภาคีกติกาฯ นี้ ควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนต่อพันธกรณ์นี้ เนื่องจากการจัดทำรายงานเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่มีความหลากหลายนั้นต้องมีการเตรียมการที่เหมาะสมและใช้เวลา (มุกดารธรรม ศักดินบุญ 2545 : 3)

สำหรับรายงานที่รัฐภาคีเสนอต่อองค์กรสหประชาดินน์ก็มักจะมีลักษณะที่สั้นและก่อตัวในลักษณะที่เป็นการทั่วไปมากเกินไป และไม่เป็นไปตามพันธกรณ์ในการรายงานที่กำหนดไว้ในมาตรฐาน 40 มาตรา 2 ของกติกาฯ ได้ระบุให้รัฐภาคีต้องมีมาตรฐานทางกฎหมายหรืออื่นๆ และดำเนินการแก้ไขต่างๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตามกติกาฯ ประกอบกับมาตรฐาน 40 กำหนดให้รัฐภาคีรายงานมาตรการเหล่านี้ต่อกติกามากกว่า ให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการได้ใช้สิทธิตามกติกาฯ ตลอดจนปัจจัยและอุปสรรคต่างๆ หากมีในการปฏิบัติตามกติกาฯ แต่รายงานที่รัฐภาคีนำเสนอตนนั้นก็ยังมิเน้อหาไม่สมบูรณ์บางครั้งก็ยังหากที่จะเข้าใจในรายงานบางฉบับนั่นว่า กติกาฯ ได้มีการนำไปปฏิบัติเสมอเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายในประเทศไทยหรือไม่ นอกจากนี้รายงานหลาຍฉบับก็ขาดความสมบูรณ์ในประเด็นกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รายงานบางฉบับขาดความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรแห่งชาติที่จะทำหน้าที่แนะนำและที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติตามกติกาฯ นอกจากนี้มีรายงานน้อยฉบับที่จะระบุถึงปัจจัยและอุปสรรคต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกติกาฯ นี้ (มุกดารธรรม ศักดินบุญ 2543 : 4-5)

10.1.4.2 การตั้งข้อสงวน

ในความเห็นทั่วไปคำดับที่ 24 ความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อสงวนที่ได้กระทำการให้สัดขยายบันหรือภาคขยายวัตถุกติกาหรือพิธีสารเลือกตั้งที่เกี่ยวข้อง หรือที่เกี่ยวข้องกับคำประกาศภายใต้มาตรา 41 ของกติกาฯ การประชุมสมัยที่ห้าสิบสอง (1994) มีข้อมูลที่น่าสนใจคือ งานถึงวันที่ 1 พ.ย. ก.ศ. 1994 รัฐภาคี 46 แห่งจากจำนวน 127 แห่ง ได้ตั้งข้อสงวน 150 ข้อ ที่มีความแตกต่างของความสำคัญต่อการยอมรับหน้าที่ภายใต้กติกาฯ ข้อสงวนบางข้อได้แก้กันออกไปซึ่งหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องจัดทำและประกันสิทธิบางอย่างในกติกาฯ บางข้อ นุ่งประกันความเห็นอกว่าของบทบัญญัติในกฎหมายภายในจำนวนของข้อสงวน ตลอดจนเนื้อหาและขอบเขตของข้อสงวน อาจจะทำให้เกิดการชะงักในการมั่งคับใช้กติกาอย่างมีประสิทธิภาพ

และมีแนวโน้มที่จะทำให้ความเครียดต่อหน้าที่ของรัฐภาคีย่อหย่อน จึงมีความสำคัญที่รัฐภาคีจะต้องรู้ถึงหน้าที่ที่ตน หรือที่รัฐภาคีอื่นๆ ได้ดำเนินการไปจริงในการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้มาตรา 40 ของกฎหมาย หรือภายใต้พิธีสารเลือกรับ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะต้องรู้ว่า รัฐมีภาระหน้าที่ผูกพันเฉพาะอย่างไรหรือไม่หรือในขอบเขตใด และจำเป็นต้องมีการตัดสินใจว่าการประกาศโดยเอกสารของรัฐภาคีนั้นเป็นข้อสรุป หรือเป็นการประกาศศักดิ์ความ และต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับความน่ายอมรับกับผลกระทบของข้อสรุปและการประกาศศักดิ์ความนั้น สำหรับความตั้งใจของคณะกรรมการที่จะต้องมีการประกันสิทธิทั้งหมดในกติกาแก่คนทุกคน ภายใต้เขตอาณาติดทางกฎหมายของรัฐภาคี เพื่อให้บรรลุตามนี้ ข้อกำหนดดูง่ายอย่างจึงอาจจำเป็น กฎหมายภายในบางประการอาจจะต้องมีการแก้ไขให้เหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกติกา และกลไกในระดับประเทศอาจจำเป็นต้องมีข้อเพื่อทำให้มีการบังคับใช้สิทธิตามกติกาในระดับท้องถิ่น ข้อสรุปมักจะสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มที่รัฐไม่ต้องการเปลี่ยนกฎหมายบางอย่าง และบางครั้งแนวโน้มนั้นก็ถูกมองเป็นนโยบายทั่วไป และที่น่ากังวลอย่างยิ่งก็คือการตั้งข้อสรุปอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการทำให้สิทธิในกติกาไร้ผลต่อการเปลี่ยนแปลงกฎหมายภายในให้สอดคล้อง ลักษณะดังนี้เป็นการไม่ยอมรับสิทธิสำคัญหรือพันธกรณีสำคัญอย่างแท้จริง และเมื่อไม่มีบทบัญญัติที่จะประกันสิทธิในการฟ้องร้องสิทธิตามกติกาในศาลในประเทศได้ หรือการไม่อนุญาตให้นำข้อร้องเรียนของบุคคลมาสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ภายใต้พิธีสารฉบับแรก ก็เท่ากับเป็นการล้มล้างองค์ประกอบสำคัญของหลักประกันของกติกานั้นเอง

กติกาไม่ได้ระบุถึงการห้ามข้อสรุปหรือระบุเกี่ยวกับประเภทของข้อสรุปใดที่อาจมีการอนุญาต การแยกข้อสรุปจากคำประกาศของรัฐภาคีนั้นไม่ใช่เรื่องที่ทำได้ง่าย ในเรื่องที่เกี่ยวกับความเข้าใจของรัฐในการตีความบทบัญญัติ หรือในการแยกข้อสรุปจากคำประกาศโดยนายทั้งนี้จะต้องพิจารณาเจตนาของรัฐ มากกว่าจะดูที่รูปแบบของเครื่องมือ ถ้าหากว่าคำประกาศนั้นไม่ว่าจะมีชื่อหรือหัวข้ออย่างไร ประสงค์ที่จะกีดกันหรือแก้ไขผลทางกฎหมายของสนธิสัญญาในการใช้กับรัฐ ก็ให้ถือว่าเป็นข้อสรุป¹ ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากสิ่งที่เรียกว่าข้อสรุปนั้นอาจเพียงแต่เสนอความเข้าใจของรัฐเกี่ยวกับบทบัญญัติ แต่ไม่ได้ยกเว้นหรือแก้ไขบทบัญญัติในการใช้กับรัฐในทางปฏิบัติแล้ว ย่อมไม่ถือว่าเป็นข้อสรุป สำหรับความเป็นไปได้ในการมีข้อสรุปนั้นอาจจะกระตุ้นให้รัฐซึ่งเห็นว่าตนมีความลำบากในการประกันสิทธิทั้งปวงในกติกา ยอมรับความเป็นลักษณะทั่วไปของพันธกรณีในกติกา ข้อสรุปอาจจะทำหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ในการทำให้รัฐมีการปรับองค์ประกอบในกฎหมาย ให้กับสิทธิแต่ละคนของบุคคลแต่ละคน เช่นที่ระบุไว้ในกติกาอย่างไรก็ตาม โดยหลักการแล้ว เป็นเรื่องพึงประสงค์ที่รัฐจะยอมรับของข่ายทั้งหมดของพันธกรณี

¹ มาตรา 2 (1) (d) อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969

ทั้งนี้เพื่อระบรรหัดฐานของสิทธิมนุษยชนนั้น เป็นการแสดงออกทางกฎหมายของสิทธิที่จำเป็นที่บุคคลทุกคนมีสิทธิในฐานะที่เป็นมนุษย์

การไม่มีข้อห้ามเรื่องข้อสงวน ไม่ได้มายความว่าอนุญาตให้มีข้อสงวนใด ๆ ที่ได้เรื่องข้อสงวนภายใต้กฎหมายและพิธีสารฉบับแรกนั้น ได้รับการควบคุมโดยกฎหมายระหว่างประเทศ มาตรา ๑๙ (๓) ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสันติสัญญา ซึ่งได้ให้แนวทางที่เกี่ยวข้องไว้ ว่าในกรณีที่ข้อสงวนไม่ได้ถูกห้ามโดยสนธิสัญญาหรืออยู่ในประเภทที่ได้อนุญาต เนื่องเป็นบางอย่างไว้ รัฐอาจจะตั้งข้อสงวนได้ หากข้อสงวนนั้นไม่ขัดต่อเป้าหมายและจุดประสงค์ของสนธิสัญญา กระนั้นก็ตาม กติกาไม่ได้มีหลักเกณฑ์เฉพาะในเรื่องเป้าหมายและจุดประสงค์ ซึ่งใช้เป็นตัวควบคุมการตีความและความน่ายอมรับของข้อสงวน ดังนั้นข้อสงวนจะต้องเฉพาะเจาะจงและโปร่งใส ทั้งนี้เพื่อที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ตลอดจนผู้ที่อยู่ใต้เขตอาณาติดกฎหมายของรัฐที่ตั้งข้อสงวนและรัฐภาคีอื่น ๆ จะได้มีความชัดเจนว่า พันธกรณีใดมีบังคับการปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชน ที่ได้มีการดำเนินการหรือไม่ได้ดำเนินการ ดังนั้นข้อสงวนจะต้องไม่เป็นการทั่วไป แต่ต้องอ้างถึงบทบัญญัติในบทบัญญัติหนึ่งของกติกา และระบุขอบเขตที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนในการพิจารณาความสอดคล้องของข้อสงวนที่อาจเป็นไปได้ กับเป้าหมายและจุดประสงค์ของกติกา รัฐจะต้องนำเอกสารเทียบเท่าโดยรวมของกลุ่มของข้อสงวนเข้ามาพิจารณาด้วย รวมทั้งผลกระทบของข้อสงวนแต่ละข้อต่อความเป็นเอกภาพของกติกา ซึ่งยังคงเป็นข้อตัดสินใจที่สำคัญ รัฐไม่ควรจะตั้งข้อสงวนจำนวนมากเกินไป จนกลายเป็นว่ารัฐนั้นยอมรับพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนอย่างจำกัด และไม่ยอมรับกติกา นอกเหนือนี้ เพื่อที่จะไม่ให้ข้อสงวนส่งผลให้ไม่อาจบรรลุมาตรฐานสิทธิมนุษยชนساกรถได้ ข้อสงวนจะต้องไม่เป็นการลดทอนพันธกรณี ผูกพันให้เหลือเพียงเท่าที่เป็นอยู่ตามกฎหมายภายในซึ่งมีมาตรฐานต่ำกว่า และข้อสงวนหรือคำประกาศตีความจะต้องไม่นุ่งที่จะล้มเลิกความหมายของพันธกรณีในกติกา โดยการประกาศว่า เป็นสิ่งที่เหมือนกันกับกฎหมายภายใน หรือจะขอนับเพียงแค่ในกรณีที่พันธกรณีตรงกับบทบัญญัติที่มีอยู่แล้วในกฎหมายภายในรัฐ จะต้องไม่อ้างข้อสงวนหรือคำประกาศตีความที่จะตัดสินว่าความหมายของบทบัญญัติของกติกานั้น เมื่อนับล่วงที่ได้มีการระบุอยู่แล้วโดยองค์กรของสนธิสัญญาระหว่างประเทศฉบับอื่น ๆ

ในคราวนี้ได้ระบุเกี่ยวกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองจำนวนมาก ข้อบัญญัติแต่ละข้อความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันได้ประกอบด้วยจุดประสงค์ของกติกา เป้าหมายและ

¹แม้ว่าอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสันติสัญญา จะร่างเรื่องเมื่อปี ก.ศ. 1989 และได้มีผลบังคับใช้เมื่อปี ก.ศ. 1990 (ภายหลังกติกานี้ผลบังคับใช้) แต่ถ้อยคำของอนุสัญญาฯก่อนถึงความเป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ทั่วไปในเรื่องนี้ เช่นที่ได้รับการยืนยันโดยศาลฎีธรรมระหว่างประเทศใน ข้อสงวนในกรณีของอนุสัญญาเกี่ยวกับเรื่องการข่าสั่งผ่านพันธุ์ ปี ก.ศ. 1951

ແດນຄວາມເປັນຈິງ ໃຊ່ວ່າສີທີຖຸກອຍ່າງທີ່ມີຄວາມສຳຄັງ ເຫັນມາຕຣາ 9 ແລະ 27 ຂອງກົດກາ ຈະໄດ້ຮັບການປົງບັດເຫັນນັ້ນ ເຫຼຸຜລທີ່ສີທີບາງອຍ່າງໃນໜ້າຈາກລົດທອນລົດໄດ້ ກີ່ພະກາກຮະທຳເຫັນນັ້ນໄຟເຖິງຂອງກັນກາຮຽນຄຸນໂດຍຂອບຂອງຮູ້ໃນກາວະຊຸກເຄີນສາຫະລະ (ຕ້ວອຍ່າງເຫັນ ກາຮ້ານກາຮຽນ ນັ້ນດ້ວຍເຫຼຸແທ່ງນີ້ ດາມມາຕຣາ 11) ເຫຼຸຜລອືກປະກາກກີ່ຄື່ອ ກາຮ້າດທອນສີທີນີ້ໄຟ້ຈາກຮະທຳໄດ້ (ຕ້ວອຍ່າງເຫັນ ເສັ່ນກາພາທາງໃນທຣຣນ) ໃນຂະເມີນເດີຍກັນ ນທບໍ່ຜູ້ຜົດບາງອຍ່າງໃນໜ້າຈາກເລື່ອງໄດ້ ທັນນີ້ກີ່ພະກາກປ່າຫາກປ່າສາກສິ່ງເຫຼຸ່ານີ້ແລ້ວກີ່ໄຟ້ຈາກມືນິຕີທຣຣນໄດ້ ຕ້ວອຍ່າງເຫັນ ຊົ້ວສົງວັນໃນນທບໍ່ຜູ້ຜົດ ບອນມາຕຣາ 4 ຜົ່ງໄດ້ຮະບູເກີ່ບັກກັນກາຮັກຢາສົມດຸລະຮ່ວງພລປະໄຍ້ໜີຂອງຮູ້ກັນສີທີຂອງນຸກຄລ ໃນກາວະຊຸກເຄີນ ກີ່ຈາຈະຕົກອູ້ນີ້ໃນປະເກດນີ້ ຕ້ວອຍ່າງເອົ້າໆ ທີ່ມີລັກຄະເຫັນນີ້ກີ່ເຫັນສີທີທີ່ໄຟ້ຈາກ ດີໂຮນອນບາງອຍ່າງ ຜົ່ງໄມ້ວ່າໃນສັດຖະກິນໄດ້ກີ່ໄຟ້ຈາກນີ້ຊົ້ວສົງວັນໄດ້ ເນື່ອຈາກສັດຖະກິນນັ້ນໃນ ຫຼານະທີ່ເປັນບຽນທັດງານນັ້ນກັບເຕີບາດ ເຫັນ ກາຮ້ານກາທຣມານຫຼືກາພຣາກຈິວິດຕານອໍາເກອໄຈ ໃນຂະເມີນມີປົງສັນພັນທີ່ໂດຍຫຼັດໃນນັດຕະຮ່ວງຊົ້ວສົງວັນຕ່ອນນທບໍ່ຜູ້ຜົດທີ່ໄຟ້ຈາກເລື່ອງໄດ້ກັບຂົ້ວ ສົງວັນຈີ່ບັດຕ່ອເປົ້າໝາຍແລະຈຸດປະສົງຂອງກົດກາ ຮູ້ມີກາຮະໜ້າທີ່ຄວາມຮັບຜິດຂອບອຍ່າງໜັກ ແນ່ນທີ່ຈະແສດໃຫ້ເຫັນວ່າກຳໃຈນີ້ ປະກອບດ້ວຍທັນສີທີທີ່ມີກາຮະບູໄວ້ ແລະ ລັກປະກັນເສັ່ນທີ່ ສຳຄັງເອົ້າໆ ລັກປະກັນເຫຼຸ່ານີ້ໄດ້ເປັນກຣອບທີ່ຈຳເປັນສໍາຫັນກາຮັກສີທີໃນກົດກາ ແລະ ດັ່ງນີ້ຈີ່ມີຄວາມສຳຄັງຕ່ອເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງກົດກາ ນາງອຍ່າງມີການປົງບັດໃນຮະດັບໜາຕີ ແລະ ນາງອຍ່າງໃນຮະດັບນານາຈາຕີ ຊົ້ວສົງວັນທີ່ມີກາຮັບດັ່ງເຫັນວ່າ ຮູ້ນັ້ນຕັ້ງໃຈ ທີ່ຈະໄມ້ເບີຍວ່າກາລະເມີດສີທີນຸ່ຍຂັ້ນໄດ້ ທັນສິ້ນໄດ້ ລັກປະກັນເຫຼຸ່ານີ້ເປັນສ່ວນສຳຄັງຂອງ ໄກຮຽນຮ້າງຂອງກົດກາ ແລະ ເປັນຕົວໜຶ່ງລົງປະສິບທີກາພຂອງນັ້ນ ກົດກາບໍ່ໄດ້ໜຶ່ງນທບໍາກາຮຽນສອບຂອງຄະະກົມກາຮຽນ ທັນນີ້ເພື່ອໃຫ້ມີການຮຽນຮູ້ວັດຖຸປະສົງທີ່ໄຟ້ຮະບູໄວ້ໄດ້ນາກເຈັ້ນ ຊົ້ວສົງວັນທີ່ດັ່ງ ໄຈະເລື່ອງອົງກົດກອນທີ່ສຳຄັງໃນກົດກາ ຜົ່ງນີ້ໄວ້ເພື່ອປະກັນກາຮັບໃຫ້ສີທີ ຈຶ່ງເປັນເຮືອງທີ່ບັດຕ່ອເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງກົດກາ ຮູ້ໄຟ້ຈາກດັ່ງຊົ້ວສົງວັນທີ່ຈະໄມ້ເສັນອໝາຍງານເພື່ອໃຫ້ຄະະກົມກາຮຽນໄດ້ພິຈາລະນາທີ່ໄດ້ກົດກາ ໄນວ່າກາຍໄດ້ມາຕຣາ 40 ທີ່ໄດ້ພິຈາລະນາ ຮວມລົງກາຮຽນທີ່ມີຄວາມນທບໍ່ຜູ້ຜົດຂອງກົດກາ ແລະ ກາຮ້ານກາທຣມານ ດັ່ງນີ້ຊົ້ວສົງວັນທີ່ປົງເສົ່າຈຳນາຈ ຂອງຄະະກົມກາຮຽນທີ່ຈະຕື່ຄວາມຂົ້ວກຳທັນດອນນທບໍ່ຜູ້ຜົດໄດ້ ຂອງກົດກາ ຈຶ່ງເປັນກາຮັບດ້ອເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງສັນທີສູງຜູ້

ກາຮັບດ້ອນວ່າຊົ້ວສົງວັນເພາະນີ້ ສອດຄລື່ອງກັນເປົ້າໝາຍ ແລະ ຈຸດປະສົງຂອງກົດກາ ເຫຼຸໄນ້ ເປັນໜ້າທີ່ຈຳເປັນຂອງຄະະກົມກາຮຽນສີທີນຸ່ຍຂັ້ນ ທີ່ເປັນເຫັນນີ້ກີ່ພະດັ່ງທີ່ກຳລ່າວໜັດ ແລ້ວວ່າ ກາຮັບດ້ອນດັ່ງກ່າວໃນໜ້າທີ່ເຫັນວ່າກຳໃຫ້ໜ້າທີ່ເຫັນວ່າ ສີທີນຸ່ຍຂັ້ນ ໃນສ່ວນທີ່ເກີຍກັນສັນທີສູງຜູ້ ສີທີນຸ່ຍຂັ້ນ ແລະ ສ່ວນໜີ້ກີ່ພະດັ່ງນີ້ທີ່ເປັນໜ້າທີ່ຄະະກົມກາຮຽນສີທີນຸ່ຍຂັ້ນໄຟ້ຈາກຫລິກເລື່ອງ

รับและพิจารณาคำกล่าวโทษ ถ้าหากว่ามีรัฐภาคีได้กล่าวอ้างว่ารัฐภาคีอื่นไม่ได้ปฏิบัติตามพันธกรณีของกติกาฯ ฉบับนี้ แต่การที่จะพิจารณารับเรื่องการร้องเรียนนี้หรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาถูกต้อง เป็นรัฐภาคี ซึ่งได้ประกาศยอมรับอำนาจของคณะกรรมการฯ แล้วด้วยเป็นผู้ยืนเสนอ และจะไม่รับพิจารณาถ้าหากว่าเกี่ยวข้องกับรัฐภาคีซึ่งมิได้มีการประกาศเห็นชอบนั้น ดังนั้น จึงเห็น ได้ว่าการร้องเรียนกล่าวโทษตามมาตรา 41 นี้ เป็นเรื่องระหว่างรัฐกับรัฐซึ่งร้องเรียนกล่าวโทษกัน และจะต้องเป็นรัฐภาคีที่ได้มีการประกาศยอมรับตามมาตรา 41 แล้วด้วย

ขั้นตอนการร้องเรียน ใน การร้องเรียนกล่าวโทษจะเริ่มจากรัฐใดรัฐหนึ่ง แห่งกติกาฯ ฉบับนี้เห็นว่ารัฐภาคีอื่นไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกติกาฯ ถ้าสามารถยื่น เอกสารกล่าวโทษเป็นลายลักษณ์อักษรแก่รัฐภาคีนั้นเพื่อให้มีการพิจารณา เรื่องราวที่กล่าวโทษ นั้น และให้รัฐที่ถูกกล่าวโทษตอบไปปั้งรัฐที่ยื่นเอกสารกล่าวโทษ มาภายในสามเดือนนับแต่วันที่ได้รับคำกล่าวโทษโดยไม่มีการอธิบายหรือ ส่งเอกสารรายงานเพื่อชี้แจงให้ความกระจ่างชัดใน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งชี้แจงให้ทราบถึงกระบวนการภายในประเทศที่มี และวิธีการแก้ไขที่ทำ ไปแล้วและหรือที่กำลังจะทำต่อไป ถ้าภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับคำกล่าวโทษการดำเนินการ ดังกล่าวนั้นยังไม่เป็นที่พอใจแก่รัฐภาคีทั้งสองฝ่าย ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนพิจารณาและแจ้งให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบด้วย

เมื่อมีการยื่นเรื่องราวต่อคณะกรรมการฯ แล้ว คณะกรรมการ จะเข้าไป พิจารณาถือเมื่อแนใจแล้วว่าแนวทางแก้ไขปัญหาภายในประเทศนั้นได้ถูกนำมาพิจารณาแล้ว ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป คณะกรรมการฯ จะต้องพิจารณา การกล่าวโทษนี้โดยปัจจุบันลัตนและจะแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมอย่างดีที่สุด อาศัยในปัญหาที่เกิดขึ้นโดยยึดหลักการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นสูงสุดตามที่รับรองไว้ในกติกาฯ ฉบับนี้

ในการพิจารณาของคณะกรรมการฯ คณะกรรมการฯ อาจขอให้รัฐภาคี ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเสนอข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องได้ รัฐภาคีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่เกี่ยวข้องมีสิทธิที่จะมีผู้แทน เข้าชี้แจงในคณะกรรมการฯ และมีสิทธิที่จะแสดงชี้แจงด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรที่ได้ภายใน สิบสองเดือนนับแต่ได้มีการยื่นเรื่องให้พิจารณา คณะกรรมการฯ จะต้องเสนอรายงาน คือ

1. ถ้าสามารถหาข้อบุคคลได้ ให้ทำรายงานสรุปข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นและบทสรุป
2. ถ้าไม่สามารถหาข้อบุคคลได้ ถ้าให้ทำเพียงรายงานสรุปข้อเท็จจริง และให้แนบคำแฉลงการณ์เป็นลายลักษณ์อักษร และบันทึกคำแฉลงด้วยวาจาของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องไปกับรายงานด้วย

วิธีการกล่าวไทยระหว่างรัฐภาคีตามข้อ 41 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ จะมีผลใช้บังคับเมื่อมีรัฐภาคีตั้งแต่ 10 รัฐ ได้ประกาศยอมรับวิธีการกล่าวไทยนี้แล้ว โดยให้ เอกอัครราชทูตประจำประเทศไทยในต่างประเทศและส่งสำเนาแก่รัฐภาคีอื่น ๆ ด้วย แต่ยังไม่ได้ตาม รัฐภาคีที่ประกาศยอมรับวิธีการกล่าวไทยนี้แล้ว อาจถอนการประกาศของตนเมื่อใดก็ได้โดยการบอกกล่าวให้เลขาธิการสหประชาชาติเก็บรักษาคำประกาศและส่งสำเนาแก่รัฐภาคีอื่น ๆ ด้วย แต่ยังไม่ได้ กติกาที่ประกาศยอมรับวิธีการกล่าวไทยนี้แล้ว อาจถอนการประกาศของตนเมื่อใดก็ได้โดยการบอกกล่าวให้เลขาธิการสหประชาชาติทราบ แต่การถอนการประกาศนี้จะไม่กระทบถึงการใด ๆ ที่ได้ทำไปแล้ว แม้ว่ารัฐภาคีจะประกาศยอมรับและถอนการประกาศนี้ได้ก็ตาม แต่ก็ไม่ห้ามที่รัฐภาคีนั้น จะทำการประกาศยอมรับวิธีการกล่าวไทยนี้ใหม่ได้อีก จะเห็นได้ว่ากติกาฯ ฉบับนี้ให้อิสระต่อรัฐภาคีที่จะเข้าร่วมในวิธีการกล่าวไทยระหว่างรัฐต่อรัฐได้โดยเสรีไม่เป็นการผูกพันตามกติกาฯ นี้ แต่ยังได้

10.1.4.4 คณะกรรมการประสานความมั่นคงทางการเมืองฯ¹ ถ้าวิธีการร้องเรียนกล่าวไทยตามมาตรา 41 แห่งกติกาฯ ไม่สามารถหาข้อบุคคลเป็นที่พ่อใจของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องได้ ก็อาจดำเนินการต่อตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 42 ต่อมาคือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนจะแต่งตั้ง “คณะกรรมการประสานความมั่นคงทางการเมืองฯ”² โดยได้รับความยินยอมจากรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการฯ นี้จะทำหน้าที่ให้คำแนะนำเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างฉันมิตรและเครียดต่อ หลักการแห่งกติกาฯ ฉบับนี้

คณะกรรมการฯ ประกอบด้วยบุคคล 5 คน โดยรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง จะต้องตกลงกันภายในเวลาสามเดือน กรรมการจะต้องไม่มีสัญชาติของรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง และจะต้องเป็นบุคคลในรัฐภาคีที่ได้ประกาศยอมรับวิธีการกล่าวไทย ตามมาตรา 41 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ ถ้ารัฐภาคีที่เกี่ยวข้องไม่สามารถตกลงกันได้ ให้คณะกรรมการฯ ทำการเลือกตั้งกรรมการ ที่ไม่อาจตกลงกันได้นั้น เป็นการลับโดยใช้คะแนนเสียงสองในสามของคณะกรรมการฯ การดำรงตำแหน่งกรรมการเป็นการเฉพาะตัวของกรรมการนั้น

คณะกรรมการฯ จะต้องเสนอรายงานต่อประธานคณะกรรมการฯ เพื่อส่งต่อไปยังรัฐภาคีที่เกี่ยวข้อง ภายในเวลาสิบสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับเรื่องไว้คือ

1. ถ้าไม่สามารถหาข้อบุคคลการพิจารณาปัญหาได้ภายในสิบสองเดือนให้ทำรายงานสรุปสถานการณ์ที่ได้พิจารณาไป
2. ถ้าสามารถหาข้อบุคคลได้ ให้ทำคำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหา อย่างฉันมิตรโดยยึดหลักการเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่รับรองไว้ใน กติกาฯ ฉบับนี้ ให้คณะกรรมการฯ จัดทำรายงานสรุปข้อเท็จจริง และข้อบุคคลที่บรรลุผล

¹ ดู ภาค 4 ข้อ 1 ของกติกาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ง

² คำว่า “คณะกรรมการฯ” ในบทที่ 10 ข้อ 10.1.4.4 ต่อไปนี้จะหมายความถึง “คณะกรรมการประสานความมั่นคงทางการเมืองฯ”

3. ถ้าไม่สามารถหาข้อบุคคลได้ ให้ทำรายงานระบุถึงผลการพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นระหว่างรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องและความคิดเห็นของคณะกรรมการว่า จะเสนอแนะข้อบุคคลอย่างไรในรายงานความมีคำแฉลงเป็นลายลักษณ์อักษรและรายงาน การแฉลงด้วยว่าจากองรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องด้วย

รัฐภาคีที่เกี่ยวข้องอาจแจ้งแก่ประธานคณะกรรมการฯ ให้ทราบว่า จะยอมรับสาระตามรายงานที่ได้ทำข้างต้นนี้หรือไม่ โดยจะต้องทำภายในสามเดือนนับแต่ได้รับรายงานนั้น

10.1.4.5. สิทธิของผู้ปฏิบัติหน้าที่และรายงานประจำปี¹

กรรมการของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และกรรมการของคณะกรรมการประจำปีประเมินเฉพาะกิจแห่งกติกาฯ ฉบับนี้ มีสิทธิที่จะได้รับเอกสารที่ ความคุ้มกัน และประโยชน์อื่น ๆ สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติภารกิจเพื่อสหประชาธิ ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญาฯ ด้วยเอกสารที่และความคุ้มครองของ สหประชาธิ

การปฏิบัติตามกติกาฯ ฉบับนี้ จะต้องไม่กระทบกระเทือน ต่อวิธีการที่ได้ระบุไว้ในค้านสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และขณะเดียวกัน ก็ไม่ตัดสิทธิของรัฐภาคีแห่งกติกาฯ นี้ที่จะใช้วิธีการอื่นในการระงับข้อพิพาทด้านแนวทางของ กฎหมายระหว่างประเทศที่มีอยู่

หน้าที่ประจำของคณะกรรมการฯ ที่จะต้องทำทุกปี คือ การเสนอรายงานประจำปีว่าด้วยกิจกรรมของตนไปยังสมัชชาสหประชาธิ โดยผ่านทางคณะกรรมการศูนย์กลางและ การสังคม

10.1.5 การเข้าเป็นภาคีและการมีผลให้บังคับ² รัฐที่จะลงนามเป็นสมาชิกกติกาฯ ฉบับนี้ได้คือ รัฐสมาชิกขององค์การสหประชาธิ หรือสมาชิกทบทวนการดำเนินคุณพิเศษขององค์การ สหประชาธิ รัฐภาคีแห่งธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และรัฐอื่นใดซึ่งสมัชชาแห่ง องค์การสหประชาธิได้เชิญให้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกซึ่งกติกาฯ นี้ต้องได้รับการให้สัตยบันดับด้วย เอกสารที่การสหประชาธิจะเป็นผู้เก็บรักษาสัตยบันดับ กติกาฯ ฉบับนี้จะมีผลให้บังคับเมื่อ ครบกำหนดสามเดือนนับถัดจากวันที่ได้มีการมอบสัตยบันดับที่สามสิบห้าแก่เลขานุการ

¹ กฎ ก.ก. ๔ ข้อ 43 ถึงข้อ 46 ของกติกาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ๑
² กฎ ก.ก. ๘ ข้อ 48 ถึงข้อ 50 ของกติกาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ๑

สหประชาชาติ สำหรับรัฐที่ให้สัตยบันญัติจากนั้นกติกาฯ จะมีผลใช้บังคับต่อเมื่อครบกำหนด
สามเดือนนับถัดจากวันที่รัฐนั้นได้มอบสัตยบันยันสารเรียนกัน กติกาฯ จะบันนี้มีผลใช้บังคับกัน
ดินแดนทั่วทั้งหมดของรัฐนั้น สำหรับรัฐที่เป็นสมาชันธ์รัฐก็ให้รวมถึงรัฐทั้งหมดที่รวมกันเป็น¹
สหพันธ์รัฐด้วย

10.1.6 การแก้ไขกติกา¹ สามารถทำได้โดยรัฐภาคีที่เสนอข้อแก้ไข
ต่อเลขานุการสหประชาชาติ ถ้ารัฐภาคีแห่งกติกาฯ นี้จำนวนอย่างน้อยหนึ่งในสามเห็นด้วย
ก็จะจัดให้มีการประชุมขึ้น ข้อแก้ไขได้ที่มีการรับรองโดยรัฐภาคีส่วนใหญ่ซึ่งเข้าร่วมประชุมและ
ลงคะแนนเสียงในการประชุมให้เสนอต่อไปยังสมัชชาสหประชาชาติเพื่อให้ความเห็นชอบ ถ้าสมัชชา
สหประชาชาติให้ความเห็นชอบและรัฐภาคีแห่งกติกาฯ นี้ยอมรับโดยเสียงข้างมากสองในสาม
ตามกระบวนการทางรัฐธรรมนูญของรัฐนั้นๆ ข้อแก้ไขนั้นก็จะมีผลใช้บังคับ แต่ข้อแก้ไขนี้จะมี
ผลผูกพันเฉพาะรัฐภาคีที่ให้การยอมรับเท่านั้น รัฐภาคีอื่นก็ผูกพันตามข้อกำหนดของกติกาฯ
เหมือนเดิม และหากมีการยอมรับการแก้ไขได้ไปแล้วก็จะต้องผูกพันตามนั้นต่อไปด้วย

10.1.7 การยกเลิกกติกา เมื่อแต่ละรัฐได้ให้สัตยบันยันกติกา หรือได้เข้า
ภาคบัญชี เมื่อครบกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่ได้มอบสัตยบันยันเป็นสารหรือภาคบัญชีสาร
ของรัฐนั้น กติกาจะมีผลใช้บังคับ หากต่อมารัฐภาคีไม่ต้องการผูกพันหรือไม่สามารถปฏิบัติ
ตามพันธกรณีของกติกาได้ จึงต้องการที่จะยกเลิกหรือไม่ต้องการให้กติกามีผลใช้บังคับกับรัฐ
ตนอีกต่อไปเมื่อพิจารณาจากบทัญญัติในกติกาแล้วก็ไม่ปรากฏว่ามีมาตรการใดมาตราหนึ่งกำหนดไว้
ในการณ์ดังกล่าวรัฐภาคีนั้นจะถอนตัวหรือยกเลิกความผูกพันตามพันธกรณีต่อ กติกาได้หรือไม่

ในประเด็นดังกล่าวกติกาไม่ได้ระบุถึงบทัญญัติเกี่ยวกับการสิ้นสุด การประกาศ
ยกเลิกหรือการถอนตัว ดังนั้นการสิ้นสุดก็ต้องประกาศยกเลิกก็ตี หรือการถอนตัวก็ตี จะเป็น²
ไปได้ก็โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศในลักษณะเจริญ ซึ่งสะท้อนอยู่
ในอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสันติสัญญา อันอาจนำมาปรับใช้ได้ และบนพื้นฐาน
ดังกล่าวนี้ กติกาจึงไม่อาจได้รับการยกเลิกหรือถอนตัวได้ หากไม่มีการบัญญัติเปิดโอกาสให้
มีการยกเลิกหรือถอนตัวได้ ในอีกประการหนึ่งจะเห็นได้จากข้อเท็จจริงที่ว่ามาตรา 41 (2) ของ
กติกา อนุญาตให้รัฐภาคีถอนการยอมรับอำนาจของคณะกรรมการที่จะตรวจสอบการร้องเรียน
ระหว่างรัฐได้ โดยยืนหนังสือแสดงความจำนงที่หมายจะเพื่อให้เกิดผลดังกล่าว ในขณะที่ไม่มี
บทัญญัติในทำนองเดียวกันแต่อย่างใด เกี่ยวกับการยกเลิกกติกาหรือการถอนตัวจากกติกา

¹ ดู ภาค ๘ ข้อ ๕๑ ของกติกาว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ๑

นอกจากนี้พิธีสารเลือกรับของกติกาซึ่งมีการเจรจาพร้อมกับกติกา มีข้อบัญญัติอนุญาตให้รัฐบาลคึกคักได้ และเมื่อเทียบกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ซึ่งได้มีการตราขึ้นก่อนหน้ากติกานี้ไป โดยเปิดโอกาสในการยกเลิกไว้อย่างชัดเจนแล้ว อาจสรุปได้ว่าผู้ร่างกติกาตั้งใจที่จะไม่ให้มีโอกาสในการขอกลับกติกา และข้อสรุปเดียวกันนี้ก็อาจใช้ได้กับพิธีสารฉบับที่สองซึ่งในการร่างมีการตั้งใจที่จะระเว้นข้อกำหนดในลักษณะดังกล่าว

ยิ่งไปกว่านั้น เป็นที่ชัดเจนว่ากติกามิได้เป็นสนธิสัญญาอันมีลักษณะที่รวมเอาสิทธิในการยกเลิกเอาไว้ด้วยโดยนัย ทั้งนี้เนื่องจากความคุ้มกันกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการเตรียมการและรับรองความคุ้มกันไปแล้ว กติกาฉบับนี้ย้อนเป็นการบัญญัติสิทธิมนุษยชนสากลตามที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ให้เป็นรูปของสนธิสัญญา โดยที่ตราสารทั้งสามฉบับนี้มักเรียกร่วมกันว่าเป็น “กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” เมื่อเป็นดังนั้น กติกาจึงไม่มีลักษณะซ้ำราบแบบสนธิสัญญาต่างๆ ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้มีการประ韶ศกเลิกได้ แม้จะไม่มีข้อกำหนดไว้เพื่อการนั้นเป็นการเฉพาะก็ตาม สิทธิในกติกาเป็นของประชาชนที่อาศัยในดินแดนของรัฐภาคี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ในความเห็นทั่วไปลำดับที่ 28 ความต่อเนื่องของพันธกรณีการประชุมสมัยที่หกสิบเอ็ด (1997)) เห็นว่าเมื่อได้ก็ตามที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองซึ่งสิทธิภายใต้กติกา การคุ้มครอง เช่น นั้นจักต้องคำร้องต่อไปไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนรัฐบาล การแยกตัว หรือการเป็นรัฐอิสระ หรือการกระทำใดๆ ในภายหลังที่มุ่งเพิกถอนสิทธิที่รับประทานโดยกติกา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ขึ้นขันอย่างหนักแน่นว่า กฎหมายระหว่างประเทศไม่อนุญาตให้รัฐซึ่งได้ให้สัตยบันกษาบุตร หรือสืบทอดการเป็นภาคีกติกา ยกเลิกหรือถอนตัวจากกติกา (มุกดารบรรณ ศักดิ์บุญ 2545 : 120-121)

10.2 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม¹

คำปรากรในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้กล่าวไว้ เช่นเดียวกับในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กล่าวคือ รัฐต่างๆ ผูกพันตนกับภารตสหประชาติที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการเคารพ สิทธิมนุษยชน ให้เรียกร้องให้มุกคลทั้งหลายส่งเสริมและเคารพในสิทธิต่างๆ ทั้งหลายทั้งปวงของมุกคลอื่นและต่อส่วนรวมด้วย

¹ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยการภาคบุญวัด เมื่อวันที่ ๕ กันยายน 2542 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม 2542

10.2.1 หลักการ¹

ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเขตจำนำของตนเอง มีสิทธิในการดำรงชีวิตตามปกติของตนและสามารถดำเนินการได้ฯ เกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ด้านธรรมชาติ และเสรีภาพของตนได้อย่างเสรี

10.2.2 พันธกรณีของรัฐภาคี² การที่รัฐได้ลงนามและให้สัตยาบันต่อกฎหมาย ย่อมทำให้รัฐนั้นต้องผูกพันตามพันธกรณีที่กำหนดไว้ กรณีดังกล่าวมิได้มีความต้องการเพียงให้มีจำนวนรัฐต่างๆ มากรื้นมาลงนามรับรองแต่เพียงอย่างเดียว เจตนาณณ์ที่แท้จริงคือการปรับปรุงสภาพทางสิทธิมนุษยชนให้ดีขึ้น ความผูกพันตามพันธกรณีมิได้หมายความว่า จะต้องทำให้ได้ตามกำหนดในทันที แต่ที่สำคัญคือการผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้อย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อไปสู่จุดหมายที่เป็นหลักการของกฎหมายนั้นๆ แนวทางการปฏิบัติตามพันธกรณีก็ให้ดำเนินการด้วยวิธีเหมาะสมกับทรัพยากรของชาติ และความคู่กันไปกับการพัฒนาประเทศ และในบางกรณีอาจจะมีความร่วมมือระหว่างประเทศด้วย

สำหรับกติกา³ ฉบับนี้ได้กำหนดถึงบทบาทหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เมื่อจากกติกา ฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ มาก รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีด้วยการพัฒนาตนของตนความสามารถโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์สูงสุด และถ้าจำเป็นก็ต้องร่วมมือและรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ด้วยได้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านเทคนิค และที่สำคัญต้องมีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม ในด้านนี้เพื่อให้ประสบความสำเร็จทำให้สิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในกติกา ฉบับนี้ได้รับการรับรองอย่างจริงจัง รัฐภาคีรับที่จะประกันสิทธิที่กำหนดไว้ในกติกา โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง กำเนิด ทรัพย์สินหรือเรื่องอื่นใดก็ตาม แต่อย่างไรก็ต้องมีข้อยกเว้นที่กำหนดให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศ กำลังพัฒนาที่จะกำหนดสิทธิที่ระบุไว้ในกติกา ให้แตกต่างไปได้สำหรับคนชาติอื่น ด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจและสิทธิมนุษยชนตามสมควร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ประเทศที่มีความเจริญกว่าเอาระยน แสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ก็ยังมีอีกกรณีหนึ่งที่รัฐภาคีอาจควบคุมและจำกัดสิทธิที่กำหนดไว้ในกติกา ได้ถ้าเป็นการสอดคล้องกับลักษณะของสิทธิและเพื่อเป็นการส่งเสริมสวัสดิการของสังคม

¹ กฎ ก.ค. 1 ข้อ 1 ของกติกาเรื่องประเทศคู่ข่ายสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

² กฎ ก.ค. 2 ข้อ 2 ถึงข้อ 5 ของกติกาเรื่องประเทศคู่ข่ายสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

³ “กติกา” ในบทที่ 10 ข้อ 10.2 ต้องเป็นจะหมายความถึง “กติกาเรื่องประเทศคู่ข่ายสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม”

มาตรา 3 ของกติกาฯ นี้ยืนยันถึงสิทธิอันเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงที่จะมีสิทธิต่างๆ ทั้งปวงกำหนดไว้ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งมาตรา 5 ได้คาดการณ์ป้องกันไม่ให้มีการที่จะแเปลความอันส่งผลต่อการทำลายหรือจำกัดขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในกติกา ฉบับนี้ นอกจากนี้การที่จะตัด ลดถอนลงซึ่งสิทธิมนุษยชนใดๆ ตามกฎหมายอื่นๆ โดยกล่าวอ้างกติกา ฉบับนี้ไม่สามารถที่จะกระทำได้

จากพันธกรณีของรัฐภาคีตามที่กล่าวมา คณะกรรมการสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ในความเห็นทั่วไปคำค้นที่ 3 ลักษณะของพันธกรณีของรัฐภาคี (มาตรา 2 (1) ของกติกา) การประชุมสมัยที่ห้า (1990) มีความเห็นว่า มาตรา 2 ของกติกามีความสำคัญยิ่งในการทำความเข้าใจกติกาอย่างแท้จริง และจะต้องพิจารณาในลักษณะที่มีความสัมพันธ์อันเป็นพลวัตกับบทบัญญัติอื่นๆ ของกติกา มาตรานี้อธิบายถึงลักษณะพันธกรณีทางกฎหมายทั่วไปที่รัฐภาคีมีต่อกติกา พันธกรณีดังกล่าวเน้น ประกอบด้วยทั้งที่อาจเรียก (ตามการตีความของคณะกรรมการสิทธิทางระหว่างประเทศ) ว่าพันธกรณีเชิงการกระทำ (obligations of conduct) และพันธกรณีในเชิงผลลัพธ์ (obligations of result) ในขณะที่กติกาได้กล่าวถึง การให้สิทธิต่างๆ เป็นจริงโดยคำนับ และการยอมรับในอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดจากข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีแต่กติกาก็จะระบุพันธกรณีหมายประการที่จำเป็นต้องทำให้เกิดผลทันที ในส่วนนี้พันธกรณี 2 ประการ ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการทำความเข้าใจลักษณะของพันธกรณีของรัฐภาคี หนึ่งในนั้นคือ “ดำเนินการเพื่อประกันว่า “สิทธิที่เกี่ยวข้อง” จะต้องใช้ได้ไปไม่เลือกปฏิบัติ” อีกส่วนหนึ่งก็คือ การดำเนินการในมาตรา 2 (1) ที่จะ “เริ่มนามาตรการ” ซึ่งในตัวมันเองไม่ได้ถูกขยายความหรือถูกจำกัดโดยข้อพิจารณาอื่นๆ ความหมายที่แท้จริงของวิถีนี้สามารถพิจารณาโดยดูจากภาษาที่ใช้แตกต่างกันในภาษาอังกฤษ การดำเนินการ คือ “เริ่มนามาตรการ” (to take step) ในภาษาฝรั่งเศส คือ “ลงมือกระทำ” (s'engager à agir) และในภาษาสเปน คือ “การวางแผนการ” (a adoptar medidas) ดังนั้น ในขณะที่การทำให้สิทธิต่างๆ เป็นจริงอาจทำได้โดยคำนับ แต่นามาตรการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นจะต้องวางขึ้นในทันทีหลังจากที่กติกามีผลบังคับใช้สำหรับรัฐภาคีนั้นๆ มาตรการดังกล่าวจะต้องกำหนดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนที่สุดเพื่อสอดรับกับการที่กติการับรองไว้

วิธีการที่ควรใช้ในการปฏิบัติตามพันธกรณีในการหมายเหตุที่ระบุไว้ในมาตรา 2 คือ “ทุกวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกมาตรการทางกฎหมาย” คณะกรรมการฯ ขอนับว่าในหมายกรณี กฎหมายมีความจำเป็นยิ่ง และในบางกรณีเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้เลย ตัวอย่าง เช่น อาจเป็นการยกที่จะต่อสู้อย่างมีประสิทธิภาพกับการเลือกปฏิบัติ หากไม่มีรากฐานทาง

กฎหมายที่เพียงพอ สำหรับมาตรการที่จำเป็นในบางสาขา เช่น สุขภาพอนามัย การคุ้มครองแม่และเด็ก และการศึกษา รวมทั้งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๘ ถึง ๙ กฎหมายอาจเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้สำหรับหลายวัตถุประสงค์ คณะกรรมการฯ เห็นควรเน้นว่า การออกแบบการทางกฎหมายซึ่งกติกาให้ความสำคัญในกรณีใด ๆ ที่ตาม ไม่ได้ครอบคลุมพันธกรณีทั้งหมด สำหรับรัฐภาคี หากแต่จะต้องให้ความหมายที่แท้จริงกับวัลติว่า “ด้วยทุกวิธีการที่เหมาะสม” ในขณะที่แต่ละรัฐภาคีจะต้องตัดสินใจเองว่าวิธีการใดเหมาะสมภายใต้สถานการณ์ที่เกี่ยวกับสิทธิแต่ละอย่าง “ความเหมาะสม” ของวิธีการที่เลือกอาจไม่ชัดเจนในตัวเองเสมอไป ดังนั้น จึงมีความจำเป็น ยิ่งที่ในรายงานของรัฐภาคีที่ควรชี้ให้เห็นไม่เพียงแต่มาตรการที่ได้วางไว้แล้ว แต่ควรระบุพื้นฐาน ที่มาตราการเหล่านี้ได้รับการพิจารณาว่า “เหมาะสม” ที่สุดภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ ด้วย

นอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว มาตรการอื่น ๆ ที่อาจเห็นว่าเหมาะสม คือ บทบัญญัติว่าด้วยการเยียวยาทางกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิที่ในระบบกฎหมายภายใน อาจได้รับการพิจารณาว่าสามารถฟ้องร้องได้ คณะกรรมการฯ เห็นว่าการมีสิทธิที่ได้รับการ รับรองโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติควรจะได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม ส่วนหนึ่งโดยบทบัญญัติ ทางศาลและมาตรการเยียวยาที่มีประสิติภาพ แท้จริงแล้วรัฐภาคีของกติกาซึ่งเป็นภาคีของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางการเมืองและสิทธิพลเมือง กู้อกมังคันโดยมาตรา 2 (วรรค 1 และ 3) มาตรา 3 และ 26 ของกติกาให้ประกันว่า บุคคลมีสิทธิหรือเสรีภาพ (รวมถึงสิทธิในความเท่า เทียมและการไม่ถูกเลือกปฏิบัติ) ที่ได้รับการรับรองในกติกาถูกละเมิด “จะต้องได้รับการเยียวยา อย่างมีประสิติภาพ” (มาตรา 2 (3) (ก)) นอกจากนั้นยังมีบทบัญญัติอื่น ๆ อีกหลายมาตราใน กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงมาตรา 3 และ 7 (ก) (ภ) มาตรา 8 และ 10 (3) มาตรา 13 (2) (ก) (3) และ (4) และมาตรา 15 (3) ซึ่งคุ้ หมំอนสามารถนำมาปรับใช้ได้ทันทีโดยองค์กรทางศาลและองค์กรอื่น ๆ ในระบบกฎหมาย ภายในหลายระบบ ข้อเสนอที่ว่าบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นเป็นบทบัญญัติที่ไม่อาจนำมาปฏิบัติ ได้ในตัวมันเองดูจะไม่ค่อยถูกต้องนัก นอกจากนี้มาตราการอื่น ๆ ที่ “เหมาะสม” อาจรวมถึง มาตราการทางการบริหารการคลัง การศึกษา และทางด้านสังคม ซึ่งมิได้จำกัดอยู่เพียงนี้ แต่ยังไ ร ก็ได้ การเยียวยาที่ได้ผลไม่จำเป็นว่าจะต้องอาศัยเครื่องมือในทางคุลากาражเสนอไป ในหลายกรณี การเยียวยาในทางบริหารนับว่าเพียงพอและผู้ที่อยู่ภายใต้เขตปกครองของรัฐภาคีก็สามารถคาด หวังได้โดยชอบธรรมบนพื้นฐานความเชื่อมั่นว่า หน่วยงานบริหารทั้งหลายจะนำข้อกำหนดของ กติกามาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ การเยียวยาในทางบริหารใด ๆ จะต้องเข้าถึงได้ ค่าใช้จ่าย เหมาะสม ทันเวลา และมีประสิติผล สิทธิในการอุทธรณ์ทางศาลจากกระบวนการทางการ บริหารประเภทนี้ มักจะเหมาะสม เช่นกัน ในทำนองเดียวกันมีข้อผูกพันบางประการ (แต่ไม่จำกัด

เพียงเท่านี้) เช่นในเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติ (ตามมาตรา 2 (2) ของกฎหมาย) รู้ว่า “ดำเนินการเพื่อประทับ” ว่าลิทธิ์ดังกล่าวต้องปฏิบัติ “โดยไม่เลือกปฏิบัติใดๆ ทั้งสิ้น” ซึ่งการเขียนบททางกฎหมายในบางรูปแบบ คุณมีอนว่าจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อสนองความข้อกำหนดของกฎหมาย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เมื่อใดก็ตามที่ปรากฏว่าการปฏิบัติตามกฎหมายกระทำไม่ได้เดินที่หากไม่มีกระบวนการ การยุติธรรมรองรับในกรณีเช่นนี้การเขียนบททางกฎหมายก็เป็นลิ่งที่จำเป็น

คณะกรรมการฯ เน้นว่า การดำเนินการ “วางแผนการ... โดยวิธีการทุกอย่างที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกแบบการทางกฎหมาย” ไม่จำเป็นต้องมีรัฐบาลรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือระบบเศรษฐกิจแบบใดแบบหนึ่งเพื่อเป็นหนทางไปสู่มาตรการที่กล่าวถึง แต่ต้องเป็นมาตรการที่เป็นประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนทุกประเภทได้รับการเคารพ ดังนั้นใน傍ของระบบเศรษฐกิจการเมือง กติกาจึงมีความเป็นกลาง การอธิบายหลักการของกติกาว่าต้องยึดยั้งความจำเป็นหรือต้องมีระบบสังคมนิยมหรือทุนนิยมหรือผสมหรือระบบการวางแผนจากส่วนกลาง หรือเศรษฐกิจเสรี หรือแนวทางอื่นๆ ที่เฉพาะเจาะจงเป็นการอธิบายที่ไม่ถูกต้อง ในส่วนนี้ คณะกรรมการฯ “ยึดยั้งว่าสิทธิที่ได้รับการรับรองในกติกาสามารถทำให้เป็นจริงได้ในบริบทเศรษฐกิจ การเมืองที่หลากหลาย ขอเพียงให้ถกยละเอียดความเชื่อมโยงและการแบ่งแยกไม่ได้ของสิทธิมนุษยชน ทั้งสองประเภท ที่ได้รับการยึดยั้งในการนับหนทางของกติกา ได้รับการรับรองและสะท้อนให้เห็นในระบบนั้นๆ คณะกรรมการฯ” ยังยึดยั้งความเกี่ยวพันกับสิทธิอื่นๆ โดยเฉพาะสิทธิในการพัฒนา (ศรีประภา เพชรนีศรี 2545 : 16-20).

รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องพยายามดำเนินการเพื่อให้บรรลุสิทธิต่างๆ ตามที่รับรองไว้ในกติกา โดยสามารถใช้ความยืดหยุ่น ซึ่งจะต้องคำนึงถึงข้อกำหนดพื้นฐานของกฎหมาย สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระหนักถึงบรรทัดฐานของกติกาอย่างเหมาะสมภายในกรอบระบบที่มีอยู่แล้ว แต่ละประเทศ และต้องมีวิธีการที่เหมาะสมในการชดเชยหรือแก้ไขปัญหาให้แก่บุคคลหรือกลุ่มที่ถูกละเมิด รวมทั้งต้องมีกลไกที่เหมาะสมในการตรวจสอบภาครัฐ

จากการเห็นทั่วไปลำดับที่ ๑ การปฏิบัติตามกติกาในระดับชาติ การประชุมสมัยที่สิบเก้า (1998) คณะกรรมการฯ เห็นว่า ปัญหานี้ในการปฏิบัติตามกติกาในระดับประเทศจะต้องพิจารณาบนพื้นฐานของหลักการกฎหมายระหว่างประเทศสองประการ ประการแรกคือปรากฏในมาตรา 27 ของอนุสัญญาเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสันติสัญญา ดังนี้ “(ก) ภาคีจะต้องไม่อิงอาศัยทบทวนสัญญาด้วยหมายในประเทศเพื่อใช้เป็นข้อ้างในการไม่ปฏิบัติตามสันติสัญญา” กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐทั้งหลายควรปรับระเบียบกฎหมายในประเทศตามที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีในสันติสัญญา หลักการประการที่ 2 ดังปรากฏในมาตรา 8 ของปฏิสัญญาสำคัญว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งระบุว่า “ทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองโดยกระบวนการยุติธรรมระดับชาติ จาก

การกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้นตามรัฐธรรมนูญ หรือตามกฎหมาย” กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในมีข้อบัญญัติในลักษณะเดียวกับมาตรา 2 (3) (ข) ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งออกหนึ่งจากข้อผูกพันประการอื่นๆ แล้ว ยังกำหนดให้รัฐภาคี “พัฒนาศักยภาพของการเขียนบททางกฎหมาย” อย่างไรก็ตาม รัฐภาคีที่พยาบานหาข้อห้ามในการไม่ตรากฎหมายในประเทศเพื่อแก้ไขการละเมิดสิทธิในทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่า กลไกการแก้ไขดังกล่าวไม่ใช่ “วิธีการที่เหมาะสม” ตามเงื่อนไขของมาตรา 2 (1) ของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หรือไม่ก็ต้องแสดงให้เห็นว่า กลไกดังกล่าวเป็นสิ่งใหม่จำเป็นเมื่อพิจารณาถึงวิธีการอื่นๆ ที่ได้ใช้การแสดงให้เห็นเช่นนี้เป็นเรื่องยาก และคณะกรรมการฯ เห็นว่าในหลาย ๆ กรณีวิธีการอื่นๆ ที่ใช้นั้นไม่มีประสิทธิผล หากไม่มีกลไกทางดุลการเป็นส่วนสำคัญหรือบังคับ

โดยทั่วไปมาตรฐานระหว่างประเทศค้านสิทธิมนุษยชนที่มีผลผูกพันตามกฎหมาย ควรเป็นการดำเนินการโดยตรงทันทีภายใต้ระบบของกฎหมายในประเทศของรัฐภาคีแต่ละรัฐ ดังนั้น จึงเอื้อต่อการให้ปัจเจกชนได้เรียกร้องสิทธิของตนต่อศาลและกระบวนการยุติธรรมในประเทศ ในแห่งนี้ กฎระเบียบที่กำหนดให้นำเครื่องมือกฎหมายทั้งหมดในประเทศมาใช้ จึงเน้นย้ำ ความสำคัญเป็นเบื้องแรกของเครื่องมือกฎหมายระดับชาติ การพัฒนาและการมีกระบวนการระดับระหว่างประเทศต่อไป เพื่อนุ่งสนใจเรียกร้องของปัจเจกชนเป็นเรื่องสำคัญ แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นเพียงส่วนเสริมเครื่องมือกฎหมายในระดับชาติเท่านั้น กติกาไม่ได้กำหนดวิธีการเฉพาะสำหรับปฏิบัติภายใต้ระเบียบกฎหมายของประเทศและไม่มีบทบัญญัติบังคับให้ผนวก หรือ กำหนดให้ต้องสอดคล้องกับสถานะกฎหมายระดับประเทศประเททใดประเททหนึ่งโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่ารัฐภาคีแต่ละรัฐจะตัดสินใจเลือกวิธีการเองว่าจะแบ่งกิจการให้เป็นข้อบังคับตามกฎหมาย ในประเทศอย่างไร แต่วิธีการที่เลือกนั้นควรเป็นวิธีการที่เหมาะสมในแห่งของการก่อให้เกิดผลลัพธ์ ในทางที่จะปฏิบัติตามพันธกรณีอย่างเต็มที่ แต่ไม่ว่าจะเลือกใช้วิธีการใดก็ตาม หลักการหลาย ๆ ประการมาจากหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกติกา รัฐภาคีจะต้องเคารพหลักการเหล่านี้ ประการแรก วิธีการปฏิบัติที่เลือกจะต้องสามารถทดสอบของตามพันธกรณีภายใต้กติกาได้ ในกรณี เมื่อพิจารณา วิธีการที่ดีที่สุดเพื่อให้ลิทธิตามกติกามีผลบังคับตามกฎหมายในประเทศ รัฐจำเป็นต้องให้หลัก ประกันว่า สิทธินั้นๆ มีผลบังคับในกระบวนการยุติธรรมได้ ประการที่สอง จะต้องพิจารณาวิธีการ ที่ได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลในประเทศนั้นๆ ในการปกป้องสิทธิมนุษยชนอื่นๆ หากวิธีการปฏิบัติตามกติกาว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แตกต่างจาก วิธีการที่ใช้ตามสนธิสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอื่นๆ อย่างมากแล้ว ควรมีคำอธิบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ โดยอาศัยข้อเท็จจริงว่า บทบัญญัติตามกติกาเป็นส่วนใหญ่อาจเบริบเทียบได้กับบท

บัญญัติของสนธิสัญญาอื่นๆ ที่ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และประการที่สาม ในขณะที่กติกาไม่ได้ผูกมัดรัฐอย่างเป็นทางการให้ผนวกบทบัญญัติไว้ในกฎหมายในประเทศไทย แนวทางดังกล่าวก็ยังเป็นเรื่องพึงประสงค์ การผนวกโดยตรงทำให้ไม่เกิดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้จากการแปรพันธุ์กรณิตามสันธิสัญญาให้เป็นกฎหมายในประเทศไทย และเป็นพื้นฐานสำหรับให้นำเจกชนเรียกร้องสิทธิตามกติกาโดยตรงในศาลในประเทศไทย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ คณะกรรมการฯ จึงขอขึ้นบันส่งเสริมให้ใช้หรือผนวกกติกาไว้ในกฎหมายของประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (ศรีประภา เพชรนิริ 2545 : 102-106.)

พันธกรณิตักษณ์ในเชิงผลลัพธ์สะท้อนในมาตรา 2 (1) คือ การหมายเหตุ “ด้วยความมุ่งหมายที่จะบรรลุถึงการทำให้สิทธิที่ได้รับการรับรองในกติกาเป็นจริงได้โดยลำดับ” ถ้อยคำ “โดยลำดับ” ถูกใช้บ่อยครั้งเพื่ออธิบายเจตนาของลินี แนวคิดของการทำให้สิทธิบรรลุเป้าหมายโดยลำดับแสดงถึงการยอมรับข้อเท็จจริงว่าการบรรลุเป้าหมายของสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยทั่วไปไม่อาจทำให้สำเร็จได้ในระยะเวลาอันสั้น ในแห่งนี้ พันธกรณิตนี้ย้อมแฝกต่างอย่างสำคัญจากพันธกรณิตที่ระบุไว้ในมาตรา 2 ของกติกาว่าด้วยประเพณี ด้วยความเมืองและสิทธิพลเมือง อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการทำให้สิทธิเป็นจริงโดยลำดับหรือค่อยๆ ก้าวหน้าไปตามที่เห็นในกติกาไม่ควรจะถูกตีความไปในทางที่ผิด อันทำให้พันธกรณิตขาดสาระที่มีความหมายไปในแห่งนึง เป็นความจำเป็นที่ต้องมีความยืดหยุ่นที่สะท้อนถึงความเป็นจริงของโลกที่แท้จริง กับทั้งความยากลำบากที่ประเทศไทยต่างๆ ประสบอยู่ในการประกันให้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นจริงได้ ในอีกแห่งนึง ลินีควรจะต้องอ่านโดยมองวัดถูประسنศัยในการที่จะต้องทำให้สิทธิทั้งหลายเป็นจริงขึ้นมาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นลินีจึงกำหนดความรับผิดชอบในการก้าวไปสู่เป้าหมายนั้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ นอกจากนั้น มาตรการใดๆ ที่ต้องใจทำให้สิทธิต่างๆ ลดลง จำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบที่สุด และจำเป็นต้องแสดงเหตุผลความจำเป็น โดยใช้ถึงองค์รวมของสิทธิที่มีอยู่ในกติกาและในบริบทของการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า พันธกรณิตักษณ์ตัวใน การประกันความพอใช้อย่างน้อยที่สุดคือระดับพื้นฐานที่สำคัญของสิทธิแต่ละอย่าง ถือเป็นภาระของรัฐบาล ด้วยที่ได้แก่ รัฐบาลรัฐหนึ่งที่คนจำนวนมากไม่ได้รับอาหารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ไม่ได้รับการรักษาพยาบาลขั้นต้นที่จำเป็น ไม่มีที่พักพิงหรือที่อยู่อาศัย หรือไม่ได้รับแม้แต่การศึกษาขั้นพื้นฐานที่สุด เป็นหลักฐานได้ว่ารัฐนั้นไม่อาจปฏิบัติตามพันธกรณิตภายใต้กติกาได้ หากกติกาถูกตีความในทำนองที่ว่าไม่ได้ก่อให้เกิดพันธกรณิตักษณ์ตัว เท่ากับเป็นการทำให้เหตุผลในการมีอยู่ของกติกาเองหมดไป ในทำนองเดียวกัน จะต้องชัดเจนว่าการประเมินว่ารัฐใดๆ ปฏิบัติตามพันธกรณิตักษณ์ตัวหรือไม่ จะต้องคำนึงถึงอุปสรรคด้านทรัพยากรใน

ประเทคโนโลยี ด้วย มาตรา 2 (1) บังคับให้รัฐภาคีแต่ละรัฐวิจัยมาตรการที่จำเป็นเพื่อ “ใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่” การที่รัฐภาคีจะยังว่าความล้มเหลวในการปฏิบัติตามพันธกรณีขึ้น ต่าเกิดจากขาดทรัพยากร รัฐนั้นจะต้องแสดงให้เห็นว่าได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางแล้วในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในการทำหน้าที่ตามพันธกรณีหลักขั้นต่ำ โดยถือเป็นเรื่องสำคัญ แม้ในที่ที่ทรัพยากรไม่เพียงพอ แต่ภาระหน้าที่ของรัฐภาคีคือการทำทุกวิถีทางเพื่อประกันการใช้สิทธิ์ต่างๆ อย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภายใต้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ นอกจากนั้นพันธกรณีในการกำกับดูแลให้สิทธิ์เป็นจริง หรือถ้าจะให้ชัดลงไป พันธกรณีในการแก้ไขความไว้ประสิทธิ์ผลในการทำให้บรรลุถึงสิทธิ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการคิดค้น ยุทธศาสตร์และแผนงานในการส่งเสริมสิทธิ์เหล่านี้ ไม่ควรจะถูกยกปั้นด้วยผลของอุปสรรค ด้านงบประมาณ คณะกรรมการฯ ได้เน้นข้อเท็จจริงที่ว่า แม้ในยามที่บัญหาร่องทรัพยากรจะรุนแรง ไม่ว่าจะมีสาเหตุจากกระบวนการปรับโครงสร้าง เศรษฐกิจตกต่ำ หรือจากปัจจัยอื่นๆ สามารถที่ด้อยโอกาสในสังคมควรต้องได้รับการคุ้มครอง ด้วยการวางแผนการที่ใช้ทรัพยากรไม่มากแต่มีเป้าหมายชัดเจน

องค์ประกอบอุดหนาของมาตรา 2 (1) ที่ต้องให้ความสนใจคือ การดำเนินการโดยรัฐภาคีทุกรัฐ นั่นคือ “การวางแผนการทั้งด้วยตัวเองและโดยความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเศรษฐกิจและวิชาการ...” คณะกรรมการฯ เห็นว่าสิ่งที่ว่า “ใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่” เป็นความตั้งใจของผู้ร่างกฎหมายที่จะกล่าวถึงทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศไทย และที่มาจากการคนนานาชาติ โดยผ่านทางความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ นอกจากนั้น บทบาทสำคัญของความร่วมมือดังกล่าวในการเอื้ออำนวยให้สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องเป็นจริง ยังได้รับการเน้นย้ำในบทบัญญัติเดียวกันที่อยู่ในมาตรา 11 15 27 และมาตราที่ 23 (มาตรา 23 ได้กำหนดเฉพาะลงมาถึง “การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ” และกิจกรรมอื่นๆ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือต่างๆ ของ “การดำเนินการระหว่างประเทศ เพื่อการบรรลุถึงสิทธิ์ที่ได้รับการรับรอง....”) คณะกรรมการฯ เห็นควรเน้นว่าในมาตรา 55 และ 56 ของกฎหมายสหประชาชาติ ซึ่งเป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองเป็นอย่างดี และในบทบัญญัติของตัวกติกาเอง ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาซึ่งเป็นไปเพื่อการทำให้สิทธิ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นจริง เป็นพันธกรณีของทุกรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐภาคีที่อยู่ในฐานะที่จะช่วยเหลือรัฐอื่นได้ ยิ่งไปกว่านั้น คณะกรรมการฯ ควรเน้นถึงปฏิญญาว่าด้วยสิทธิ์ในการพัฒนาที่ได้รับการรับรองโดยสมัชชาสหประชาชาติในมติที่ 41/128 วันที่ 4 ธันวาคม ก.ศ. 1986 และความจำเป็นสำหรับทุกรัฐที่จะต้องทราบถึงหลักการที่ได้รับการรับรองในปฏิญญาฉบับนี้ ปฏิญญาข้างต้นจากความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่างประเทศจากรัฐทั้งหลายที่อยู่ในฐานะที่จะดำเนินการได้ การ

ทำให้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมเป็นจริงได้ จะยังคงเป็นเพียงความปรารถนาที่ไม่อาจบรรลุได้ในหลาย ประเทศ (ศรีประภา เพชรนีคี 2545 : 20-24)

10.2.3 สิทธิที่ได้รับการคุ้มครอง¹

สิทธิที่ได้รับการคุ้มครองในกติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้กำหนดไว้ทั้งหมด ๙ ประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

10.2.3.1 สิทธิที่จะทำงาน มาตรา ๖ แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ได้กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิที่จะเลือกทำงานได้โดยอิสระเสรี รัฐองค์มีหน้าที่ให้การแนะนำทางเทคนิคและอาชีวะ ตลอดจนการฝึกอบรม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ภายใต้สภาพขั้นพื้นฐานทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของปัจจุบันคดล

10.2.3.2 สิทธิที่จะมีสภาวะการทำงานที่ยุติธรรมและเหมาะสม สิทธิตาม มาตรา ๗ ให้การคุ้มครองต่อสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการทำงานของแต่ละบุคคล นับด้วยแต่

- ควรจะได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงโดยไม่มีข้อแตกต่าง ค่าจ้างที่ได้รับควรจะมีความเป็นธรรมที่จะสามารถทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควรสำหรับตนและครอบครัว
- มีสภาวะการทำงานที่ปลอดภัยและถูกพัฒนามัช
- มีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในตำแหน่งหน้าที่การทำงาน
- ควรได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานกฎหมายคุ้มครองแรงงาน เช่น เวลาทำงาน เวลาพักผ่อน วันหยุด การทำงานนอกเวลา เป็นต้น

10.2.3.3 สิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงานและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน มาตรา ๘ แห่งกติกาฯ ฉบับนี้รับประกันสิทธิที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงานและเข้าร่วมสหภาพแรงงานได้เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ของตนทางเศรษฐกิจและสังคม และสหภาพ แรงงานก็มีสิทธิที่จัดตั้งสหพันธ์หรือสมาคมนี้แห่งชาติ หรือสิทธิที่จะก่อตั้งหรือเข้าร่วมกับองค์การ สหภาพแรงงานระหว่างประเทศ อีกทั้งสิทธิที่จะหยุดงานได้อีกด้วย แต่อย่างไรก็ต้องสามารถกำจัดตัดถอนการใช้สิทธิเหล่านี้ได้โดยกฎหมายที่จำเป็นในสังคมประชาธิปไตย เพื่อผลประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

¹ ดู ภาค 3 ข้อ ๖ ถึงข้อ ๑๖ ของกติการะห่วงประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

10.2.3.4 สิทธิที่จะได้รับการประกันสังคม สิทธิตามมาตรา 9 นี้ รวมทั้งการที่จะได้รับความช่วยเหลือทางสวัสดิการสังคมอีกด้วย

10.2.3.5 สิทธิครอบครัว สิทธิที่ครอบครัวจะได้รับการคุ้มครองในส่วนนี้ เป็นสิทธิที่จะเน้นไปทางด้านผลกระทบทางสังคมเศรษฐกิจ เนื่องจากครอบครัวเป็นหน่วยเด็กสุดที่รวมกันก่อตัวขึ้นเป็นสังคม สถาบันครอบครัวจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของสังคม รัฐจึงควรให้ความคุ้มครองต่อครอบครัวให้ได้รับการคุ้มครองแต่การเริ่มต้นเมื่อชาญหญิงรักใครรักันจึงต้องการอยู่กินกันฉันสามีภรรยาด้วยความสมัครใจ เมื่อหญิงตั้งครรภ์ก็ควรจะได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในช่วงเวลา ก่อนและหลังคลอดบุตร คือจะต้องให้การคุ้มครองให้สิทธิเป็นพิเศษ ในเรื่องการทำงาน ซึ่งควรจะมีเวลาพักผ่อนที่เพียงพอต่อร่างกายไม่ให้กระทบกระเทือนถึงเด็กด้วย เช่นได้รับสิทธิในการทำงานที่ไม่เป็นอันตรายต่อหญิงมีครรภ์ใกล้คลอด สิทธิได้รับวันลาและเงินเดือน โดยไม่ถูกลดด้วย สิทธิครอบครัวย่อมเกี่ยวข้องกับเด็กด้วย เพราะเมื่อมีการสมรส ก็จะมีบุตรตามมา เด็กจึงควรได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นพิเศษ โดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ด้วยสาเหตุต่างๆ เด็กควรได้รับการคุ้มครองจากการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม การทำงานที่บัดด้วยความเจริญเติบโตของเด็กทางสุขภาพ ร่างกาย ศีลธรรม จะกระทำไม่ได้ และรัฐควรจำกัดอาชญากรรมต่างๆ ในการจ้างแรงงานตามมาตรฐานสากลขององค์การแรงงานระหว่างประเทศด้วย

10.2.3.6 สิทธิที่จะมีมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ มาตรา 11 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ รับรองสิทธิของทุกคนที่จะปลอดจากความทิวโท性和มีมาตรฐานการครองชีพที่พอเพียง รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย

10.2.3.7 สิทธิที่จะมีมาตรฐานแห่งสุขภาพที่ดี มาตรา 12 แห่งกติกาฯ ฉบับนี้ รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีมาตรฐานแห่งสุขภาพทั้งทางกายและทางใจที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการนี้ให้รวมถึงการลดอัตราการตายของทารก ก่อนคลอดและของเด็กแรกเกิด ป้องกัน บำบัดและควบคุมโรคระบาด โรคประจำถิ่น และอื่นๆ อีกด้วย

10.2.3.8 สิทธิในการศึกษา ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะมุ่งไปในทางพัฒนาศักดิ์ศรี และบุคลิกภาพของความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะเป็นการเสริมต่อหลักการการเคารพเสริมภาพขั้นพื้นฐานและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มาตรา 13 บัญญัติให้รัฐด้วยจัดการศึกษาขั้นประถมให้เป็นการศึกษาภาคบังคับและเป็นแบบให้เปล่า การศึกษาขั้นมัธยมให้จัดรูปแบบทั่วๆ ไปที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าศึกษาได้ และการศึกษาขั้นสูงจะต้องเปิดโอกาสให้อย่างเท่าเทียมกันแก่บุคคลทุกคน บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีเสรีภาพที่จะเลือกการศึกษาให้เด็ก และมีสิทธิที่จะให้การศึกษาทางศาสนาและศีลธรรมแก่เด็กตามที่ตนมีความเชื่อถือ

สิทธิในการศึกษาเป็นหลักการที่ต้องการให้บุคคลทุกคนได้รับการศึกษาตามมาตรฐานขั้นต่ำสุดคือการประเมินศึกษาภาคบังคับ ตามมาตรา 14 ถ้ารู้ภาคีใดยังไม่สามารถจัดให้มีการศึกษาขั้นต่ำนี้ในเมืองสำคัญ ๆ ได้ในขณะที่เข้าร่วมเป็นภาคี รู้ภาคีนั้นต้องหาทางจัดทำแผนเตรียมการให้มีการประเมินศึกษาภาคบังคับแบบให้เปล่า ให้สามารถเริ่มนั้นได้ภายในเวลาที่จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนในแผนงาน การจัดทำแผนนี้จะต้องทำภายในสองปีนับแต่เข้าร่วมเป็นภาคี

10.2.3.9 สิทธิที่จะมีชีวิตทางด้านวัฒนธรรม มาตรา 15 แห่งกติกาฉบับนี้ รับรองสิทธิของทุกคนที่จะใช้ชีวิตทางด้านวัฒนธรรม และได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองประโยชน์ทางด้านศิลธรรมและทางวัฒนธรรมที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปะซึ่งตนเป็นเจ้าของ เพื่อให้บรรลุผลตามสิทธิดังกล่าวก็จะต้องมีมาตรการในการอนุรักษ์การพัฒนาและเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และกิจกรรมสร้างสรรค์ ผู้ที่ทำงานจะต้องได้รับประโยชน์จากการดังกล่าว

10.2.4 การปฏิบัติตามพันธกรณี¹

รู้ภาคีจะต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในกติกา ฉบับนี้และหน่วยงานขององค์การสหประชาชาติสามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ นั้นได้ สำหรับมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกติกา นี้คือ

รู้ภาคีจะต้องทำงาน² เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่ทำขึ้นเพื่อให้มีการเคารพสิทธิต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในกติกา ฉบับนี้ และรายงานถึงความก้าวหน้าที่ได้ดำเนินไปเพื่อบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย รายงานต่าง ๆ เหล่านี้จะเสนอต่อเลขานุการสหประชาชาติ และจะได้ส่งสำเนาต่อไปให้คณะกรรมการเศรษฐกิจและการสังคม เพื่อที่จะได้มีการพิจารณาตามข้อกำหนดต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในกติกา นี้ หากว่ารู้ภาคีเป็นสมาชิกแห่งทบทวนการขั้นัญพิเศษได้ เลขานุการสหประชาชาติจะส่งสำเนารายงานทั้งหมดหรือบางส่วนที่เกี่ยวข้องให้แก่ทบทวนการขั้นัญพิเศษนั้นด้วยก็ได้

คณะกรรมการเศรษฐกิจและการสังคมอาจส่งรายงานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้มีการดำเนินดังกล่าวไปยังคณะกรรมการพิจารณาและให้คำแนะนำโดยทั่ว ๆ ไป

¹ กฎ 4 ข้อ 16 ถึงข้อ 26 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

² กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมไม่ได้บัญญัติไว้ถึงหน่วยงานที่เป็นกลไกในการสอดส่อง ควบคุม คุ้มครองและกิจกรรมพันธกรณีแห่งกติกา นี้ แต่ในปี 1986 สมัชชาสหประชาชาติได้จัดตั้งคณะกรรมการ สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมขึ้น ประกอบด้วยกรรมการ 18 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบรายงานต่าง ๆ และส่งข้อแนะนำ แก่สมัชชาสหประชาชาติ คณะกรรมการชุดนี้เริ่มประชุมครั้งแรกในปี 1987

คณะกรรมการฯได้ดำเนินการความก้าวหน้าตามพันธกรณีที่ผูกพันตามกฎหมาย ฉบับนี้ พร้อมทั้งคำแนะนำทั่วๆ ไปให้แก่สังฆาสถานประชาติ นอกจากนี้ก็อาจนำเรื่องใดๆ จากรายงานซึ่งได้กล่าวไปแล้วนั้นเข้าสู่การพิจารณา กับองค์กรอื่นของสหประชาชาติ หรือองค์กรลำดับรองลงมาหรือ ทบทวนการดำเนินภารกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อทำข้อเสนอแนะว่าด้วยมาตรการระหว่างประเทศที่น่าจะไปช่วยเหลือ ให้มีความก้าวหน้าขึ้นตามเจตจำนงของกฎหมาย ฉบับนี้

พันธกรณีที่รัฐภาคีจะต้องจัดทำรายงานตามมาตรา 18 ของกฎหมายนี้ คณะกรรมการสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ในความเห็นทั่วไป ลำดับที่ 1 การจัดทำรายงานโดยรัฐภาคี การประชุมสมัยที่สาม (1989) ได้พิจารณาเห็นว่า เป็นการไม่ถูกต้องที่จะถือว่าการจัดทำรายงานเป็นเพียงกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อตอบสนองพันธกรณีของรัฐภาคีในการเสนอรายงานอย่างเป็นทางการต่อองค์กรติดตามผลกระทบระหว่างประเทศ ในทางตรงกันข้าม กระบวนการในการจัดเตรียมและการเสนอรายงานของรัฐภาคี แท้จริงแล้ว สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้หลายประการ ซึ่งสอดคล้องทั้งกับถ่ายทอดภารกิจและเจตนาณณ์ของกฎหมาย

การจัดทำรายงานโดยรัฐภาคีนั้นมีความหมายที่สำคัญหลายประการตามที่ได้กล่าวไว้ในความเห็นทั่วไป ลำดับที่ 1 การจัดทำรายงานโดยรัฐภาคี การประชุมสมัยที่สาม (1989) คือ

วัตถุประสงค์ของการแรก ซึ่งมีความเกี่ยวโยงอย่างยิ่งกับรายงานเบื้องต้นที่รัฐภาคี จะต้องเสนอภายใน 2 ปีแรก เมื่อกติกามีผลบังคับใช้สำหรับรัฐนั้นๆ ก็คือการประกันว่าได้มีการตรวจสอบอย่างสมบูรณ์รอบด้าน โดยคำนึงถึงระบบกฎหมายภายใน กระบวนการ และระบบที่ปรับปรุงให้สอดคล้องกับกฎหมายที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การบทวนดังกล่าวอาจจะกระทำโดยความร่วมมือระหว่างแต่ละกระทรวง หรือ องค์กรอื่นๆ ที่รับผิดชอบทั้งในระดับการตัดสินใจและระดับปฏิบัติการในเรื่องต่างๆ ที่ระบุไว้ในกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการที่สอง เพื่อให้มั่นใจว่ารัฐภาคีได้ติดตามสถานการณ์ที่เป็นจริง ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และทราบกว่าแต่ละบุคคลภายใต้ขอบเขตเดียวกัน และอาณัติทางกฎหมายของรัฐ มีสิทธิหรือสิทธิ์ใดที่ไม่เพียงได้ แต่ในความเป็นจริงเป็นที่ชัดเจนว่าการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพียงด้วยการจัดเตรียม การรวมรวม หรือคาดการณ์ในทางสถิติระดับชาติ แต่จำเป็นต้องให้ความใส่ใจเป็นพิเศษแก่ภูมิภาคหรือพื้นที่ที่มีปัญหา และแก่กลุ่มที่ถูเหมือนจะด้อยโอกาสและมีความอ่อนแอบเป็นพิเศษ ดังนั้นก้าวแรกที่สำคัญที่จะนำไปสู่การส่งเสริมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมให้เป็นจริง ก็คือความรู้และการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เป็นอยู่ และอาจจำเป็นต้องมีความช่วยเหลือและความร่วมมือระหว่าง

ประเทศตามที่ปรากฏในมาตรา 2 วรรค 1 และมาตรา 22 และ 23 ของกติกา ใน การช่วยให้รัฐ ภาคีบางรัฐสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ และหากเป็นเช่นนั้น โดยเฉพาะเมื่อรัฐภาคียอมรับว่า ไม่มีความสามารถที่จะดำเนินกระบวนการติดตามผลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมเป้าหมายทางนโยบายสาธารณะได้ก็ตามที่ได้รับการยอมรับและมีความจำเป็นต่อการนำกติกาไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐภาคีอาจระบุข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ในรายงานที่จะเสนอต่อคณะกรรมการ โดยระบุถึงลักษณะและความจำเป็นของความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ต้องการไว้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานก็เพื่อให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์ ที่เป็นอยู่ของรัฐนั้น และนำมายังด้านนโยบายและกำหนดเป้าหมายในการดำเนินการต่อไป ดังนั้น กระบวนการจัดทำรายงานก็คือ การที่รัฐบาลต่างๆ สามารถแสดงให้เห็นว่าได้ใช้ความพยายามในการจัดทำนโยบายตามหลักการดังกล่าวแล้ว ในขณะที่พันธกรณีที่ชัดเจน ที่สุดที่ปรากฏข้อมูล ในมาตรา 14 ของกติกา คือในกรณีที่ “การศึกษาภาคบังคับขั้นต้นและให้เปล่า” ยังไม่ได้รับ การประกันสำหรับทุกคนพันธกรณีที่ทำองเดียวกัน คือ “ความพยายามที่จะจัดทำและนำเอาระบบ ปฏิบัติการอย่างละเอียดมาใช้เพื่อให้มีการดำเนินการโดยลำดับ” เกี่ยวกับสิทธิแต่ละประเทศที่ปรากฏในกติกา ก็มีข้อถือในพันธกรณีตามมาตรา 2 (1) ซึ่งกำหนดให้ “พยายามหามาตรการ... โดยวิธีการทุกอย่างที่เหมาะสม”

วัตถุประสงค์ของการที่สืบ ของกระบวนการจัดทำรายงานก็คือ การอำนวยความสะดวก สะดวกให้กับสาธารณะในการตรวจสอบนโยบายรัฐในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในสังคม และสนับสนุนภาคต่างๆ ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในสังคม ให้มีส่วนร่วมในการจัดทำ การดำเนินการและการทบทวนนโยบายที่เกี่ยวข้องในความเป็นจริงแล้ว รัฐภาคีจำนวนมากซึ่งมีระบบเศรษฐกิจการเมืองแตกต่างกันได้พยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของกลุ่มองค์กรเอกชนเหล่านี้ในการจัดเตรียมรายงานภายใต้กติกา บางรัฐยังได้ให้ความมั่นใจ ว่าได้มีการเผยแพร่การเตรียมการจัดทำรายงาน เพื่อให้สาธารณะในวงกว้างได้มีส่วนให้ความคิดเห็นตามแนวทางดังกล่าว การจัดเตรียมรายงานและการพิจารณารายงานในระดับชาติ อย่างน้อย ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างพอๆ กับการแลกเปลี่ยนที่สร้างสรรค์ซึ่งเกิดขึ้นในระดับระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์ของการที่ห้า ก็คือเพื่อให้พื้นฐานที่ทั้งรัฐภาคีเองและคณะกรรมการจะสามารถประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ปรากฏในกติกาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในอันที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว การกำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายที่จะนำไปให้ถึงอย่างเฉพาะเจาะจง โดยสามารถประเมินความสำเร็จในแต่ละส่วนนั้นได้ อาจเป็นประโยชน์สำหรับรัฐภาคี ตัวอย่างเช่น มีความเห็นร่วมกันว่าการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการลดอัตราการตายของเด็ก การขยายการฉีดวัคซีนในเด็ก จำนวนแคลอรีของอาหารที่แต่ละคนรับประทาน จำนวนผู้

รับบริการด้านสุขภาพต่อผู้ให้บริการ ฯลฯ เป็นสิ่งจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ มาตรฐานระดับโลกสามารถนำไปใช้ได้จำกัด ในขณะที่มาตรฐานระดับชาติหรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่มีความเฉพาะเจาะจง และซัคเจน อาจเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าที่มีคุณค่าขึ้น ในส่วนนี้คณะกรรมการฯ เห็นควรเน้นว่า กติกาให้ความสำคัญยิ่งกับแนวคิดเกี่ยวกับ “การทำให้สิทธิ์ก้าวหน้าโดยลำดับของการบรรลุเป้าหมาย ของสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องไว้ในรายงานประจำวาระ ในทำนองเดียวกัน เป็นที่ชัดเจนว่าข้อมูลทั้งที่เป็น เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีความจำเป็นสำหรับการประเมินสถานการณ์ที่ถูกต้องเพียงพอ

วัตถุประสงค์ประการที่หก คือการช่วยให้รัฐภาคีสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคที่ต้องเผชิญในการที่จะทำให้สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งหมด มีความก้าวหน้าขึ้น และด้วยเหตุผลนี้เอง ที่รัฐภาคีจะต้องรายงานอย่างละเอียดถึง “ปัจจัยและ ปัญหา” ที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้า กระบวนการศึกษาและรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคที่ เกี่ยวข้องจะทำให้มีกรอบการทำงานที่สามารถกำหนดนโยบายที่เหมาะสมขึ้น

วัตถุประสงค์ประการที่เซ็ต คือการช่วยให้คณะกรรมการและประเทศไทยทั้งหมด สามารถแยกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างรัฐภาคีด้วยกัน และเพื่อพัฒนาความเข้าใจในปัญหาที่รัฐต่างๆ ประสบร่วมกันดีขึ้นกับทั้งทำให้พิจารณามาตรฐานต่างๆ ที่อาจจะทำให้สิทธิแต่ละประเทศที่ ปรากฏในกติกา เป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนนี้ของกระบวนการจะทำให้คณะกรรมการ สามารถค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่ประชาชนระหว่างประเทศอาจจะช่วยเหลือรัฐต่างๆ ได้อย่าง สอดคล้องกับมาตรา 22 และ 23 ของกติกา (ศรีประภา เพชรมีศรี 2545 : 3-7)

10.2.5 การเข้าเป็นภาคีและการมีผลใช้บังคับ¹

กติการะบุว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ได้เปิดโอกาสให้รัฐต่างๆ เข้าเป็นภาคีได้คือ รัฐสมาชิกใดๆ ของสหประชาชาติหรือสมาชิกของ ทบทวนการข่ายพิเศษใดๆ รัฐภาคีใดๆ แห่งรัฐธรรมนูญศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ และรัฐ อื่นใดซึ่งสมัชชาสหประชาชาติเชิญเข้าเป็นภาคี รัฐต่างๆ เหล่านี้สามารถลงนามและให้สัตยาบัน ต่อการเข้าเป็นภาคีแห่งกติกา นี้ได้

กติกาฯ ฉบับนี้ได้รับการรับรองจากที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติเมื่อ วันที่ 10 ธันวาคม 1966 มีรัฐสมาชิกให้สัตยาบันครบ 36 ประเทศ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 1976 สำหรับรัฐอื่นๆ ที่จะเข้าเป็นสมาชิกหลังจากนั้นจะมีผลใช้บังคับเมื่อเวลา สามเดือนผ่านไปแล้วหลังจากวันที่รัฐนั้นได้ส่งมอบสัตยาบันสาร กติกาฯ ฉบับนี้มีผลใช้บังคับกับ ดินแดนทั้งหมดที่รวมกันเป็นสหพันธรัฐด้วย

¹ กฎ ก. ๖ ข้อ 28 ถึงข้อ 28 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

10.2.6 การแก้ไขกฎหมาย¹

การแก้ไขกฎหมาย ฉบับนี้สามารถทำได้โดยรัฐบาลคือในอำนาจหนึ่งในสามเห็นด้วยกันการจัดให้มีการประชุมก็จะดำเนินการจัดประชุม ถ้ารัฐบาลคือย่างน้อยหนึ่งในสามเห็นด้วยกันการจัดให้มีการประชุมก็จะดำเนินการจัดประชุม ถ้ารัฐบาลคือซึ่งเข้าประชุมส่วนใหญ่ลงคะแนนเสียงและมีมติรับก็จะเสนอเรื่องการแก้ไขไปยังสมัชชาสหประชาชาติเพื่อความเห็นชอบ เมื่อสมัชชาสหประชาชาติ ให้ความเห็นชอบด้วยเสียงสองในสามของรัฐบาลคือแห่งกติกาฯ ปัจจุบันก็จะมีผลใช้บังคับ การแก้ไขแต่ละครั้งจะมีผลใช้บังคับผูกพันรัฐบาลซึ่งได้สนองรับในแต่ละครั้งนั้นเท่านั้น

10.3 พิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศ

“พิธีสาร” เป็นความตกลงระหว่างประเทศอย่างหนึ่ง ได้แก่ตราสารอันบรรจุไว้ซึ่งความตกลงที่มีความสำคัญรองลงมาจากสนธิสัญญาและอนุสัญญา โดยมากทำเป็นพิธีสารต่อท้ายสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาหรือพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมสนธิสัญญาหรืออนุสัญญา (กฎพล พลวัน 2538:258) เห็นได้ว่าพิธีสารเป็นกฎหมายลำดับรองลงมาจากกฎหมายหลัก เป็นกฎหมายที่ช่วยเสริมให้กฎหมายหลักมีความสมบูรณ์มากขึ้น ในส่วนนี้จะกล่าวถึงเรื่องกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งกำหนดถึงเรื่องการกล่าวโทษระหว่างรัฐกับรัฐ แต่ไม่ได้มีการทำหนดถึงสิทธิของบุคคลที่จะกล่าวโทษระหว่างรัฐในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังนั้น จึงได้มีการออก “พิธีสาร” ออกนาเพื่อช่วยเสริมให้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองมีความสมบูรณ์มากขึ้น พิธีสารที่จะกล่าวถึงนี้มีอยู่ 2 ฉบับด้วยกันคือ 1. พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง และสิทธิทางการเมืองมีความสมบูรณ์มากขึ้น เพื่อทำให้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง เพื่อปกเกล้าไทยประหารชีวิต

10.3.1 พิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

พิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองถูกบัญญัติขึ้นเพื่อทำให้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทาง

¹ ภาค ๕ ข้อ ๒๙ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในภาคผนวก ๑

การเมืองสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พิธีสารเลือกรับฯ¹ ฉบับนี้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 28 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง) สามารถรับคำร้องและพิจารณาเรื่องราวต่างๆ ที่ยื่นโดยบุคคลซึ่งกล่าวอ้างว่าเป็นผู้เสียหายถูกละเมิดสิทธิอย่างโดยย่างหนักตามที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้ ในทางปฏิบัติแล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนรับพิจารณาการยื่นคำร้องจากผู้ปกครองหรือตัวแทนที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้เสียหายที่ไม่สามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ด้วย (Questions et Reponses: Droits de l'Homme 1978: 12) ดังนั้น พิธีสารเลือกรับฯ ฉบับนี้จึงถูกบัญญัติขึ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

10.3.1.1 การยื่นคำร้องเรียน² มาตราแรกของพิธีสารเลือกรับฯ ฉบับนี้ บัญญัติว่ารัฐภาคีแห่งกติการะหว่างประเทศฯ³ นี้และได้เข้าเป็นภาคีแห่งพิธีสารเลือกรับฯ ด้วยนั้นตกลงยอมรับอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนในการรับคำร้องเรียนจากบุคคลผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิตามกติการะหว่างประเทศฯ ได้ ถ้าบุคคลที่อยู่ในรัฐภาคีถูกละเมิดสิทธิฯ ตามที่บัญญัติไว้ในกติการะหว่างประเทศฯ แล้วบุคคลนั้นก็สามารถจะยื่นคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ แต่บุคคลนั้นจะต้องดำเนินการตามกระบวนการต่างๆ ที่มีอยู่โดยกฎหมายแห่งรัฐของตนเสียก่อน ซึ่งถ้าหมดสิ้นหนทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นแล้วจึงจะสามารถยื่นหนังสือคำร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ โดยจะต้องระบุชื่อผู้ร้องทุกชื่อด้วย ถ้าคณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นว่า การยื่นหนังสือร้องเรียนดังกล่าวเป็นการใช้สิทธิโดยมิชอบหรือไม่ตรงกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกติการะหว่างประเทศฯ ก็จะไม่รับหนังสือร้องเรียนนี้ได้

10.3.1.2 การดำเนินการพิจารณา⁴ ให้คณะกรรมการฯ นำหนังสือร้องเรียน แจ้งแก่รัฐภาคีแห่งพิธีสารเลือกรับฯ ที่ถูกกล่าวหาและรัฐภาคีนั้นจะต้องทำคำชี้แจงหรือคำแฉลงเป็นลายลักษณ์อักษรฉบับเดียวกันให้ความกระจ่างชัดในแต่ละเรื่องและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ๆ ต่อไปภายในกำหนดเวลาหากเดือน คณะกรรมการฯ จะต้องพิจารณาข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะได้มาจากบุคคลหรือรัฐภาคีที่เกี่ยวข้องกับคดี ในการพิจารณาหนังสือร้องเรียนดังกล่าวนี้ คณะกรรมการฯ จะพิจารณาถึงคดีเมื่อแนใจแล้วว่า

¹ คำว่า “พิธีสารเลือกรับฯ” ต่อไปนี้จะหมายความถึง “พิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง”

² กระบวนการยื่นคำร้องเรียนเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนที่จะมีการให้สัดขยาย กฎหมายประชารัฐด้านนี้การที่บุคคลได้บุคคลหนึ่งจะยื่นคำร้องเรียนกล่าวโทษ รัฐบาลของตนต่อหน่วยงานหรือองค์กรระหว่างประเทศนั้นหมายความว่ามีปรากฏให้เห็นเช่น

³ คำว่า “กติการะหว่างประเทศฯ” ในบทที่ 10 ข้อ 10.3 ต่อไปนี้จะหมายความถึง “กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง”

⁴ ดู ข้อ 2 ถึงข้อ 7 ของพิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ในภาคผนวก ฉ

1. เรื่องที่ร้องเรียนนี้ไม่มีอยู่ในระหว่างการตรวจสอบ สืบสวน
สอบสวน หรือระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศอื่นๆ

2. ผู้ที่ร้องเรียนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกระบวนการค่าต่างๆ
ที่มิไดยกฎหมายแห่งรัฐตนทุกกรณีทางแล้ว เว้นแต่จะมีการ
ขัดเวลาออกไปโดยไม่มีเหตุผล

คณะกรรมการฯ จะดำเนินการประชุมสัมเพ็ชตรวจสอบ และส่งความเห็นไปยังรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง
และผู้ที่ร้องเรียนด้วย นอกจากนี้จะสรุปกิจกรรมค่าต่างๆ ที่ดำเนินไปลงไว้ในรายงานประจำปี
ซึ่งเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่จะต้องเสนอรายงานประจำปีไปยังสมัชชา
สหประชาชาติ โดยผ่านทางคณะกรรมการทรัพยากรูปแบบและการสังคมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 45
แห่งกติกาฯ ด้วย

**10.3.1.3 การเข้าเป็นภาคีแห่งพิธีสาร¹ รัฐที่ลงนามในกติกาว่าจะ
ประทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วสามารถถอดนามในพิธีสารเดือกรับฯ และ
พิธีสารเดือกรับฯ นี้จะมีผลให้บังคับภายหลังเวลาสามเดือนนับถ้วนที่รัฐได้ส่งมอบสัตยบันถือ
หรือส่งภาคบัญชีต่อสาธารณะ ณ พิธีสารฉบับนี้มีผลบังคับใช้บังคับทุกขอบเขตดินแดนของ
สนาพันธ์รัฐด้วย**

**10.3.1.4 การแก้ไขและยกเดอกพิธีสาร² พิธีสารเดือกรับฯ จะมีการแก้ไข
ด้วยวิธีการเข่นเดียวกับการแก้ไขกติกาว่าจะประทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทาง
การเมือง สำหรับการยกเดอกพิธีสารเดือกรับฯ นั้นสามารถทำได้โดยยื่นหนังสือต่อเลขานุการ
สหประชาชาติ และจะมีผลเป็นการยกเดอกสามเดือนภายหลังจากที่เลขานุการได้รับหนังสือแล้ว
การยกเดอกดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติตามข้อกำหนดใดๆ ที่ได้ทำไปตามหนังสือที่
ยื่นไว้ก่อนที่การนออกยกเดอกพิธีสารเดือกรับฯ จะมีผลบังคับ**

นับแต่มีการใช้บังคับพิธีสารเดือกรับฯ ตั้งแต่ปี 1976 นั้น คณะกรรมการฯ ได้รับคำร้องเรียนกล่าวว่าไทยเป็นจำนวนมาก แต่การยื่นคำร้องเรียนในระยะแรกนี้มีเป็น
จำนวนมาก แต่การยื่นคำร้องเรียนในระยะแรกนี้มีเป็นจำนวนมากที่ไม่อาจดำเนินการได้ฯ ได้
ทั้งนี้ เพราะขาดกันเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 ของพิธีสารเดือกรับฯ ที่ว่าจะต้องมีการตรวจสอบ

¹ ดู ข้อ 8 ถึงข้อ 10 ของพิธีสารเดือกรับแห่งกติกาว่าจะประทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ใน
ภาคผนวก ๙

² ดู ข้อ 11 ถึงข้อ 12 ของพิธีสารเดือกรับแห่งกติกาว่าจะประทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ใน
ภาคผนวก ๙

ตามกระบวนการสืบสานภัยในของรัฐชนก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการดำเนินการระงับข้อพิพาท ระหว่างประเทศ แต่อย่างไรก็ได้จำนวนการค้าว่าไทยก็มีมากขึ้นในขณะที่จำนวนรัฐที่ให้สัดขยายบัน พ่อพิธีสารเลือกรับฯ ก็มีสัดส่วนน้อยลง สำหรับคณะกรรมการฯ เองก็จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพ การทำงานของกลไกต่างๆ ให้มากขึ้นด้วยเนื่องจากจะเป็นกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ นั้นได้กำหนดให้คณะกรรมการฯ สามารถเรียกให้รัฐภาคีซึ่งแบ่งเป็นรายงานภัยในเวลาที่กำหนด ว่าจะใช้มาตรการใดเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนด้านที่คณะกรรมการฯ ได้ระบุไว้แล้ว นอกจากนี้รัฐภาคีจะต้องซึ่งด้วยว่าจะใช้มาตรการใดที่ทำให้ไทยอย่างไรถ้าพบว่ารัฐภาคี เป็นผู้กระทำผิดจริง (Buergenthal 1995 : 49-50)

10.3.2 พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมืองเพื่อยกเลิกไทยประหารชีวิต

พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง ได้ถูกบัญญัติเพิ่มขึ้นเพื่อทำให้กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมืองสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอีก พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง¹ นี้มีเจตจำนงที่ จะยกเลิกไทยประหารชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในมาตรา ๘ แห่งกติกาฯ คือสิทธิในชีวิต และเป็นไปตามหลักการของมาตรา ๓ แห่งปฏิญญาสากแล้วด้วยสิทธิมนุษยชนซึ่งได้ประกาศถึง สิทธิในชีวิตเอาไว้ มาตรา ๘ แห่งกติกาฯ ได้กำหนดถึงสิทธิในชีวิตแต่ก็ไม่ได้ห้ามการกำหนด ไทยประหารชีวิตไว้ ซึ่งจะทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้เท่านั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๘ แห่งกติกาฯ ว่า จะต้องไม่ตีความคำว่า “สิทธิในการดำรงชีวิต” อย่างแคบ มาตรา ๘ (๑) แห่งกติกาฯ ได้กำหนดว่า “สิทธินี้ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ไม่มีบุคคลใดสามารถถ่วงชีวิตของใครได้” นับได้ว่ามีความสำคัญมากคณะกรรมการฯ พิจารณา เห็นว่ารัฐภาคีจะต้องมีมาตรการไม่ใช่เพียงการป้องกันและลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาใน การทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายเท่านั้น แต่จะต้องป้องกันไม่ให้มีการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายโดย เจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย รัฐภาคีจึงควรที่จะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถ ดำเนินการด้วยวิธีการที่เหมาะสมได้ในเหตุการณ์อย่างไรบ้าง (Wallace 1997: 528-529) ดังนั้นเพื่อให้การเพิ่มสิทธิมนุษยชนในเรื่องสิทธิในชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ได้ รับการเคารพอย่างจริงจังสมบูรณ์ จึงสมควรให้มีการยกเลิกไทยประหารชีวิต

10.3.2.1 พันธกรณีของรัฐภาคี² รัฐภาคีจะต้องดำเนินการกำหนด มาตรการต่างๆ ทางกฎหมายเพื่อยกเลิกไทยประหารชีวิต บุคคลในรัฐภาคีจะไม่ถูกลงโทษ

¹ คำว่า “พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง” ต่อไปนี้หมายความดัง “พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อยกเลิกไทยประหารชีวิต”

² ดู ข้อ ๑ ข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ ของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อยกเลิกไทยประหารชีวิต ในภาคผนวก ๔

ประหารชีวิต รัฐภาคีจะต้องทำรายงานส่งต่อเลขานุการสหประชาชาติ ว่ามีมาตรการต่างๆ อะไรบ้าง ที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามวัดคุณภาพของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ นี้ (เหมือนวิธีการที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 แห่งกติกาฯ) และถ้ารัฐภาคีแห่งกติกาฯ ได้ประกาศยอมรับการพิจารณา กล่าวไทยของรัฐภาคีอื่น ตามมาตรา 41 แห่งกติกาฯ พันธกรณีข้อนี้จะผูกพันมาข้างรัฐภาคีแห่งพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ ด้วยนอกจากว่ารัฐภาคีนั้นจะได้ทำการประกาศไม่ยอมรับข้อผูกพัน ตามพันธกรณีดังกล่าวนั้น รัฐภาคีอื่นก็จะร้องเรียนกล่าวโทษไม่ได้ นอกจากนี้ถ้ารัฐภาคีได้ลงนาม และให้สัตยบันพิธีสารเลือกรับฯ ฉบับแรก อันเป็นการยอมรับหลักการการกล่าวไทยของบุคคลแล้ว พันธกรณีนี้จะผูกพันมาข้างรัฐภาคีแห่งพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ ด้วยเช่นกัน นอกเสียจากว่า รัฐภาคีนั้นจะได้ทำการประกาศไม่ยอมรับพันธกรณีด้วย บุคคลที่จะทำการร้องเรียนกล่าวโทษก็ จะไม่สามารถทำได้

10.3.2.2 การตั้งข้อสงวน¹ โดยหลักการแล้วรัฐภาคีจะตั้งข้อสงวนได้ฯ ขัดกับวัดคุณภาพและจุดมุ่งหมายของกฎหมายนี้ไม่ได้ มาตรา 2 แห่งพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ ได้ขึ้นให้ตั้งข้อสงวนได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น ไม่ใช่เป็นการตั้งข้อสงวนอย่าง อิสระได้เอง คือสามารถกำหนดให้มีไทยประหารชีวิตได้ด้วยการพิจารณาคดีตามกระบวนการทางศาล และจะต้องเป็นคดีอาชญากรรมที่เป็นการกระทำในลักษณะทางทหาร หรือเป็นคดี ฉุกเฉินในช่วงเวลาสังคมร่วมเท่านั้น และถ้ามีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นรัฐภาคีที่ตั้งข้อสงวนจะ ต้องแจ้งแก่เลขานุการสหประชาชาติถึงการประกาศหรือการเกิดขึ้นของสภาวะสังคมในดินแดน ของตน

การตั้งข้อสงวนจะต้องทำเมื่อมีการให้สัตยบันพิธีสาร โดยรู้ที่ตั้งข้อสงวนจะต้องส่งบทบัญญัติเฉพาะกาล ซึ่งจะใช้ภายในประเทศของตน ในช่วงเวลาสังคมร่วมให้แก่เลขานุการสหประชาชาติด้วย

เนื่องจากบทบัญญัติของพิธีสารเป็นส่วนหนึ่งของกติกาฯ ด้วย และตามมาตรา 4 แห่งกติกาฯ รัฐภาคีอาจหลีกเลี่ยงพันธกรณีได้ในบางเหตุการณ์ แต่มาตรา 2 แห่งพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ ได้ป้องกันไว้ไม่ให้รัฐภาคีใช้สิทธิหลีกเลี่ยงโดยอ้างมาตรา 4 แห่งกติกาฯ ได้ ดังนั้นรัฐภาคีแห่งพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ จะหลีกเลี่ยงโดยอ้างมาตรา 4 แห่ง กติกาฯ ทำการประหารชีวิตในภาวะเหตุการณ์ฉุกเฉินอันมีมาเป็นสาหระจะซึ่งคุกคามความ อุ่รอดปลอดภัยของชาติไม่ได้ แต่ยังไร์กีดามาตรา 8 ข้อ 2 ไม่ได้ขัดกับมาตรา 2 แห่งพิธีสาร

¹ คุ้มครอง 1 ข้อ 2 และ ข้อ 8 ของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อปกป้องไทยประหารชีวิต ในภาคหมุนเวียน

เลือกรับฉบับที่สองฯ เพราะเป็นการให้ตั้งข้อสงวนได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้น ถ้าเกิดคดีอุกฉกรรจ์ขึ้นในภาวะสังคมที่สามารถใช้ไทยประหารชีวิตได้

แต่ย่างไรก็ดี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนได้ให้ความคิดเห็น ถึงคำว่า “คดีอุกฉกรรจ์ที่สุด” ว่าจะต้องตีความอย่างเคร่งครัด การลงโทษประหารชีวิตด้วยเหตุ ดังกล่าวจะทำได้ต่อเมื่อเป็นกรณีพิเศษจริงๆ เท่านั้น การลงโทษจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อในขณะ กระทำความผิดมีกฎหมายกำหนดโทษไว้ และจะต้องไม่ขัดแย้งกับคดีอาญา ด้วยการลงโทษ ประหารชีวิตจะต้องอยู่ภายใต้กระบวนการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระและหลักการที่ สันนิฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีการตัดสินคดี จะต้องมีสิทธิขึ้นต่อในเรื่อง ต่างๆ ตามความจำเป็นในการต่อสู้คดีและมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกา สิทธิค่างๆ เหล่านี้จะเอื้อประโยชน์ ต่อการของไทยหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา (Wallace 1977: 529)

10.3.2.3 การเข้าเป็นภาคแห่งพิธีสาร¹ ได้กำหนดไว้เหมือนกับในพิธีสาร เลือกรับแห่งกติการะห่วงประเทศไทยว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ส่วนเรื่องการแก้ไข และการยกพิธีสารไม่ได้มีการกำหนดไว้ให้ทำได้

พิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ นี้ไม่ได้ผูกพันรัฐภาคีให้ยกเลิกไทยประหารชีวิตทั้งหมด แต่ควรจะกำหนดไว้ในกรณีพิเศษเท่านั้น ดังนั้นรัฐภาคีจึงควรบทวนกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับ ไทยประหารชีวิตให้มีได้ในกรณีจำเป็นจริงๆ เท่านั้นถ้าหากตั้งข้อสงวนไว้ แต่เจตจำนงสูงสุดของ การเครือสิทธิในชีวิตคือการยกเลิกไทยประหารชีวิต นอกเหนือจากพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ นี้แล้วข้างมีกฎหมายระหว่างประเทศในระดับกฎหมายที่กำหนดเรื่องการยกเลิกไทยประหารชีวิต อยู่อีกคือ “พิธีสารหมายเลข ๖ แห่งอนุสัญญาเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นสูงสุด เกี่ยวกับการยกเลิกไทยประหารชีวิต” (Droits de l'Homme en Droit International: Textes de Base 1985: 131) มาตรา 1 กำหนดให้ยกเลิกไทยประหารชีวิต และมาตรา 2 กำหนดไว้ให้ สามารถถั่งข้อสงวนให้มีการกำหนดโทษไทยประหารชีวิตได้ในภาวะสังคม มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 1985 และ “พิธีสารแห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอเมริกันเพื่อยกเลิกไทย ประหารชีวิต 1990” (Wallace 1997: 530) จึงเห็นได้ว่าพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองฯ ซึ่งมีผลใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม 1991 เป็นกฎหมายระหว่างประเทศในระดับสากลที่ออกมามาเสริม ซึ่งกันและกันช่วยให้การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ในการดำเนินชีวิตมีอย่างเป็นระบบไป ทั่วทุกมุมโลก

¹ ดู ข้อ 7 ดึงข้อ 9 ของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะห่วงประเทศไทยว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพื่อยกเลิกไทยประหารชีวิต ในภาคผนวก ๔

การເຄີຍພຶກສິນນຸ່ມບັນທຶນທີ່ແກ່ຈົງນັ້ນຄວນຈະໄມ້ໃຊ້ເພີ່ມກາລົງນາມຮັບຮອງແລະໄໝຫຼັກສົດຍານກູ້ໜາຍທີ່ກໍລ້າວມາຂັ້ງຕົນນີ້ເກົ່ານັ້ນ ປະເທດຕ່າງໆ ຈະຕ້ອງຮ່ວມມືອັນດັບນາມຮັບຮອງແລະໄໝຫຼັກສົດຍານກູ້ໜາຍຮະຫວ່າງປະເທດຕ່າງໆ ເກືບກັນເຮືອງສິກສົນນຸ່ມບັນທຶນເພີ່ມເຂົ້າ ແຕ່ຈະເປັນກູ້ໜາຍອະໄຣນັ້ນຍ່ອນເຂົ້າກັນຄວາມພຽນຂອງແຕ່ລະປະເທດສົ່ງມືອງຄົ່ນປະກອບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ອໜ່າງໄຮກີດກິນ່າຈະພິຈາລາຈາກເຮືອງສິກສົນນຸ່ມບັນທຶນທີ່ສໍາຄັງກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງຄ່ອຍບໍາຫຼັກໄປສູ່ເຮືອງສິກສົນນຸ່ມບັນທຶນອື່ນໆ ຕ່ອໄປ